

vrede

Wapenhandel
en
mensenrechten

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

Men kan niet volhouden te beweren dat de mens van zijn geboorte af vrij en gelijk is;

er bestaan geen aangeboren rechten,

zij zijn allen verworven of moeten in de strijd nog verworven worden.

(ERNST BLOCH)

Poster verkrijgbaar bij Vrede

- V Terreur
- V Extreem-rechts
- V Congo
- V Algerije
- V Israël
- V O.E.S.O.
- V E.U., MAI en Helms Burton
- V Globalisering
- V Nieuwe wereldorde
- V Verkiezingen
- V Vredesweek
- V Vluchtelingen-probleem
- V Indonesië
- V Noord-Ierland
- V Nigeria
- V Nike - Adidas
- V Aziatische crisis
- V België in de wereld
- V Ecuador

verschijnt tweemaandelijks
41ste jaargang - nr. 333 - september-oktober 1998
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

Nieuws

Nieuws is wat de media als dusdanig voorstellen. Het vergaderen van informatie en de productie en distributie van kranten is een dure aangelegenheid, maar kan ook zeer winstgevend zijn. De persagenschappen en de financiële pers zijn vaak eigendom van ondernemingen die de financiële markten controleren of hebben er sterke banden mee, en ze oefenen veel invloed uit op de zienswijzen en de opinies van het publiek.

Ze kunnen over heel wat nuttige informatie beschikken, maar er bestaat ook het grote gevaar van misbruik. Vele jaren geleden beschreef Oswald Spengler de macht van de pers als volgt: Laat iets drie weken afdrucken en iedereen beschouwt het als de waarheid. De bron is onweerlegbaar zolang er geld beschikbaar blijft om ze intact te houden!". De financiële pers is zowel op de markt om iedereen en opinies te verkopen en aan te prijzen, als om zuiver economische informatie te versterken. Dat geeft haar de macht om de parameters van de heersende opinie bij de bevolking en bij de overheid te bepalen. De financiële journalist bevindt zich op veilig terrein, aangezien zijn lezers vaak niet weten of hij de waarheid vertelt of niet, en dat ook niet kunnen nagaan, hij weet bovendien dat het nieuws van morgen dat van vandaag zal verdrijven. Hiermede wil ik niet zeggen dat de grote meerderheid van de financiële journalisten hun verantwoordelijkheid tegenover de bevolking niet ernstig nemen.

Af en toe vergeten ze echter, vanuit het onweerstaanbaar verlangen hun broedheren te dienen alle basisregels van de deontologie. Het flagrantste journalistiek misbruik van de afgelopen jaren was tegen de Bundesbank gericht. Het wijzigde de loop van de geschiedenis.

Uit: "De macht achter het geld"

De strijd om de financiële suprematie van Armand Van Dormael

Laattijdige vaststellingen

"De derdewereldlanden zijn de gevangenen van de internationale systemen en mechanismen die zij niet controleren en dus moeten ondergaan. Het ongebreidelde vrije markt systeem steunt op het recht van de sterkste". (blz 189)

"Wie erkent dat arbeid een essentieel onderdeel uitmaakt van de menselijke waardigheid moet die ook overal ter wereld aan dezelfde spelregels onderwerpen. Verschillen in loonniveau, sociale bescherming, arbeidswetgeving zijn er zeker altijd geweest, maar sedert de liberalisering van de wereldhandel is het grondig fout gelopen". (blz 191)

Willy Claes,

Gewezen minister van economie en buitenlandse zaken

Ex-secretaris-generaal van de NAVO

in zijn boek: "Onze planeet, één wereld" - Boodschappen voor de 21ste eeuw

INHOUD

EDITORIAAL	Terror	3
UITKIJK	Het andere spook	4
AFRIKA	Congo brandt	5
	Berberstangen in 'Arabisch' Algerije	6
	Nigeria: op weg naar nog meer chaos?	32
ISRAËL	'Emmanuel' betekent: 'God met ons'	8
ECONOMIE	Vragen en antwoorden over de O.E.S.O.	10
	Nike, Adidas, Ronaldo en de savenarbat d van vrouwen in El Salvador	33
	De Aziatische crisis en zijn gevolgen	34
EUROPA	De Europese Unie, het MAI en Heims-Burton	11
	- Betekent globalisering opgang of verval?	13
VERKIEZINGEN	Op maat gesneden	14-15
DOSSIER	- Mensenrechten en wapenhandel	17
	- De Belgische wapenwet: een waardeloos vof papier?	19
	- Niet te controleren wapenwet	22
	- Wapenproductie in Vlaanderen	23
	- Laat ze niet schieten	24
VLUCHTELINGEN	Als je uit je land vlucht	26
INDONESIE	Wat is er veranderd? En wie wil wat veranderen?	28
IERLAND	Martelaars voor de vrede en democratie	30
BELGIE	België in de wereld	35
VREDESINITIATIEVEN		37
VREDESFONDS		38
VOOR DE VUIST	De gevangenis "Litoral" in Guayaquil (Ecuador) is een hot op aarde	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer: Georges Spriet - Willy Courteaux - Dirk Bekk. - Ludo Abicht - Andre De Smet - Xavier Deciercq - Victor Stuyck - Ludo De Brabander - Loec Vanooost - Marie-Jeanne Vanmol - Mark Slane - Frans Frison (Dublin) - René Van Norum - Jeanne Provost.

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum
internationale politiek, vredes- en
ontwikkelingsproblematiek

redactie - beheer - publiciteit
galgenberg 29 - 9000 gent
prk. 000-0956015-80
tel. (09) 233 46 88
fax (09) 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

leesgeld:

110 fr. los nummer
600 fr. 6 nummers per jaar
700 fr.: instellingen met factuur
800 fr.: Nederland en E.U.
1.000 fr.: rest van de wereld

43 gulden op postbankgiro nr. 5267630
van Ad Woudeberg / VREDE postbus
92311 1090 AH Amsterdam

steunabonnement: 1.000 fr
abonnementendienst: L. Verwest
vrede wordt gedrukt op
kringlooppapier
offset druk:
Nevelland, B.W., 9850 Nevele

redactie:

Lucien Bollaert, Andre De Smet, Jan Olsch,
Georges Spriet, Victor Stuyck, Ludo De
Brabander, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine
Uytterhaeghe

redactiesecretaris: L. Bollaert

hoofdredacteur: André De Smet

verantwoordelijke uitgever:

Michel Vanderborgh
Beukendreef 15 9401 Pollara-Ninove

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.
Overname van artikels is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presontemplaar.

Terreur

De bombardementen vanwege de Verenigde Staten – zeker 75 Tomahawk-kruisraketten – op Afghaans en Soedaans grondgebied zijn absoluut verwerpelijk. Dit is terrorisme.

De aanslagen op de ambassades in Kenia en Tanzania zijn weerzinwekkend, het antwoord van president Clinton is dat nog meer.

Het gaat er hier om dat de zogezegde beschermer van de democratische en internationale rechtsregels doelbewust een ander land bombardeert in vredes tijd. Ik herhaal: dit is terrorisme. Maar dan een terrorisme vanwege de militaire supermacht van deze wereld. Het is terrorisme omdat het doelloos geweld is dat mensen vermoordt die niet verantwoordelijk zijn voor de feiten. Het is terrorisme omdat het de nationale souvereiniteit van andere landen zomaar schendt om represailles te organiseren. Het is terrorisme omdat het om geweld gaat dat alleen wraak als zingeving heeft. Het is geweld dat zeker niet bijdraagt tot het verhinderen van toekomstige terroristische aanslagen.

Een rechtsstaat brengt misdadigers voor de juridische instellingen en spreekt op basis van de heersende wetten een straf uit. Hier gaat het om een (al te vlug?) aanwijzen van een dader, die dan zogezegd wordt aangepakt met een afschrikkingsactie.

Deze wraakreactie zal nieuwe voeding zijn voor uiterst radicale fanatieke groepen die deze cowboy-gerechtigheid niet pikken. Zij zullen zeker in de spiraal van weerwraak stappen en nieuwe monsterachtigheden bedenken en uitvoeren. Terreur met terreur beantwoorden kan alleen maar vroeg of laat nieuwe terreur baren.

Dit optreden van Washington toont op schrijnende wijze de holheid van het politieke discours aan. Andere landen worden op hun «humanitaire» plichten gewezen. Terreurgroepen worden als monsterachtig omschreven. Maar de wereldpolitieman geeft zichzelf het recht om dezelfde wapens in veelvoud te gebruiken als diegene die hij aankloeg. Om de dominantie van de VS over het wereldgebeuren veilig te stellen, wil Washington geen zwakte tonen. Wat geldt is het recht van de sterkste.

Daarbij is het verbijsterend te moeten vaststellen dat de aangewezen schuldige van de bomaanslagen in Kenia en Tanzania, jarenlang de volle steun van Washington heeft kunnen genieten, toen hij werd opgeleid en bewaard om tegen de Sovjetunie in Afghanistan oorlog te voeren. Mensen als Ibn Laden werden daar opgeleid tot geduchte en efficiënte krijgsheren, en echte ingenieurs in explosies. De Verenigde Staten hebben toen die regio bedolven onder de wapens: mitrailleurs, mortieren, automatische geweren, stingerraketten, explosie-

ven., en nog veel meer. Achteraf is men verwonderd dat ze gebruikt worden.

De aanval op een Soedaanse fabriek heeft eigenlijk niets van doen met de gruwelijke aanslagen op de ambassades. Clinton verantwoordt deze agressie met de verwijzing naar de aanmaak van chemische wapens. Het zou om de productie gaan van QL, "een 'voorloper' die alleen maar gebruikt wordt voor de productie van het zenuwgas VX". QL staat op de lijst van stoffen waarvan de Conventie tegen Chemische Wapens het gebruik streng reglementeert. Ze mag alleen gemaakt worden om farmaceutische of medische redenen, of om onderzoek uit te voeren voor de bescherming tegen VX, aldus De Standaard.

Maar Soedan nodigt de internationale gemeenschap uit om te komen controleren wat er in die bewuste fabriek werd aangemaakt...

Soedan staat op de Noord-Amerikaanse lijst van «rogue states», zowat de bandietenstaten van de wereld, samen met Lybië, Irak en Noord-Korea. Dit was een geschikte gelegenheid om even uit te halen naar een land dat gezien wordt als destabiliserende actor voor vrienden van Washington als Egypte en Oeganda. We zullen, echter, relaties onder staten maar gezond kunnen regelen als we het internationaal recht versterken, niet als we het met ons optreden het telkens verder onderuit halen.

Voor bijna gans de wereld waren de acties van de VS een verrassing. Vooral het moment, eigenlijk heel snel na de aanslagen op de ambassades, was niet voorzien door waarnemers. Deze zaak heeft zeker ook van doen met Clinton's problemen op binnenlands vlak: de affaire Lewinsky. Hier toont hij dat de president van de Verenigde Staten zich met andere zaken moet kunnen bezig houden dan met de voornoemde 'futiliteiten'. Een boodschap voor aanklager Star: «laat me gerust». Anderzijds een boodschap aan de Amerikaanse publieke opinie: uw president is niet vleugellam door 'zippergate'.

Blair, Kohl en Aznar applaudisseren, België toont begrip, en Frankrijk neemt akte. De volgzzaamheid van onze leiders ten opzichte van de supermacht-bondgenoot uit Washington lijkt wel onvoorwaardelijk. België bevindt zich wel niet bij de koplopers-ja-knikkers maar krijgt toch geen afkeuring over de lippen. Het zou onze regering toch duidelijk moeten wezen, dat de rest van de wereld België in het hoogmoedige dominante, zeg maar imperialistische kamp indeelt. Door onze volgzzaamheid dienen we in elk geval de belangen van dat kamp.

Georges Spriet
25.08.98

Het andere spook

Onlangs kon men op de televisie een BBC-serie in zes delen zien, gewijd aan het nazisme. Het was een knap opgebouwd programma, vulgarijzend, daardoor soms een tikkelijktje schematisch, maar doeltreffend. Want de bedoeling was duidelijk genoeg: mensen waarschuwen tegen dat soort politieke monsterachtigheden. Blijkbaar vond men het nodig in deze tijd dergelijke waarschuwingen te laten horen via een populair medium als televisie. En één van de afleveringen maakte ons duidelijk waarom die waarschuwing dringend nodig was. Daar werden enkele mensen geïnterviewd over het nazisme en meer speciaal over de jodenvervolgingen. Oude mensen die het zelf nog hadden meegemaakt, mensen van, laten we zeggen, de betere klassen (één van hen was bankier). En die mensen haalden herinneringen op die zowaar positief klonken. Het Hitlerdom was blijkbaar nog niet zo kwaad geweest. De bankier had zelfs begrip voor de jodenvervolgingen, want die joden waren in een aantal beroepen oververtegenwoordigd (in de advocatuur bijvoorbeeld), en ze hadden de uitroeiing dus eigenlijk een beetje aan zichzelf te wijten. Andere ondervraagden hadden het erover dat het eigenlijk toch "eine schöne Zeit" was geweest, althans in de jaren dertig, toen er weer werk was en het Duitse volk zijn trots teruggekregen had. Daarna was het allemaal een beetje misgelopen, maar ja, zo is het leven nu eenmaal.

Men kan veronderstellen, dat dergelijke opinies over het nazisme tien of twintig jaar geleden ook al geopperd werden, maar het komt me voor dat tien of twintig jaar geleden lieden van het niveau dat hier werd opgevoerd deze opinies niet zo openlijk zouden hebben uitgesproken voor een publiek van miljoenen.

Ach ja, we hoorden natuurlijk wel eens over die politieke hooligans die onzin uitkramen. In het voormalige Oost-Duitsland is één derde van de jeugd extreem-rechts, zo is uit onderzoek gebleken, en enkele maanden geleden publiceerde "der Spiegel" een tekst uit het poprepertoire van die jeugd, die als volgt luidt. "Afrika für Affen, Europa für Weisse. Stech die Affen in ein Klo, Spült sie weg wie Scheisse". Dergelijke opinies gaan gepaard met het moleseren van alle soorten vreemdelingen en zelfs van mensen die op straat aangeklampt worden om de Hitler-groet te brengen en dat weigeren.

Dat zich dergelijke dingen uitgerekend in het voormalige Oost-Duitsland afspelen kan verklaard worden. Na de euforie van de Duitse eenmaking (een euforie die toch al gevaarlijk hysterisch klonk) is de ontgoocheling des te bitterder. Geen werk, geen vooruitzichten, geen hoop. Hetzelfde psychologisch mechanisme dat in de jaren dertig massa's naar de nazi's dreef. Maar het stelletje mensen dat in de BBC-reeks geïnterviewd werd, behoorde hoegenaamd niet tot de categorie gefrustreerde jongeren.

Vanwaar dan die toenemende mildheid ten opzichte van het nazisme en de durf om dergelijke opinies uit te spreken voor een massapubliek? Er zijn ongetwijfeld verschillende oorzaken.

Een daarvan is vermoedelijk het tanend vertrouwen in de parlementaire democratie, die er niet in slaagt de prangende problemen op te lossen, die haar greep op de economie en de geldstromen volledig kwijt is, en die steeds meer beslissingsmacht afstaat aan een organisme dat Europese Unie heet. Hoezeer men ook mag beklemtonen, dat de eenmaking van Europa onvermijdelijk en op langere termijn een positief proces is, kan men er tegelijkertijd niet omheen, dat de democratie tot op heden altijd gefunctioneerd heeft

binnen de grenzen van de nationale staat, dat de eenmaking zich afspeelt in een periode van een ernstige crisis die al een kwart eeuw aansleept, en dat in deze omstandigheid het integreren en assimileren van grote aantallen "migranten" en hun afstammelingen in een zo ongunstig mogelijke atmosfeer verloopt, te meer omdat de politieke macht decennia lang de zaak op zijn beloop heeft gelaten.

Dit verklaart op zich nog niet waarom nu in Duitsland en elders (zie Frankrijk, zie België) teruggegrepen wordt naar een ideologie en een misdadig politiek systeem (als het zo mag heten) dat zulke rampen heeft veroorzaakt waarvan de gevolgen nog nawerken. Ik denk dat men hier te maken heeft met een proces in het historisch geheugen. Ook een historisch geheugen is selectief. Het pikt uit het verleden op wat in het kraam van vandaag past en vergeet de rest. En dan verschijnen de mythes weer waarvan men dacht dat ze goed en wel dood waren. Ze blijken alleen maar tijdelijk te zijn weggedrukt.

Een ervan, die in de huidige situatie belangrijk is, luidt als volgt: Hitler heeft in de jaren dertig de economische crisis opgelost. Toch niet. De economische crisis was over zijn hoogtepunt heen toen Hitler de macht greep. De politiek die de verbeteringen stimuleerde - omvangrijke openbare werken - was al begonnen voor Hitler aan de macht kwam (onder het kortstondige kanselierschap van von Scheicher). Voor het overige heeft Hitler de blijvende deugdelijkheid van zijn economische maatregelen niet hoeven te bewijzen: toen het daar op aankwam, brak de oorlog uit.

Een andere mythe - die ook in het linkse milieu leeft - is, dat Hitler op een democratische manier aan de macht is gekomen. Ook dat klopt niet. Hitler heeft nooit méér dan 33% van de stemmen behaald. De nazi's waren daarmee wél de grootste partij, maar nog lang geen meerderheidspartij. Hij is aan de macht gekomen dankzij de kuiperijen van "fatsoenlijk" rechts (Hugenberg, von Papen), dank zij het straatgeweld van Hitlers persoonlijke leger, de SA, dank zij de houding van de legerleiding (die de Weimar-republiek haatte). Tenzij men het vermoorden of het opsluiten in concentratiekampen van politieke tegenstanders (communisten, socialisten, en zelfs liberalen), de afschaffing van het parlement als vrij gekozen orgaan en de gewelddadige "Gleichschaltung" als normale democratische processen wil omschrijven, is Hitler **niet** met democratische middelen aan de macht gekomen en nog minder is hij met democratische middelen aan de macht **gebleven**.

Misschien is de mythe van Hitler-als-eindpunt-van-een-democratisch-proces de gevaarlijkste. Als men daar bovenop het idee van de massamoord op joden en zigeuners kan toeschrijven aan "ondergeschikten" van Hitler die achter de rug van hun baas gehandeld hebben, dan kan men Hitler gaan zien als een wijze en doortastende staatsman, en kan men in de Hitler-biografie de uitroeiing van de joden en zigeuners afdoen als "een voetnoot in de geschiedenis", zoals Le Pen het heeft genoemd. Men kan hem dan zelfs als de voorloper van de Europese Unie zien: een man die, jammer genoeg, te vroeg geboren is en door zijn tijd niet werd begrepen.

Als men, met betrekking tot het oprukken van extreem-rechts in Europa, lessen uit het verleden wil trekken, is het veiliger de correcte lessen te trekken, en daarbij te beseffen dat de geschiedenis zichzelf nooit op dezelfde manier herhaalt. Maar er zijn, helaas, nog andere desastreuze manieren

W. Courteaux

Congo brandt

Twee jaar geleden

leidde de gewelddadige discriminatie van de Banyamulenge tot een gewapende opstand in Oost-Zaire. Een uitstekende gelegenheid voor het nieuwe regime in Kigali om haar kolossaal veiligheidsprobleem trachten op te lossen: het aanpakken van de gewapende vluchtelingen die aan de grenzen zaten. De steun van Rwanda aan de opstandelingen was van doorslaggevende aard. Op dit lokaal gegeven (discriminatie van Zairese Tutsi's) met z'n regionale implicaties (gevaar voor Rwanda en Oeganda) wist Kabila z'n eigen politieke agenda te enten: de omverwerping van Mobutu.

Kabila veroverd vrij snel het ganse land, en installeert zich half mei '97 in de hoofdstad. De hulp van Angola en de voormalige Katangese gendarmes deed een en ander bijzonder snel verlopen. Tijdens de opmars blijkt op verschillende plaatsen bijzonder geweld en moorddadig te zijn opgetreden tegen Rwandese Hutu-vluchtelingen (burgers die met de interahamwe-milities Congo invluchtten en niet terug wilden keren naar Rwanda). Kabila maakt zich internationaal zeker niet geliefd met zijn houding tegenover de VN-onderzoekscommissie hieromtrent.

Kabila presenteert een discours van nationale onafhankelijkheid, en in de praktijk worden menige afspraken met buitenlandse ondernemingen herzien: o.m die met American Mineral Field en met Ashanti Goldfield over Kilomoto. Kabila zet zich ook schrap tegen de internationale gemeenschap wanneer hij de terugbetaling aan het IMF opschort onder het verwijt dat de beloftes voor kredieten uit verschillende landen niet worden nagekomen. Op politiek vlak lijkt hij de democratie-zonder-politiekepartijen van Museveni te willen kopiëren. Kabila heeft in elk geval geen hoed op van de oppositie tegen Mobutu, en van de toenmalige Conférence Nationale. Z'n relatie met UDPS-leider Tsishekedi is meer dan gespannen. Waar hij van de bevolking het meeste tegenwind voor krijgt, is de sterke aanwezigheid van "buitenlanders" (d.i. Rwandese Tutsi's) in het leger.

Op 17 mei 1998

wil hij de eerste verjaardag van Democratisch Congo vieren met een regionale conferentie. Zowat iedereen laat echter verstek gaan, enkel

Moegabe van Zimbabwe en Patassé van de Centraal Afrikaanse Republiek waren aanwezig. Z'n vroegere vrienden zegden niet te kunnen komen o.a. omwille van de perikelen tussen Ethiopië en Eritrea.

Het was duidelijk dat Kagame en Museveni niet erg opgezet waren met de politiek van Kabila, de laatste tijd: hij loerde met name heel erg naar de Zuid-Afrikaanse regio, stootte de VS voor het hoofd (weigerde de officiële gezant dominee Jackson te ontvangen bijvoorbeeld) en bezocht in eerste instantie niet-frequentabele leiders als Kadhafi en Castro. En bovenal bleek hij niet in staat om de Congolese grenzen van Oeganda en Rwanda te beveiligen.

Als hij dan Kigali-Kampala hun voor-naamste instrument ontleent om het beleid in Kinshasa direct te beïnvloeden, - met name door de Rwandese militairen in het leger weg te sturen -, is hun keuze snel gemaakt. Kabila moet weg. Officiële woordvoerders van Kigali zeggen daarbij nog dat Kabila een verbond sloot met ex-interahamwe.

Aangezien er niemand in de westerse wereld rondloopt die Kabila verdedigt zullen ze van de "internationale gemeenschap" weinig last krijgen. Het wekenlange stilzwijgen van de VN-Veilighedsraad spreekt boekdelen.

De huidige opstand

ent zich op de lokale situatie in Oost-Zaire, waar het de laatste maanden bijzonder onrustig was (zie Vrede van mei 1998). Maar het is in de allereerste plaats een militaire zaak. Weken wordt er gesleuteld aan een politiek dak: ex-minister van buitenlandse zaken van Kabila, Karaha, legt verklaringen af, dan krijgen we een Fransgezinde technocraat Ngoma, nadien komt professor Wamba dia Wamba op de voorgrond. Vroegere Mobutisten sluiten zich aan. De afkeer tegen Kabila wordt geargumenteerd: benoeming van vrienden en volksgenoten, corruptie, dictatoriaal...

Nochtans geven vele commentatoren en politici Kabila goede punten voor de manier waarop hij meer orde en rust bracht in het land, de inperking van de inflatie, regelmatig betaling van soldaten en ambtenaren, wegenwerken, heropstarten van gezondheidszorgen... Vele stemmen uit de bevolking geven steun aan Kabila, alhoewel ze daarom niet kritiekloos staan tegenover zijn beleid.

President Kabila beschuldigt

van in het begin Rwanda en Oeganda het land te zijn binnen gevallen. De nationale radio, en de minister van informatie vertalen dit in een anti-Tutsi klimaat, waar de bevolking kennelijk gretig op inspeelt. Wordt Kabila door de internationale gemeenschap uitgespuugd omdat hij teveel hamert op zelfbeschikking en onafhankelijkheid, de bevolking schaart zich nu achter hem mede op "etnische", anti-Tutsi basis. Racisme? De officiële analyse van de Congolese regering wordt bijgetreden door Zimbabwe, Namibië en Angola. Deze geven ook militaire steun: munitie, soldaten, vliegtuigen. Iedereen blijkt daarbij eigen belangen op het oog te hebben. Zuid-Afrika dat door de secretaris van de SADC, Zimbabwe, een beetje opzij werd gehouden, duwt zich als bemiddelaar naar voor om een politieke oplossing te bewerkstelligen. Moeten we hier de hand van het westen zien, of eerder een eigen Zuid-Afrikaanse agenda als bemiddelaar? Zuid-Afrika kent misschien zelf problemen genoeg om nu niet in een militair avontuur te stappen? Vergeten we ook niet dat Zuid-Afrika een regelmatige wapenleverancier van Kigali is.

Intussen hebben de rebellen het oosten van Zaire onder controle en rukten ze op naar Kisangani.

Detoestand in de Bas-Congo werd grondig gewijzigd door het actief optreden van militairen uit Angola, Zimbabwe, en steun van Namibië. Als Angolese soldaten ook naar het oostelijk front zouden trekken, is het gevaar groot dat ze daar rechtstreeks geconfronteerd worden met Oegandese of Rwandese soldaten...

In vorige artikels kon je hier al een kritische solidaire houding vinden met Kabila. Kabila heeft zeker al positieve zaken bereikt. Fundamenteel is of hij z'n beleid ten dienste stelt van de ontwikkeling van z'n land en bevolking, waaraan de mensen zelf actief kunnen participeren. En dat hij in de mate van de mogelijkheden op economisch en politiek vlak zelfbeschikking en onafhankelijkheid realiseert. Het is niet altijd even duidelijk dat de gebeurtenissen ons dichter bij dit doel brengen. Feit lijkt mij echter, dat dergelijke evolutie zeker niet zou gerealiseerd worden door de huidige opstandelingen.

GS, 28.08.98

Berberstaligen in "Arabisch" Algerije

De bekende strijd tussen gewapende islamistische groepen en het huidige militair regime in Algerije wordt doorkruist door een tweede strijd die slechts sporadisch het nieuws haalt en zeker tot voor kort sterk werd onderkend. Het is de, tot vandaag, ongewapende politieke strijd tussen Arabischstaligen en Berberstaligen. Deze taal en culturele tegenstelling groeit evenwel naarmate het huidige regime de Arabisering wil doordrukken als een tegenzet tegen het islamitisch fundamentalisme. Arabisering is immers ook een van de belangrijkste programapunten van de islamisten en het regime wil zo wind uit de zeilen nemen van de islamisten.

In dit kader is sinds 5 juli dit jaar een wet van kracht die Arabisch algemeen verplicht maakt in het officiële leven. Zoals de Algerijnse journalist Amari Chawki schrijft: "Algerije, Arabisch sinds veertien eeuwen, wordt nu gearabiseerd en dit op een ogenblik dat het land zich in een diepe crisis bevindt. In [Berberstalig] Kabylie worden de symbolen van de Staat in brand gestoken. Elders stelt men zich vragen bij het nut van deze wet. Eenheid tegen verscheidenheid, specificiteit tegen centrale macht, het twistpunt is oud, zoals ook de inplanting van de bevolking is in deze regio van de wereld". (1)

Islamisering en Arabisering

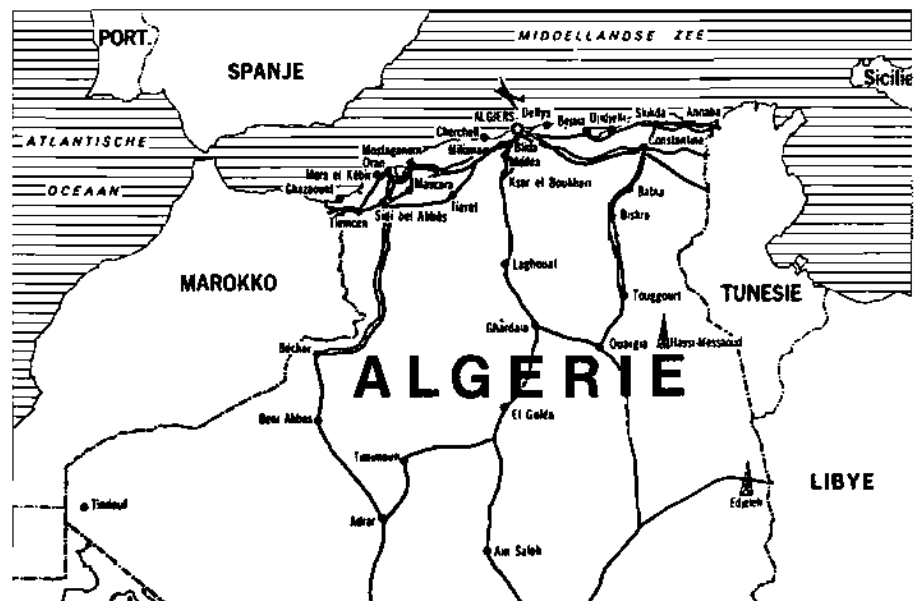
Het is opvallend dat we in de landen van Noord-Afrika in de officiële discours een sterke identificatie terugvinden van islamisering met Arabisering. Elders in de wereld zien we nochtans heel wat landen die volledig geïslamiseerd zijn maar niet - of slechts in geringe mate - gearabiseerd zijn: Turkije, Iran, Indonesië, Pakistan, Maleisië, talrijke Afrikaanse landen, voormalige Sovjet Republieken.

V.S. Naipaul spreekt in zijn recente werk over de bewoners van deze gebieden van de "bekeerde volkeren". (2) Hij beschrijft het onderscheid tussen islamisering, het aannemen van het islamitisch geloof, en Arabisering, het overnemen van de taal van de koran en een deel van de andere facetten van de Arabische cultuur. Arabisering is een proces dat vaak volgt op islamisering maar dat zich niet noodzakelijk bij

iedere moslim of moslimgemeenschap voltrokken heeft.

Ook in Algerije, en nog meer in Marokko, moet - in tegenstelling tot wat de regimes willen laten doorschemeren - een onderscheid gemaakt worden tussen beide processen. Vóór de islamisering (7de eeuw) hadden de verschillende volksgroepen in deze delen van Noord-Afrika voor het grootste deel een gemeenschappelijke taal: het Berbers of zoals zijzelf het noemen het Amazight, dat overigens totaal verschilt van het Arabisch. Vandaag kunnen we stellen dat nagenoeg de gehele bevol-

heid werd beschouwd als een groot gevaar voor de eenheid van de strijd en van het land. Berberse bevestiging was een "subversief" element en de Berberse cultuur en taal werd buiten iedere discussie gehouden. De verschillende Berberse taalvarianten zoals het Kabyliisch, het Chewia, het Mozabitsch en het Tamachek (van de Toeareg) werden als achterlijke dialecten beschouwd die zo vlug mogelijk door het Arabisch moesten vervangen worden. Onderwijs in het Berbers was in dit kader uiteraard ondenkbaar. Het regime, bewust van het relatief groot aantal Algerijnen dat geen of slechts in be-

Kabylie ligt in N.-W. Algerije, van Ghardaia tot de kust.

king geïslamiseerd is maar dat een deel van de bevolking, vooral in de bergstreken, nog altijd als dagelijkse omgangstaal Berbers, of Berberse "dialecten" gebruikt. In Marokko spreken de schattingen van 60 tot 75 pct. Berberstaligen, in Algerije van 20 tot 25 pct.

De Algerijnse politiek en de Berberstaligen

Ondanks de sterke betrokkenheid van veel Berberstaligen in de Algerijnse strijd tegen de Fransen kreeg de Berberse cultuur zowel tijdens de onafhankelijkheidsoorlog als na de onafhankelijkheid, geen enkele plaats in de politiek. De slogan was "Algerije is mijn vaderland, de islam mijn godsdienst en Arabisch mijn taal". Taalverscheiden-

perkte mate Arabisch kende, vond het wel nodig, vooral dan in het kader van de politieke propaganda, radio-uitzendingen te verzorgen in het Kabyliisch Berbers.

In het kader van de stelselmatige verdrukking van het Berbers werd in mei 1980 in de hoofdplaats van de bergstreek Kabylie een culturele avond over de oude Kabyliische poëzie door de overheid verboden. Hierop volgde hevig straatprotest van de plaatselijke bevolking. De revolte zette een duidelijke (her)opleving in van het Berbers, en dan vooral Kabyliisch, bewustzijn in Algerije. De gebeurtenis staat bekend als "de Berberse lente". In de periode die erop volgde zien we schoorvoetend een aantal Berberse culturele verenigingen ontstaan. Langzamerhand heb-

ben Berberstaligen ook duidelijk geen schaamte meer om zich als Kabylïër of Berber te manifesteren.

"Berberse" politieke partijen

Bij de invoering, in 1989, van het meerpartijstelsel zien we dat de tot dan hoofdzakelijk culturele Berberse beweging zich ook gaat profileren als politieke beweging.

Het jaar daarop, bij de eerste vrije lokale verkiezingen, komen in Kabylïë de meeste gemeentes en departementen in handen van de *Rassemblement pour la Culture et la Démocratie* (RCD). Deze partij voerde sterke promotie voor de Kabylïsche taal en cultuur. Na de kiesoverwinning werden officiële straatnaamborden in deze regio's drietalig: Berbers (Tifinar), Arabisch en Frans. Ook nationaal verwierf het Berbers enig spreekrecht. Zo kwam er een kort TV-journaal in het Berbers.

Op dit ogenblik zijn twee Berbersgezinde partijen actief, het *Front des Forces Socialistes* (FFS) van de historische Kabylïsche leider Aït Ahmed en de reeds vermelde RCD, met als leider Saïd Sadi. Buiten deze twee partijen miskennen nagenoeg alle andere politieke partijen de Berberse eisen. Voor de islamitische fundamentalisten van onder meer het *Front islamique de Salut*, zijn het gelaïciseerde FFS en RCD de voornaamste ideologische vijand (samen met de atheïsten en de gémancipeerde vrouwen).

Van hun kant profileren het FFS en de RCD zich wel als nationale (Algerijnse) politieke partijen maar met een Berberse sociale verankering. Taaleisen en culturele eisen zijn volgens hen slechts een bijzonder aspect van een globale politieke stellingname. Het FFS noemt zich gelaïciseerd, democratisch en socialistisch en zegt zich nooit te hebben willen insluiten in een "Kabylïsch getto". Het FFS benadrukt voor de oplossing van het huidige conflict de noodzaak van een dialoog met alle betrokken strekkingen, ook met islamisten.

Ook het RCD wil een scheiding van staat en godsdienst, wil sociaal-democratisch zijn en geen "Berberse partij", en legt de nadruk op een nationale inplanting. Het RCD wijst een eventuele dialoog met islamisten af en pleit voor een radicale uitroeiing van het islamitisch gewapend extremisme. Op dit laatste punt sluit deze partij zich aan bij de harde kern van militairen van het regime.

Beide partijen zeggen geen exclusief Berberse partijen te willen zijn maar zij erkennen wel zich te steunen op de so-

ciologische verzuchtingen van de Berberse regio's. Het FFS heeft ook grote inspanningen gedaan om van andere Berberstalige groepen, zoals van de Chewia, de Mozabieten en de Toeareg, kandidaten op hun kieslijsten te zetten. Bij de argumentatie voor democratie wordt ook graag verwezen naar het democratisch karakter van de traditionele Berberse voor-koloniale politieke structuren.

In realiteit hebben beide partijen duidelijk een dubbel discours: "Berbers" voor hun Berberse toehoorders maar voor de anderen een nationaal (Algerijns) politiek discours met enkele vage Berberse eisen. In de politieke praktijk steunen zij, naast hun gemeenschappelijk taalkundig en cultureel etnisch element, op een sterke regionale gebondenheid rondom lokale personiteiten, zoals onder meer de rivaliteit tussen FFS en RCD aantoonde.

Bij de aankondiging van een nieuwe grondwetsherziening in 1998 was er hoop ontstaan bij de Berberstaligen voor een officiële erkenning van hun taal en cultuur. Met als gemeenschappelijke vijand, het islamitisch fundamentalisme, rekenden veel Berberstaligen op enige toegeving vanwege het regime. Op plaatselijk vlak waren onder meer in de streek van Kabylïë heel wat "burgerwachten" bewapend door het regime voor de strijd tegen de islamitische terreurgroepen van onder meer GIA.

Arabisering als toegeving aan de islamisten

Met de organisatie van door het regime sterk gecontroleerde en gemanipuleerde presidents- en parlamentsverkiezingen is de laatste twee jaar evenwel een opportunistisch bondgenootschap ontstaan tussen militairen, bewindspartijen en de zogenaamde gematigde islamisten van de *Mouvement pour la Société pacifique* (MSP). Binnen de regering zitten nu 6 "gematigde" islamisten, van de MSP. De islamisering gebeurt vandaag aldus openlijk binnen het regime, en dit gaat samen met een verder doorgedreven Arabisering.

Groot was dan ook de ontgoocheling bij de Berberstaligen wanneer zij het ontwerp voor de nieuwe grondwet onder ogen kregen. In de preambule wordt wel verwezen naar de drie componenten van de Algerijnse identiteit, namelijk "de islam, het Arabisch karakter en het Amazicht karakter", maar verder in de tekst wordt in alle talen over dit laatste Berberse element gezwegen. Arabisch wordt bevestigd als (enige) "nationale en officiële taal". Politieke partijen mogen zich niet organiseren op basis van religie maar even-

min op basis van taal of van regio. Tenslotte is ook uitdrukkelijk voorzien dat een grondwetsherziening nooit afbreuk kan doen aan onder meer het principe van "Arabisch als nationale en officiële taal".

De grondwetsherziening werd op 28 november 1996, onder het waakzaam oog van een grote politie- en veiligheidsmacht, bij referendum goedgekeurd met officieel 85 pct. ja-stemmen en een opkomst van 80 pct. Deze cijfers werden echter sterk betwist door de oppositie. Woordvoerders van de oppositie toonden aan dat in bepaalde kiesomschrijvingen er zelfs geen opkomst van 30 pct. was en uit de officiële cijfers blijkt dat in het Berbersprekend Kabylïë 63 pct. neen-stemmen kon tellen.

Etnicisering

Historisch gezien bestaat de Algerijnse bevolking uit hoofdzakelijk Arabo-Berbers en uit al of niet gearabiseerde Berbers. Heel wat Berberstaligen, en dan vooral de Kabylïërs, leven ook lang niet meer uitsluitend in hun oorspronkelijke gebieden maar emigreerden naar de grote Algerijnse (en Franse) steden.

De miskenning van de Berberse culturele eisen, de dreiging van een islamitisch fundamentalisme en verdere Arabisering door het huidige bewind heeft duidelijk bij de Berberstaligen hun "Berbers" etnisch bewustzijn aangescherpt. Arabischtaligen en Berberstaligen gaan zich meer en meer afmeren als "Arabier" of als "Berber" overeenkomstig hun dagelijkse omgangstaal. Naast de huidige religieus-politieke tegenstellingen tussen "modernisten" en "islamisten" en de politieke tegenstellingen tussen verschillende oppositiegroepen en het door militairen gedomineerde regime, krijgt Algerije er langzaam maar zeker een verontrustende etnicisering bij tussen zogenaamde "Berbers" en "Arabieren".

Augustus 1998,
Dirk Beke (RUG / Ruca)

- (1) *Courier international*, no 401, 9-15/7/1998, p. 6.
- (2) *Meer dan geloof. Islamitische reizen onder de bekeerde volkeren*. Amsterdam/Antwerpen, Atlas, 1997.

“Emmanuel” betekent “God met ons”

Israël staat voor een verscheurende keuze

Aan het einde van zijn meesterlijke studie over het “nationalistisch-socialistische” karakter van de Israëlische arbeiderspartij, **The founding Myths of Israel. Nationalism, Socialism and the Making of the Jewish State** (Princeton, 1898) schrijft de Israëlische historicus Zeev Sternhell:

“Inderdaad, vrede is een doodsgevaar voor het ‘bloed-en-bodem’ zionisme, een zionisme dat er niet aan denkt om ook maar één duimbreed van de heilige erfenis van het land van Israël terug te geven.

De joodse kolonisten van Judea en Samaria en hun bondgenoten hebben volkomen gelijk, wanneer ze volhouden dat de erkenning van de wettelijkheid van de eisen van de Palestijnen het einde van een tijdperk inluidt.” (blz. 343) “De joodse kolonisten van Judea en Samaria en hun bondgenoten...” Daarover gaat het: een aantal voornamelijk uit de VSA overgekomen fanatieke orthodoxe joden “kolonizeren” agressief en systematisch de laatste resten van het Palestijnse grondgebied (de westelijke Jordaanoever), dat zij, met een anachronisme van 2.000 jaar “Judea en Samaria” noemen en waarop zij, “with God on their side” een absoluut recht zouden hebben.

Israël is een parlementaire burgerlijke democratie, wat inhoudt dat electorale resultaten er inderdaad een belangrijke politieke rol spelen: zolang de religieuze en extreem nationalistische partijen over voldoende zetels beschikken, om druk uit te oefenen op elke regeringsvorming met de Arbeiderspartij of de Likoeid, zullen zij daar uiteraard gebruik van maken.

Daar de ideologie van het rechts-conservatieve Likoeidblok dichter bij hen staat dan die van de Arbeiderspartij, zullen zij ook een grotere invloed op een rechtse regering kunnen uitoefenen, zoals sinds juni 1996 het geval is met de regering Netanjahoe. Op het terrein uit zich dat heel concreet in het voortdurende ondergraven van de Oslo-verdragen door onder meer het opdrijven van de kolonizing op de westelijke Jordaanoever, de bouw van exclusief joodse woonprojecten in het Arabische Oost-Jeruzalem en, heel recent, de plannen voor een spectaculaire uitbreiding van Groot-Jeruzalem om zoveel mogelijk joodse kolonies binnen het aan de Palestijnen beloofde gebied aan het in 1967 geannexeerde verenig-

de Jeruzalem toe te voegen. Daardoor wordt er effectief voor gezorgd, dat de Palestijnse autoriteit er nooit in zal slagen, om een (minimaal) territorium te controleren, waarop een min of meer leefbare ministaat kan worden uitgebouwd. Ofwel worden de Palestijnse gebieden verkaveld in kleine stedelijke enclaves die door exclusief “joodse” wegen, bruggen, tunnels en viaducten fysiek van elkaar gescheiden zijn en op elk moment door Israël kunnen geïsoleerd worden, met alle negatieve economische en politieke gevolgen van dien. Ofwel wordt het “Palestijnse gebied” opgedeeld in drie van elkaar ge-

scheiden territoria: de Gazastrook, een gebied rond Hebron en een gebied rond Nabloes. Ook deze constructie zou van een eventueel door de Palestijnse Raad uitgeroepen “onafhankelijke Palestijnse staat” een lachertje maken. De druk die de VSA en de Europese Unie heel waarschijnlijk op Israël kunnen uitoefenen, kan pas ernstig genomen worden, indien deze westerse sponsors bereid zijn, hun morele eisen financieel en economisch kracht bij te zetten, bijvoorbeeld door het verminderen of stopzetten van de jaarlijkse subsidie uit de VSA (ong. 3,5 tot 4 miljard dollar) en door de weigering van de Europese Unie, om producten uit de Bezette Gebieden te importeren, gekoppeld aan een daadwerkelijke steun aan de kwijnende Palestijnse economie. Daar dit echter niet het geval is, lijkt deze “druk” veeleer dode letter te zijn dan echte interventie.

De oorspronkelijke meerduidigheid van het zionistische project

De werkelijke macht van deze ultra-orthodoxen en fundamentalisten, die nu-

meriek nog geen 25 % van de (joodse) Israëlische bevolking uitmaken en dus, merkwaardig genoeg, demografisch niet veel sterker staan dan de Palestijnse staatsburgers van Israël (18 - 20 %) heeft diepe historische wortels. We mogen niet vergeten, dat er al vanaf het begin, naast de officiële seculiere of zelfs a-religieuze leiders van de zionistische beweging, kleine groepen van gelovige, orthodoxe zionisten actief zijn geweest. In tegenstelling tot de streng orthodoxen, die het zionisme als godslasterlijk afwezen en bestreden (“de mens heeft niet het recht, de taak van de verwachte Messias op zich te nemen”), pleitten zij voor een verzoening tussen godsdienst en kolonialisme. Het gaat echter nog veel verder: Sternhell (op.cit.) bewijst overtuigend, dat ook de seculiere socialistische of liberale leiders, leden van de Tweede Alyah (de immigratiegolf van 1904 - 1914), naar de bijbelse legitimering en symboliek moesten grijpen, om hun project te kunnen doorvoeren. Eenerzijds waren zij geïnspireerd door de nationalistische emancipatiegedachte (joods zelfbestuur), gekoppeld aan het recht op kolonizing (“een land zonder volk voor een volk zonder land!”), twee ideeën die aan het eind van de vorige eeuw door de meerderheid van de Europeanen begrepen en/of goedgekeurd werden; en anderzijds berustte het zionisme op de religieuze traditie van de goddelijke belofte en het absolute recht op de terugkeer naar dat Beloofde Land, zoals die jaar na jaar aan het einde van het Paasmaal door joden overal ter wereld werd uitgedrukt: “Dit jaar vieren we nog in ballingschap, maar volgend jaar in Jeruzalem!” Deze combinatie van seculiere en religieuze motieven is succesrijk genoeg gebleken, om de zionisten aan de macht te helpen en de staat Israël te laten ontstaan. De belangen van Groot-Brittannië en, later, de VSA - en met hen het hele westen - verbonden met de schuldgevoelens rond de Holocaust, hebben het proces waarschijnlijk bespoedigd, maar de grote lijnen van de toekomstige joodse staat waren al sinds het begin van de jaren twintig vastgelegd.

Het diplomatieke en militaire succes van deze stichtersgeneratie, die door middel van de Mapai (Arbeiderspartij) en de allesomvattende Histadroeit (vakbond, staatsonderneming en sociale zekerheid in één) de nieuwe joodse

staat op de wereldkaart brachten en zichzelf en de wereld van het utopisch-socialistische karakter van deze pioniersmaatschappij (de kibboetzen, de drooggelegde moerassen, de tot bloei gebrachte woestijn) konden overtuigen, was ook voor een deel te danken aan het fundamentele compromis dat ze met de religieuze joden gesloten hadden. Er kwam geen Israëlische grondwet, een aantal belangrijke bevoegdheden, waaronder immigratie en de burgerlijke stand, kwamen in handen van de rabbijnen, en de verwarring tussen de godsdienstige en etnische voorwaarden van het jood-zijn beschermden effectief het "joodse" karakter van de staat. Deze harmonie werd in 1977 verbroken door de overwinning van de extremistische Menachem Begin en de Likod op de Arbeiderspartij, waarbij Begin de steun kreeg van zowel de gediscrimineerde Sefardische (Marokkaanse en Jemenitische) joden als van de orthodoxen, die zich steeds meer politiek gingen profileren. De toenadering tussen de ultra-zionisten, erfgenamen van Jabotinsky's "Revisionisten" en terreurgroepen als de Irgoen en de Sternbendes en de ultra-orthodoxen leidde na de zesdaagse oorlog van 1967 tot de harde kolonistenbeweging van Goesj Emoniem (Het blok van de gelovigen) en de Shashpartij die de herovering van het totale bijbelse "Eretz Israel" als een religieuze plicht beschouwden, het gebruik van geweld niet schuwden en tegelijkertijd een beroep deden op de onvoorwaardelijke steun van de opeenvolgende regeringen. Intussen evolueerde Israël van een "sociaal-democratische" verzorgingsstaat steeds meer naar een kapitalistische maatschappij naar Amerikaans model, met als gevolg een merkbare verzwakking van de "socialistische" ideologie van het Ben Goeriontijdperk en een stijgende invloed van de orthodoxen die dit vacuüm opvulden. De toenemende onverdraagzaamheid van de orthodoxen richtte zich niet alleen tegen de verzuchtingen van de Palestijnen, maar evengoed tegen de seculiere joden die zich tegen dit sluipende fundamentalisme begonnen te verzetten. Deze levensbeschouwelijke tegenstelling werd doorkruist door de strijd tussen de voorstanders van een compromis met de Palestijnen ("land voor vrede") die vooral te vinden zijn in de Arbeiderspartij, de linkse Meretz en de "Vrede Nu!" beweging en de aanhangers van de harde lijn die van geen toegeving willen weten. Hoewel nog allijd velen van deze "haviken" niet religieus zijn, vindt men in het vredeskamp (de "duiven") steeds minder orthodoxen. Een uitzondering hierop was de filosoof Jesjajahoe Leibowitz, die zich als orthodox jood mateloos ergerde aan de "godslasterlijke manier waarop de ultrazionisten hun expansiedrang en imperialisme in religieuze termen uitdruk-

ten", maar zijn visie wordt door de meeste orthodoxen niet gedeeld. Binnen Israël, vooral in de heilige stad Jeruzalem, willen ze de andere joden opnieuw tot het ware geloof en een religieus correcte levenswandel bekeren, desnoods via intimidatie en straatgeweld, en in de bezette gebieden gedragen ze zich als de uitverkoren boodschappers van een onverdraagzame etnische God der Heerscharen die Zijn vijanden met machtige arm verplettert en verdriift. Ze misbruiken de bijbelse teksten over de op Gods bevel uit te roeien heidense volkeren (Amalekieten en Filistijnen) en bestempelen allen die tot toegevingen aan de Palestijnen bereid zijn als religieuze afvalligen die Gods bevelen ovetreden en daarvoor moeten gestraft worden. Zoals Itzaak Rabin, wat zijn nationale en militaire verdiensten tijdens de Intifada ook mogen geweest zijn. Hun fanatieke logica sluit als een bus: "indien God ons Haifa gegeven heeft, is er geen enkele reden waarom hij ons Hebron niet zou geven", we hebben met andere woorden een absoluut goddelijk recht op het totale grondgebied van het vroegere Palestina.

De keuze: een moderne democratische staat van al zijn burgers of een joodse versie van het fundamentalistische Iran

Indien Israël, vijftig jaar na de stichting, politiek tot het westen wil behoren en economisch goede betrekkingen met zijn Arabische buurstaten wil onderhouden, moet het eindelijk een democratische staat van al zijn burgers worden, dus ook van de Palestijnen, Bedoeïenen en Druzen binnen zijn grenzen. Dat houdt in, dat er eindelijk een grondwet komt naar westers model en dat Israël daarmee de jure ophoudt, een "joodse staat" te zijn, dat wil zeggen een staat waarin alleen joden volwaardige burgers kunnen zijn. Dat mag voor buitenstaanders en een kleine groep verlichte Israëli's vanzelfsprekend klinken, maar dat zou een zodanige breuk met de hele zionistische voorgeschiedenis betekenen dat het zelfs voor gematigde Israëli's moeilijk te slikken valt. Deze aarzeling is koren op de molen van de ultra-orthodoxen die zich met man en macht tegen een dergelijke ontwikkeling kanten. Om te beginnen tegen de mogelijke gevolgen van de Oslo-verdragen die logisch op de oprichting van een autonome Palestijnse staat moeten uitlopen, iets wat ten allen prijze moet vermeden worden, daar dit kleine Palestijnse gebied ironisch genoeg nu juist op de plek ligt van het bijbelse kernland (Judea en Samaria). Met een zekere grimmige humor heeft Faisal Husselini, de Palestijnse vertegenwoordiger van Oost-Jeruzalem, voorgesteld om gewoon te wisselen:

"neem de westelijke Jordanoever en geef ons de rest van het land!", waarmee hij de tragische absurditeit van het hele conflict wou onderstrepen. Het alternatief voor deze moderne seculiere staat is een fundamentalistisch regime, dat in naam van God het hele gebied zou annexeren en de Palestijnen, voor zover ze niet vrijwillig zouden vertrekken, hoogstens als Undermensen en dienaren in hun eigen land zou gedogen en de andere joodse bewoners, ook voor zover die niet vrijwillig emigreren, van hun elementaire mensenrechten zou beroven. De kans is reëel dat er, onder buitenlandse druk, binnen afzienbare tijd toch een enigszins aanvaardbare oplossing van het Palestijnse vraagstuk uit de bus komt, maar dat dan de echte tragedie voor de Israëli's pas begint. En we weten uit de geschiedenis, dat er niets zo ongenadig en wreed is als een broedertwist.

Ludo Abicht

Wist je dat

... op de 140 miljoen niet schoolgaande de kinderen in wereld er twee derde meisjes zijn. Het verschil tussen dit cijfer en de 250 miljoen kindarbeiders is het gevolg dat een aantal van deze kinderen gedeeltelijk school lopen.

... Peter Piot, de Belgische dokter die directeur is van ONUSIDA en zijn collega David Heymann, verantwoordelijke voor de divisie van de nieuwe ziekten van de Wereldgezondheidsorganisatie (OMS) op 23/6 te Genève bekend maakten dat er in 1997 over de ganse wereld 30 miljoen personen (onder wie één miljoen kinderen) besmet waren met Aids en Afrika met 21 miljoen seropositieven de grootste tol blijft betalen aan deze ziekte.

... de Europese Commissie voorgesteld heeft om in 1999-2000 de verplichte braakliggende gronden die voorheen bestemd waren voor graanproducten op te voeren met 10 %. Dit maakt een oppervlakte uit van 1,5 miljoen hectaren en een vermindering van de graanproductie in Europa van 8 miljoen ton

... de regering van Tony Blair voor de volgende universitaire cyclus het ingangsrecht voor de 1,6 miljoen studenten gaat verhogen tot 60.000 fr. Het systeem van de studiebeurzen zal binnen de twee jaar afgeschaft worden en er zullen in de plaats terug te betalen leningen worden voorzien.

... in tien jaar tijd het aantal gevangenen in de V.S. toegenomen is van 750.000 naar 1.700.000 en het grootste aantal jongeren zijn uit de etnische minderheden en zwarten.

... in Groot-Brittannië het aantal slachtoffers van een delict reeds opgelopen is tot 3,6 % van de bevolking, gevolgd door de V.S met 3,5 % en Frankrijk en Nederland respectievelijk met 2,2 % en 1,9 %.

... de Britse regering een stijging van het aantal gevangenen voorziet met 50 % in de zeven volgende jaren (van 63 000 in 1996 naar 92.000 in 2005) en in dit perspectief 24 nieuwe gevangenissen gaat bouwen.

... in Frankrijk de helft van de families, diegene die over een bescheiden inkomen beschikken, slechts 6 % van het nationaal patrimonium bezitten en dat 10 % van diegene met het hoogste inkomen over 53 % van dit patrimonium beschikken.

Vragen en antwoorden over de O.E.S.O.

(Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling)

Met haar project voor een Multilateraal Akkoord over Investerings (MAI) heeft de O.E.S.O., enkele maanden terug bijzonder de aandacht op zich getrokken.

Het MAI dat gestart werd onder impuls van de V.S. had als opzet de totale opening zonder enige discriminatie van alle markten en het toekennen van gelijke rechten voor alle investeerders in de landen die het project ondertekenden.

De niet-lidstaten van de O.E.S.O. zouden zich slechts, zonder amenderingsrecht, bij het project kunnen aansluiten.

Verschillende regeringen protesteerden tegen het ontwerp dat nu doorgeschoven werd naar een Commissie van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Wie en wat vertegenwoordigt de O.E.S.O.?

1. Wanneer werd de O.E.S.O. opgericht?

In 1948 bij de start van de O.E.S.O. had deze organisatie de opdracht de Marshallhulp in Europa te coördineren. Alle Europese landen die van deze hulp genoten waren dus lid van de O.E.S.O. In die tijd noemde men de organisatie "Europese organisatie voor Economische Coöperatie". In volle koude oorlog werd deze omgevormd tot O.E.S.O. met als belangrijkste opdracht de economische arm van de NAVO te zijn. Nieuwe leden, ook uit andere continenten, werden toen opgenomen. Nieuwe leden moeten gesteund worden en voorgedragen door een O.E.S.O.-lid. De overige leden moeten er mee akkoord gaan zoals alle besluiten van de O.E.S.O. die bij unanimité moeten genomen worden. Dit principe wordt nu reeds door verschillende grote landen in vraag gesteld.

2. Wie bestuurt de O.E.S.O.?

De leidinggevende instantie zijn de ambassadeurs van de negentwintig lidstaten en een vertegenwoordiger van de Europese Unie. Deze nemen deel aan de werkzaamheden van de O.E.S.O. zowel van het comité als van de raad, maar nemen formeel geen deel aan de beslissingen. De raad ver-

STICHTING LEDEN VAN DE O.E.S.O. (1961)

België, Canada, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, IJsland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Turkije, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Zweden en Zwitserland.

Aansluitende leden

Japan (1964), Finland (1969), Australië (1971), Nieuw-Zeeland (1973), Mexico (1994), Tsjechië (1995), Hongarije (1996), Polen (1996) en Zuid-Korea (1996).

gadert om de twee maand en wordt voorgezeten door de secretaris-generaal.

Op dit ogenblik is dat de Canadees Donald Johnston die verkozen is voor vijf jaar. (vernieuwbaar)

Speciale ministeriële zittingen hebben drie tot vijf maal plaats. Elk jaar in mei heeft een algemene vergadering plaats van de verantwoordelijke ministers van alle lidstaten. De zetel van de O.E.S.O. is gevestigd in het "Château de la Muette" in het zesde arrondissement van Parijs.

3. Hoe functioneert de raad?

De secretaris-generaal wordt bijgestaan door vier adjunct-secretarissen-generaal benoemd door de raad op voorstel van de eerste.

Het secretariaat telt 6.000 beheerders, in het bijzonder gespecialiseerde economen, bijgestaan door 1.200 adjuncten, secretarissen, vertalers en algemeen personeel.

De werking is, volgens het plan van de raad, onderverdeeld in verschillende commissies (economische zaken, coöperatie voor ontwikkeling, wetenschap, onderwijs, landbouw, cultuur, enz.,

enz.) tevens juridische functies en uitvoerend werk.

Kortom over alle mogelijke onderwerpen worden jaarlijks zo'n 2.500 à 3.000 vergaderingen gehouden waaraan ongeveer 40.000 personen (ook van buiten de raad) deelnemen.

De begroting bedroeg in 1998 niet minder dan 7,850 miljard B.fr tegenover 7,100 miljard B.fr. in 1995.

De financiering van de O.E.S.O. wordt gedragen door de lidstaten door een bijdrage in verhouding tot hun BNP. De V.S. draagt 25% bij en Japan 24,05%. Beide landen eisen een vermindering van bijdragen. Dertien landen, o.w. de laatste aangeslotenen, betalen slechts 1%.

4. Wat doet de O.E.S.O.?

Hoewel de O.E.S.O. uiteindelijk geen operationeel concreet beslissingsrecht heeft is ze, zoals de vroegere secretaris-generaal J.C. Pye het uitdrukte, het "jeukpoeder" binnen de kapitalistische wereld. Alhoewel in principe geen enkel land gedwongen kan worden met de O.E.S.O. adviezen en kritieken rekening te houden, hebben deze laatste een niet te miskennen invloed op de regeringen. De organisatie publiceert zowat jaarlijks 12.000 documenten voor en over de verschillende landen met kritiek en raadgevingen. Slechts 300 hiervan verschijnen in boekvorm. Naast de jaarlijkse door de regeringen gevreesde rapporten over de economieën van de lidstaten maakt de O.E.S.O. ook algemene analyses over de wereldeconomie, prognoses over haar verdere ontwikkeling en aanbevelingen inzake verschillende thema's (banken, ontwikkelingshulp, energie, werkloosheid enz.). De O.E.S.O. publiceert vijftienvig periodieken en theoretische werken en boeken. In zijn geheel 600.000 uitgaven per jaar die een zakencijfer vertegenwoordigen van 450 miljoen B.fr.

5. Besluit

Met het Internationaal Muntfonds (IMF), de Wereldbank, de Wereldhandelsorganisatie (WTO) is de O.E.S.O. een van die internationale instellingen, die geleid door niet verkozen functionarissen, in de wereld, in hoofdzaak ten gunste van de multinationals de wereldeconomie bepalen.

André De Smet

De O.E.S.O. EN DE WERELD

Inwoners 1996:

Totaal: 5.750 miljoen

O.E.S.O.: 1.092 miljoen (19%)

Bruto Binnenlands Product (BBP):

Totaal: 28.340 miljard dollar

O.E.S.O.: 21.796 miljard dollar (77%)

Export:

Totaal: 5.288 miljoen

O.E.S.O.: 3.877 miljoen (73%)

Bron: O.E.S.O. - WTO, 1996

De Europese Unie, het MAI en Helms-Burton

Op 18 mei jl., op de G-8 top in Birmingham, kondigden Blair, Santer en Clinton triomfantelijk een akkoord aan over de aanslepende ruzie rond de extraterritoriale wetten Helms-Burton (Cuba) en D'Amato-Kennedy of ILSA act (Libië en Iran). Reeds 2 jaar onderhandelt Leon Brittan, Europees handelscommissaris, met de VS-regering, over hoe de Europese Unie eventueel de doelstellingen van de Helms-Burton wetgeving - d.w.z. een investeringsboycot tegen Cuba - zal overnemen. Het wordt steeds duidelijker dat de Europese Commissie in dit dossier ongelooflijke toegevingen aan het doen is.

Op die manier verspoot de Unie niet enkel haar capaciteit tot het voeren van een van de VS onafhankelijke buitenlandse politiek t.a.v. Cuba, maar ze aanvaardt bovendien een wijziging van fundamentele principes uit het Internationaal Recht. Nog maar kort geleden verwijderde Minister van Financiën Maysland zijn diplomaat uit de OESO die het niet nodig achtte om hem van de draagwijdte van de MAI-voorstellen op de hoogte te brengen. Het wordt hoog tijd dat de 15 lidstaten de Britse handelscommissaris Leon Brittan de wacht aanzeggen. De laatste 2 jaar poogt deze man geschiedenis te schrijven waarbij hij doelbewust de 15 lidstaten van de draagwijdte van zijn toegevingen in het ongewisse laat.

Het akkoord van Birmingham heeft veel kans door het VS-Congres aanvaard te worden

In een brief van Jesse Helms aan Madeleine Albright, Minister van Buitenlandse Zaken van de VS, geschreven op 17 juni jl. lezen we het volgende: "Na 13 maanden van onderhandelingen hebben de Europeanen - weliswaar morrend en met tegenzin - aanvaard dat hun bedrijven geen eigendommen, genaast door het Castro regime, in weerwil van het internationaal recht, meer mogen gebruiken (om profijt te maken). Deze laatliddige toegeving van de E.U. betekent een buitengewone steun aan de " Cuban Liberty and Democratic Solidarity Act" (de Helms-Burton wet). Na 2 jaar bitter bekritisoren van deze VS-wet - en na zelfs een basisloze klacht ingediend te

hebben in de Wereld Handels Organisatie (WHO) - hebben de Europeanen de fundamentele principes van deze wet aanvaard. Door dit te doen, onderwerpen ze (nun eigen) actuele en toekomstige buitenlandse investeerders in Cuba aan de bestaande sancties van de Helms-Burton wet en hebben ze onze zaak voor VS-gerechthoven en de WHO versterkt." (...) "Samenvattend kunnen we stellen dat de Helms-Burton wet een historische vooruitgang vertegenwoordigt: in de verdediging van eigendomsrechten in Cuba en over gans de wereld." De brief gaat nog verder en somt de bijkomende eisen op die Helms aan de Europeanen stelt alvorens hij Titel 4 van de wet wil amenderen. Het amenderen van Titel 4 is de Europese voorwaarde om de "overeenkomst" van 18 mei jongstleden in Birmingham in werking te laten treden.

"Het akkoord van Birmingham was de wortel die de Europeanen het VS-Congres hebben voorgehouden om alsnog Titel 4 geamendeerd te krijgen" aldus een Europees diplomaat. Weinigen dachten dat dit ook werkelijk zou gebeuren (Helms had enkele dagen voordien "No Deal" geroepen), dus was het blijkbaar ook niet zo belangrijk wat er precies instond. Nu blijkt echter dat het onderhandelingsvoorstel in Birmingham rechtstreeks van het bureau van Helms arkomstig was, dat Leon Brittan naar alle waarschijnlijkheid op de hoogte was van de verborgen agenda erachter en dat het VS Congres (onder impuls van Jesse Helms) bereid zou zijn deze overeenkomst (die de Helms-Burton wet lichtjes afzwakt) te ondertekenen.

Het Birmingham-akkoord en de MAI onderhandelingen

Wat is er precies gebeurd? De Helms-Burton onderhandelingen verschoven de afgelopen 2 jaar langzaam van een meningsverschil tussen de VS en de E.U. in buitenlandse politiek met betrekking tot Cuba, naar een set disciplines betreffende een investeringscode in "illegaal" genationaliseerde eigendommen in Cuba om voor opig te eindigen in een globaal verdrag over de wereldwijde verdediging van eigendomsrechten (niet alleen in Cuba, maar overal in de wereld, behalve in de E.U. en de VSA, want deze zijn contracterende partijen...). De Europese Commissie blijkt akkoord te gaan om haar bedrij-

ven te "ontraden" investeringen te doen in eigendommen (overal ter wereld...) die in een speciaal register zouden worden opgenomen en die volgens het internationaal recht "illegaal" zouden genationaliseerd zijn. Hier zitten we verdacht dicht bij de MAI-discussie van april 1998. Voortaan zou het aan een Europese of een VS interpretatie toekomen om uit te maken of een staat al dan niet onrechtmatig eigendom van haar eigen onderdanen heeft genationaliseerd. Welk land in het zuiden zal het nog aandurven landhervormingen door te voeren voor het publieke belang, wetende dat deze morgen illegaal zullen verklaard worden door de eigenaars (of beter gezegd door hun politieke broedheren) die betrokken partij zijn? Wetende dat het gevolg zal zijn dat er een internationale ban op toekomstige investeringen staat in je land?

Volgens het huidige internationaal recht is het de exclusieve aangelegenheid van de staat of zij nationaliseert of niet. De manier waarop zal beoordeeld worden of een staat al dan niet "legaal" nationaliseert zal liggen in het verheffen van het eigendomsrecht tot een internationaal mensenrecht.

Ook Leon Brittan ziet het zo. Hij heeft de nationalisering op Cuba volgens eigen zeggen bestudeerd en is tot de slotsom gekomen dat Cuba inderdaad massaal "illegaal" nationaliseerde. Wij zien geen andere uitleg dan dat hij nationalisering en *an sich* als een aantasting van een fundamenteel mensenrecht beschouwt want alvast Cuba heeft geen weet van een juridisch onderzoek dat de Europese Commissie deed. Je zou op zijn minst verwachten dat ze geconsulteerd worden in deze... Dat Cuba met een resem Europese landen succesvolle compensatieakkoorden alsloot (wat dus een erkenning inhoudt van de validiteit van deze nationalisering volgens het internationaal recht) doet blijkbaar niet ter zake. Leon Brittan haalde zijn kaas blijkbaar uit de VSA, de enige staat die halsstarrig weigert om met Cuba een globaal compensatieakkoord af te sluiten. Het feit dat in de overeenkomst niet gedefinieerd wordt wanneer een *naasting* illegaal is, het feit dat zowel de VS en de EU blijkbaar uitgegaan van de nieuwe interpretatie, creëert aldus nieuw internationaal recht. En dit is uiteindelijk de bedoeling van Helms. Zijn agenda is een nieuwe definitie van eigendomsrecht internationaal op te dringen. Europa is flink op weg om dit te aanvaarden.

Is het daarenboven toevallig dat Edwin Williamson - advocaat en vroeger voorzitter van de MAI expertengroep in de "Business and Industry Advisory Council" bij de OESO, vandaag adviseur is bij het VS ministerie van buitenlandse zaken voor wat betreft de voorbereidingen van het standpunt rond de Helms-Burton onderhandelingen? Dit akkoord lijkt verdacht veel op een substituuat voor de voorlopig mislukte MAI-onderhandelingen. Waar in april 1998 het Helms-Burton conflict het voornaamste obstakel was voor een akkoord, is vandaag deze onderhandeling de gangmaker van een succesvolle nieuwe toekomstige MAI-onderhandeling in de WTO. En de Europese Commissie speelt het spel mee, met Leon Brittan als vooruitgeschoven pion.

Het is bijna 12.00 uur voorbij voor de Europese Unie

De 15 lidstaten hebben tot nog toe blijk gegeven van het niet beseffen van de draagwijdte van deze onderhandelingen. Anders kan je moeilijk verklaren waarom ze zo ver gaan in hun toegevingen. Het is tijd dat de 15 lidstaten de Europese Commissie op de vingers tikt. Buitenlandse politiek is nog steeds geen bevoegdheid van de Commissie. Menig waarnemer ziet in de handelingen van Leon Brittan een manoeuvre om ook dit laatste stukje prerogatief in de praktijk aan de 15 lidstaten te onttrekken. Wil de Europese Unie zelfs maar een deeltje geloofwaardigheid behouden zowel bij haar onderdanen als in de VSA, dan kan ze de volgende suggesties misschien overdenken:

1. Het moet gezegd dat de Helms-Burton wet geen handelsconflict is maar een conflict van buitenlandse politiek. Tot nader order voeren de 15 lidstaten officieel een politiek van constructieve economische samenwerking met Cuba. Vandaag onderhandelt men echter over hoe de E.U. zichzelf een moratorium op investeringen tegen Cuba zal opleggen. Het valt moeilijk te begrijpen hoe de E.U. op deze manier haar objectief van meer democratie in Cuba op een geloofwaardige manier aan de man zal kunnen brengen op dit eiland. In Miami vergelijken ze de Helms-Burton wetgeving met een snelkookpan effect. Bezorg de gewone Cubaan zo lang als nodig schaarste en ongemak, dan zal hij vroeg of laat zijn regering met geweld omver werpen. Een recept tot regelrechte chaos en gewelddadige omwenteling dus. Onttrek deze onderhandelingen dus voor het te laat is aan de bevoegdheid van Leon Brittan, een *handelscommissaris*, die een nimmer geziene minachting tentoon spreidt ten aanzien van iedere parlementaire vraag

naar informatie.

2. Indien dit politiek niet haalbaar is, dien dan de klacht bij de WHO opnieuw in. Door het laten uitdoven van het in 1997 opgestarte panel (sommige waarnemers menen trouwens dat deze uitdooftechniek een op voorhand afgesproken scenario was tussen Stuart Eizenstat en Leon Brittan) heeft de EU de beginnende oppositie van "free-traders" tegen de Helms-Burton wetgeving in de Republikeinse Partij ontkracht. De Helms-Burton wet is illegaal, ieder Europees land denkt er zo over. Ze is dit niet enkel omdat ze *extra-territoriaal* is (ook de EU heeft extraterritoriale wetten), maar ook omdat ze indruist tegen het principe van niet inmenging in de *interne* aangelegenheden van een ander land. Tegen een illegale wet zeg je gewoon neen. Het is niet aan de EU om voor Clinton de kastanjes uit het vuur te halen. Indien er een extreem-rechts Congres illegale wetten stemt, die de president daarenboven niet tegenhoudt (wat hij kon...), dan is dit een VS probleem. De E.U. dreigt haar toegeeflijke houding nog duur te betalen, in het VS-Congres staat haar geloofwaardigheid nu reeds op een absoluut dieptepunt.
3. Breng Titel 3 nu eens eindelijk serieus op de onderhandelingstafel. Zich in het riet laten sturen met een belofte dat Clinton het Congres zal "aftasten" om te zien of er een amendement van deze bepalingen eventueel mogelijk zou zijn, hebben we vorig jaar reeds meegemaakt met titel 4. Er kwam niets van terecht, integendeel...
4. Laat je niet in de luren leggen door beloftes dat de Franse Total investering in Iran en de Spaanse Repsol activiteiten in de Libische oliesector getolereerd zullen worden door de VS. Dit is geen toegeving, want de ILSA act is op dergelijke manier geconstrueerd dat de president ze makkelijk kan "waiven". En zelf indien woord zou gehouden worden, denk op lange termijn, de kortetermijnvoordelen wegen niet op tegen de langetermijnnadelen...
5. Jesse Helms is nog niet helemaal over de brug gekomen. Indien de bovenstaande aanbevelingen niet haalbaar zijn, weiger dan op zijn minst in te gaan op de bijkomende voorwaarden die hij vandaag stelt alvorens hij Titel 4 wil amenderen. In deze bijkomende voorwaarden (cfr. dezelfde brief van 17 juni aan M. Albright) wil hij:
 - garantie dat de reeds gedane investeringen (van voor het akkoord van 18 mei) in Cuba mede opgenomen worden in het akkoord, en dat het dus niet enkel over toekomstige investeringen zou gaan,

- strengere sancties dan enkel maar het weigeren van Delcredere-garanties voor investeringen in Cuba.
- naast nog 5 andere voorwaarden, bikkieharde garanties dat ook de naasting van eigendommen van tot VS genaturaliseerde Cubanen illegaal worden verklaard.

Twee jaar onderhandelen heeft vandaag enkel nog maar geleid tot constante toegevingen aan Jesse Helms. Helms is geen gek, zoals sommige euro-diplomaten binnenskamers zeggen. Helms is een veel geduchter en verstandiger tegenstander dan men denkt, die in feite de huidige onderhandelingen leidt. Zijn profetische woorden van 2 jaar geleden zijn bijna realiteit: "The Europeans will end up doing this to themselves".

Het is evenzeer verwonderlijk hoe stil de Europese wereld blijft bij deze reeds 2 jaar aan de gang zijnde onderhandelingen. Weten zij niet wat er op het spel staat? Zijn ze bang hun stem te laten horen? Het zou in ieder geval van een kortzichtige houding getuigen indien ze liever geen standpunt innemen in deze politiek delicate kwestie. Ook zij bestuderen beter eens de langetermijngevolgen van Leon Brittan's politiek. In hun eigen voordeel...

En laten we a.u.b. het noorden niet verliezen in deze discussie. Reeds meer dan 30 jaar lang handhaven de VSA een blokkade tegen Cuba. Ook België heeft reeds meerdere malen in de VN deze blokkade veroordeeld. Het Belgische parlement deed dit ook. Helms-Burton is niets meer dan een consolideren van deze blokkade. Daarover onderhandelen is niet enkel onderhandelen over de mogelijkheid van het voeren van een van de VS onafhankelijke buitenlandse politiek (in de veronderstelling natuurlijk dat dit niet onderhandelbaar is?) maar is in flagrante tegenspraak met onze houding in de Verenigde Naties. Hier ligt een uitgelezen mogelijkheid om meer ethiek in de internationale relaties te brengen. Misschien lijkt Cuba ons geen handelsoorlog met de VS waard, maar bedenk dat het hier over veel meer dan Cuba gaat. Het zou ons morgen erg zuur kunnen opbreken. Er dienen zich belangrijke discussies aan in 1999 in de WHO. Ook de Millennium round is Leon Brittan reeds aan het voorbereiden. Zeggen we de VSA nu reeds dat we bereid zijn tot eender welke toegeving? Dit is alvast de mening die ze in het VS-Congres hebben verworven door de aanhoudende Europese debacles in de Helms-Burton onderhandelingen.

Xavier DECLERCQ
Verantwoordelijke Mobilisatie van
Oxfam-Solidariteit
Lid van de Coördinatie voor de opheffing van de blokkade tegen Cuba

Betekent globalisering opgang of verval? (4)

De voorlekenen onder onze laatste centrum-rechtse regering

Voor enkele jaren werden wij door premier Martens rond de oren geslagen met de noodzaak om de (wereld) economie te globaliseren en de sociale en fiscale constructies te dereguleren. In feite werd ons in omfloerste woorden het meest archaische liberalisme voorgeschoteld met als te verwachten resultaat de duale maatschappij waarvan de zakenlui en ondernemers reeds in de negentiende eeuw daadwerkelijk genoten al was er voor hen slechts één ontwikkelde maatschappij die beschikte over de zeer lage loonarbeid van arbeiders, ondergeschikte politieagenten, soldaten, enz. Een liberale economie vloekte daar überhaupt niet mee. Meer dan een eeuw later verdwenen ook Thatcher en Reagan van het politiek toneel en de Franse socialisten kwamen opnieuw aan bod. Een nieuwe fase begon in de Europese politiek doch niet in de Verenigde Staten. De democratische President Bill Clinton was van meetaf een lamme eend. Niet zozeer wegens de perikelen uit zijn persoonlijke levenssfeer (die nochtans niet mogen worden onderschat want de dubbele moraal staat veel sterker dan iedere vorm van geloof). Het is gewoon zo dat de oude vormen van ondernemerschap en de soort ethiek die er aan vastzat, teloor gaan. De werkelijkheid ligt nu enigszins anders: de macht van de geldkrachten manipuleert de ondernemingen, richt ze op en stuurt ze terug naar af. Het ergste is wel dat de afgelaide geldmachten de dans leidden bijna zonder inbreng van de ondernemer. Van verantwoordelijkheid wordt in beperkte kring allang niet meer gesproken. Alleen macht telt. Ik kom er dadelijk op terug na een korte verwijzing naar DE EUROPESE UNIE EN HAAR CONCURRENTEN (Vrede, juli-aug 98). In dit stuk ging het voornamelijk over de Amerikaanse manier van zaken doen. De auteur Lester Thurow de de conventionele Amerikaanse aanpak verdedigt gaat door voor een "gematigd progressief" econoom. In feite ziet de auteur zijn opvattingen als "globaal" (hij bedoelt wereldomvattend). Op zijn manier is LT nogal objectief wanneer hij bijvoorbeeld de kansen van Japen en van Europa om het leiderschap te overerven zelfs tegen de VS. beoordeelt. Alleen gaat hij uit van Amerikaanse criteria

zodat eerlijk zowe Europa als Japan volgens onze traditionele opvattingen geen kans kunnen hebben. Er werd in ons juni-nummer verder op ingegaan. Het verschijnsel van de manipulators die men reeds in de 18de eeuw kende (men noemde ze toen "agitateurs") in Frankrijk waar dit verschijnsel nogal wat sociale drama's veroorzaakte. In ons tijdvak beschrijven de twee Spiegel-redacteurs Hans Peter Martin en Harald Schumar, in hun boek, "Globalisering de wereld in verval", een ondergang die men gerust een doembeeld mag noemen. Een doembeeld dat echter niet helemaal ten onrechte wordt voorgehouden. De auteurs laten nog een uitweg open indien men er in lukt de verantwoordelijken opnisuw het uitoefenen van de macht toe te vertrouwen. Op een termijn van hooguit 10 jaar voorzien zij voor Duitsland minstens 4,5 miljoen werklozen in de industrie. Om te overleven kunnen de werkgevers het niet verder brengen dan een kakofonie van kreten en eisen tot loonsvermindering. Het model van de Europese wervingsstaat zou zijn langste tijd hebben gehad. In vergelijking met de rest van de wereld is dit te duur. Honderddertien jaar na de dood van Karl Marx gaat het kapitalisme weer in de vertrouwde richting. De strekking van de auteurs is dat men flink op weg is de huidige verantwoordelijken van het productieapparaat iedere controle over hun ondernemingen te ontnemen. "In een mondiale tangbeweging trekt de nieuwe internationale van het kapitaal hele staten, en hun huidige sociale orde uit het lid". De globale integratie is gepaard gegaan met de opkomst van een economische heilsleer die een menigte economische adviseurs doorlopend aan de politiek probeert op te dringen: het neoliberalisme dat onder een andere naam toen de wereldcrisis van 1930 veroorzaakte. Dit zijn in een notendop twee van de belangrijkste standpunten over de toekomst van onze planeet op economisch vlak. Zoals dikwijls is het Amerikaans inzicht voortvarend. Het mist historische diepgang terwijl de Duitsers zich moeilijk kunnen ontdoen van een zekere vorm van doemdenken.

14 8 '98

Victor Sluyck

Nieuwe wereldorde

"De aantasting van het leefmilieu is inherent aan het kapitalisme, het is de uitdrukking van de wet van 'groei of sterft', het gevolg van het grenzeloze expansionisme en de kapitaalaccumulatie. Degenen die de milieuverontreinigende eigenaarschap van het kapitalisme ontkennen, betrouwen zichzelf en anderen van de mogelijkheid fundamentele oplossingen te brengen". Zo citeerden W. Denayer en P. Sørensen Murray Bookchin in het boekje "wij produceren ons kapot" dat Vrede en Imago in 1995 uitgaven.

Hieronder brengen we een stukje uit Seizoenen van juni 1998, tijdschrift van V.E.L.T. over een genmanipulatie van zaden. Het is een bepaald voorbeeld van de sieling die hierboven werd aangehaald. Duurzame ontwikkeling kan niet rond het probleem van de eigendomsverhoudingen heen.

Volgens het Amerikaanse Ministerie van Landbouw (USDA) kan het niet langer dat boeren onbeschaamd Amerikaanse (gen)technologie blijven stalen. Het zaad van genetisch gemanipuleerde planten moet dus worden beschermd tegen ongeoorloofde vermenigvuldiging en hergebruik door de landbouwers. Zo is de USDA de zoektocht gaan subsidiëren naar een gen dat wordt ingebouwd in het zaad van een Frans gewas om te beletten dat het zaad in een tweede generatie nog ontkiemt. De Delta Pine Land Company (DPL) is in dit opzet geslaagd. Het bedrijf heeft ook al een patent gekregen voor wat bezorgde boeren ondertussen het Terminator-gen zijn gaan noemen.

De Internationale Vereniging voor Vooruitgang van het Platteland (RAFI) waarschuwt er nu al voor dat binnenkort zowat elke zaai-goed op deze aarde 'beveiligd' zal zijn. Zo dreigen meer dan 1 miljard kleine boeren in de derde wereld hun onafhankelijkheid en inkomsten te verliezen. De gigantische winsten die via de terminator voor het rapen liggen, zullen de grote agro-bedrijven immers niet onberoerd laten.

Het zal nu in één klap mogelijk zijn om 10.000 jaar sleutelen aan voedselveiligheid door generaties van landbouwers, in handen te laten van enkele multinationale zaadhúizen. Dit is een perfect voorbeeld van waar het bij gentechnologie wezenlijk om dreant macht en winst.

Bij Monsanto() zullen ze zelfs dubbel opgelogen zijn. Op dit moment moeten ze immers nog privé-detectives inhuren om de boeren te betrappen die contractbreuk plegen door stiekem gemanipuleerde soyabonen over te houden van de vorige oogst. Mer het terminatorgen zijn ze ook van deze onsympathieke extra kost af.*

Luk Naets

(bron: GEN Feb/March 1996)

() heeft ruim 600 miljoen BEF uitgetrokken voor consumentenvoorlichting.*

Op maat gesneden**Monsterverbond in Tsjechië**

Na de ontbinding van het Tsjechische parlement als gevolg van de financiële schandalen rond de ODS, de partij van ex-premier Vaclav Klaus, wonnen de sociaal-democraten (CSSD) van Milos de verkiezingen. De CSSD behaalde 74 en de ODS 63 van de 200 parlamentszetels. Zeman, die de steun van de communisten afwees, hield coalitiebesprekingen met twee kleine centrum rechtse partijen die mislukten. Nu sloot hij een akkoord, een monsterverbond af met de rechtse ODS van Vaclav Klaus.

De sociaal-democraten van Milos Zeman zullen een minderheidsregering kunnen vormen die door de partij van Vaclav Klaus zal gedoogd worden. Zijn rechtse partij beloofde zelf in de kabinetsperiode van vier jaar geen enkele motie van wantrouwen te zullen indienen.

De ODS van Klaus krijgt als tegenprestatie het voorzitterschap van de kamer en de senaat zoals tevens het voorzit-

terschap van de begrotingscommissie.

Klaus zit zo dus in een zetel wat hem zal toelaten de sociaal-democraten na vier jaar uit de regering te wippen.

Beide partijen, willen binnen de twaalf maanden, eveneens een nieuwe kieswet doordrukken. Het is de bedoeling de proportionele vertegenwoordiging op de helling te zetten en te streven naar een soort twee partijen stelsel.

Bovendien zou de kiesdrempel aanzienlijk opgetrokken worden om de kleinere partijen uit het parlement te houden.

De twee partijen zijn eveneens weinig ingenomen met de houding van president Vaclav Havel die volgens hen te veel invloed heeft op de politieke besluitvorming.

Men vermoedt dat ze eveneens Havel willen neutraliseren om, gezien de zwakke gezondheidstoestand van de president, aan het presidentschap nog slechts een ceremoniële betekenis te geven.

Tsjechië - Parlement - 20/6/98

Ongeveer 70% van de kiezers bracht zijn stem uit in de parlamentsverkiezingen die werden gehouden als gevolg van het ontslag van de coalitie van premier Vaclav Klaus. Dit ontslag was het logisch gevolg van een schandaal rond illegale subsidies aan zijn partij, de democratische burgerpartij (ODS).

Verschillende van zijn ministers scheidden zich van het ODS om de Vrijheidsunie op te richten.

De sociaal-democratische partij (CSSDS) van Milos Zeman behaalde 32,3 % van de stemmen wat neerkomt op 74 van de 200 te begeven zetels.

De democratische burgerpartij (ODS) van ex-premier Vaclav Klaus bekam 27,7 % van de stemmen en 63 zetels.

De vrijheidsunie kreeg 8,6 % en 19 zetels.

De communisten haalden 11 % en 24 zetels.

De christen-democratische KDU-CSC van Jozef Lux, een mogelijke regeringspartner voor de socialisten, 9 % en 20 zetels.

De ultra rechtse republikeinse partij haalde de kiesdrempel van 5 % niet wat eveneens het geval was voor de partij van de gepensioneerden (DZJ) van wie nochtans in de opiniepeilingen was voorspeld dat ze hoog zou scoren.

Colombia - President - 21/6/98

Tijdens de tweede stemronde behaalde Andrés Pastrana Arango, de conservatieve kandidaat, 50,53 % van de stemmen tegen 46,48 % voor zijn rivaal, de liberaal Horacio Serpa die gesteund werd door de aftredende president Ernesto Samper die, na zijn verkiezing in 1994, beschuldigd werd geld te hebben gekregen voor zijn kiescampagne van de drugsmafia.

Met 58,9 % van de ingeschreven kiezers werd de hoogste opkomst uit de geschiedenis bereikt (slechts 43 % in 1994). Om zijn aangegane verbintenis met de bevrijdingsbeweging, die 40 procent van het grondgebied controleert, kreeg Pastrana de steun van de nobelprijs de schrijver Gabriel Garcia Marquez, (nochtans bekend als een progressist) maar tevens ook van het leger van de revolu-

tionaire krachten (FARC), de belangrijkste guerrilla gekend om zijn communistische strekking.

Tijdens de laatste vijftien jaar werden 3000 leden van de patriottische unie, de politieke arm van het FARC, vermoord.

Alle politieke leiders die in het verleden een alternatief voorstonden van de traditionele liberale-conservatieve politiek werden omgebracht o.m. Jorge Eliaer Geutan (1948), Jaime Pardo Leal (1987), Luis Carlos Galan (1989), Bernardo Jaramillo (1990) en Varlos Pizarra (1990).

Tijdens de eerste ronde boekte een derde kandidaat met ± 20 % een opmerkelijk resultaat. Mevrouw Noëmie Samin was voorheen driemaal minister en ambassadeur in Groot-Brittannië. Ze gaf als dusdanig vorig jaar ontslag als protest tegen de politiek van Samper. Velen noemen haar het alternatief van de derde macht.

Colombia wordt gekenmerkt door een werkelijk morele crisis. Twintig politieke leiders, o.w. een minister en een gewezen procureur van de republiek, werden veroordeeld in het kader van een proces over de financiering van de campagne van de gewezen president Samper. Dertig anderen worden voor andere feiten vervolgd.

Ondertussen war er, op 9 juli, een ontmoeting tussen de nieuwe president Andres Pastrana en Manuel Mamlanda, de leider van de revolutionaire krachten van Colombia (F.A.R.C.), "ergens in Colombia", d.w.z. in de bevrijde gebieden waar Mamlanda sinds veertig jaar verblijft. Het blijkt dat er zou besloten zijn binnen de 90 volgende dagen onderhandelingen aan te vatten

Togo - President - 21/6/98

De dictator, de generaal Gnassingbe Eyadéma, die in 1967 als eerste sergeant met een staatsgreep aan de markt kwam en sindsdien met harde hand regeert, werd volgens regeringscijfers verkozen met 52,13 % van de stemmen tegen 34,6 % voor zijn belangrijkste tegenstrever Gilchrist Olympio.

De opkomst bedroeg 68,9 % van de ingeschreven kiezers. Bij de door de regering vrijgegeven cijfers worden veel, veel vragen gesteld. Achtenveertig uur voor de afsluiting van de verkiezingen maakte de minister van binnenlandse zaken

bekend dat zijn diensten de centralisatie van de verkiezingsuitslagen zou waarnemen. Meteen werd de nationale verkiezingscommissie buiten spel gesteld. Voorheen had de voorzitter van deze commissie reeds ontslag genomen gevolgd door andere leden die allen verklaarden onder druk te zijn gezet.

Vooraleer de overheid de telling van kiesbrieven naar zich had toegetrokken was uit de eerste uitslagen reeds gebleken dat in de hoofdstad Lomé 80 % voor de kandidaat Olympio en slechts 20 % voor generaal Eyadéma hadden gestemd.

De Europese Unie die de organisatie van deze verkiezingen financierde gaat er eveneens van uit dat hier bedrog werd gepleegd.

Gilchrist Olympio is de zoon van de eerste president van Togo die tijdens de militaire staatsgreep door de eerste sergeant, nu generaal Eyadéma in 1967 werd vermoord.

In 1992 ontsnapte hij zelf aan een aanslag en verblijft sindsdien in Ghana.

Portugal - Referendum - 28/6/98

Aan het referendum dat over de door het parlement gestemde wet over de zwangerschapsonderbreking werd gehouden, namen slechts 30 % van de 8,5 miljoen ingeschreven kiezers deel.

In Portugal, waar twee op drie mensen katholiek zijn, stemden 49 % ja voor abortus en 51 % neen. In het noorden van het land behaalde 'neen' de meerderheid terwijl in het zuiden van het land 'ja' de meerderheid bewaarde. De zwangerschapsonderbreking werd in 1984 ingevoerd na de omverwerping van de militaire dictatuur die veertig jaar duurde. Abortus was echter slechts toegelaten wanneer het leven van de moeder in gevaar is of de foetus zware letsels vertoonde. Door dat deze formule zeer restrictief wordt toegepast werden in Portugal, waar ± 5 miljoen vrouwen leven, in het laatste jaar slechts 350 zwangerschapsonderbrekingen uitgevoerd. Het overgrote deel van de vrouwen neemt dan ook zijn toevlucht tot een illegale abortus of gaat naar Spanje waar de wet op de zwangerschapsonderbreking veel soepeler is.

De socialisten die de regering vormen waren verdeeld. De socialistische premier, die ondertussen de wet heeft ingetrokken, is namelijk een pratikerend katholiek.

Van alle partijen die nochtans de wet in het parlement gestemd hadden was de communistische partij de enige om propaganda te voeren om "ja" te stemmen.

Cambodja - Parlement - 26/7/98

Deze vervroegde verkiezingen waren het gevolg van een tot een militaire botsing gegroeide tegenstelling tussen de twee eerste ministers, prins Norodim Ranariddh, zoon van koning Norodim Sihanouk en Hun Sen de leider van Volkspartij van Cambodja (CCP).

De eerste had, om zijn positie tegen Hun Sen te verstevigen, contact opgenomen met sommige leiders van de Rode Khmers met als gevolg het gewapend conflict tussen beide eerste ministers.

Tijdens de gevechten die hierop volgden vluchtte de prins premier naar Thailand.

De overgrote meerderheid van zijn partij, het Funcinpec, vormde niettemin met Hun Sen de nieuwe regering die de verkiezingen uitschreef.

Ondertussen werd prins Ranariddh vervolgd en tot dertig jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Zijn vader, koning Norodim Sihanouk, verleende hem echter amnestie zodat hij aan de verkiezingen kon deelnemen.

De officiële uitslag die op 5/8 werd bekend gemaakt ziet er als volgt uit: de Volkspartij van Hun Sen behaalde 2,03 miljoen stemmen (41,4 %) en 64 van de 122 te verdelen zetels.

Het royalistische Funcinpec van Ranariddh 1,55 miljoen (31,7 %) en 43 zetels.

De liberale Sam Rainsy Partij van de gewezen minister van Financiën, die zich afscheurde van het Funcinpec 699,653 (14 %) en 15 zetels. Deze Sam Rainsy werpt zich op als de aartsvijand van de twee gewezen eerste ministers en van het buurland Vietnam.

De buitenlandse waarnemers - alleen uit de Europese Unie waren er reeds 500 bevestigden in tegenstelling tot wat Ranariddh en Sam Rainsy beweren dat de verkiezingen vrij en eerlijk verlopen zijn.

Enkel Washington staat sceptisch t.o.v. de uitslag.

Het is goed er aan te herinneren dat de V.S., tijdens de Vietnam oorlog, Sihanouk aan de dijk zette en hem verving door de collaborerende Generaal Lon Nol. Met als gevolg dat later de Rode Khmers aan de macht kwamen en Pol Pot zijn schrikbewind kon uitvoeren waarbij meer dan één miljoen mensen het leven verloren. Met kan evenmin vergeten dat de V.S., nadat de Vietnamezen het Pol Pot regime een zware slag toebrachten en het land in grote mate bevrijdde -, met Sihanouk en China, de zijde koos van de Rode Khmers en deze laatste de zetel van Cambodja in de V.N. kreeg.

Het feit dat 90 % van de 4,9 miljoen kiezers kwam opdagen is wel een bewijs dat het Cambodjaanse volk meer zekerheid en vrede wil. De deelname van 39 partijen zorgde wel voor versnippering van de stemmen maar slechts drie partijen behielden verkozenen.

Alhoewel Hun Sen met 64 op de 122 zetels over een absolute meerderheid beschikt vereist de grondwet dat de regering over 82 zetels zou beschikken.

Het CPP zal dus een coalitiepartner moeten zoeken.

Japan - Senaat - 12/7/98

Tijdens deze verkiezingen moesten 126 van de 252 hogerehuiszetels (senaat) verkozen worden. De opkomst van de kiezers lag met 59 % beduidend hoger dan de 44 % in 1994. (65% in 1988)

De democraten, de grootste oppositiepartij en de communisten waren de grote overwinnaars.

De regerende Liberaal Democratische Partij (LDP) behaalde 44 zetels (- 17), de Democratische Partij 27 (+ 9), de Communistische Partij 15 (+ 9), de Boeddhistische Komei 9 (- 2), de Liberale Partij 6 (st.Quo), de Socialistische Partij (SP) 5 (- 7) en de onafhankelijken 20.

De krant Le Monde wijst hierbij op het discredit van de regerende politieke klasse, en dat de kiezer zijn hoop en verwachting stelt op een alternatief.

De krant beoordeelt de winst van de communisten als de grootste verrassing en wijst er op dat deze de enige partij is die stelselmatig in alle verkiezingen vooruitgaat.

In de laatste wetgevende verkiezingen behaalde zij 26 zetels en op lokaal vlak is ze met 4000 verkozenen de meest representatieve. Le Monde gaat er van uit dat de reden van deze bestendige vooruitgang het gevolg is dat het de enige partij is die niet bij corruptieschandalen betrokken is.

Premier Ryutaro Hashimoto van de LPD gaf ontslag na de slechte uitslag van zijn partij.

Japan worstelt, ook voor een deel als weerslag van de Aziatische crisis, met aanzienlijke financiële en economische moeilijkheden. De gewezen minister van buitenlandse zaken, Keizo Obuchi werd als voorzitter van de LPD verkozen en zodoende als nieuwe premier aangeduid. Bekend als een "apparatsjik" verwachten waarnemers dat hij de door de kiezers veroordeelde politiek van zijn voorganger zal voortzetten.

Nagels met koppen

■ **MULTINATIONALS:** Bij fusies en opslorpingen van bedrijven werd in 1997 een bedrag ingezet van 1.600 miljard dollar. Zo komen er steeds grotere mastodonten. Het zakencijfer van General Motors is belangrijker dan het Bruto Nationaal Product (BNP) van een land als Denemarken, dit van Exxon hoger dan dit van Noorwegen en dit van Toyota hoger dan het BNP van Portugal.

■ **DUITSLAND:** In de loop van de vijf laatste jaren steeg het kapitaal van de Duitse bedrijven met 46,8 %, de persoonlijke fortuinen in Duitsland met 46,4 % maar de lonen stegen tijdens dezelfde periode slechts met 3 %. De productiviteit maakte een sprong van 10 % maar de werkelijke lonen daalden met 8,3 %.

■ **EUROPESE UNIE:** Voor de uitbreiding van de E.U. naar de gewezen socialistische landen zal het, rekening houdende met hun huidige economische situatie, nog een hele tijd duren vooraleer ze het doorsnee Europese peil hebben bereikt. Hieronder de lijst van deze landen met de vergelijking van het Europees BNP-gemiddelde (100 %) en het aantal jaren om de 50 % en of 75 % van dit Europees gemiddelde te bereiken :

Tsjechië 24 % (28 jaar en 43 jaar)
 Hongarije 19 % (35 jaar en 50 jaar)
 Polen 15 % (38 jaar en 50 jaar)
 Roemenië 7 % (114 jaar en 137 jaar)
 Rusland 13 % (77 jaar en 100 jaar)
 Slovaakse 15 % (44 jaar en 59 jaar)
 Slovenië 41 % (11 jaar en 34 jaar).

■ **WERKUREN:** Tussen 1960 en 1990 daalde het aantal jaarlijkse werkuren van 1960 tot 1800 uren in de V.S., van 2030 uren naar 1750 uren in Canada en 2450 uren naar 2090 uren in Japan.

■ **AFDANKINGEN:** In de loop van de laatste jaren zag het aantal afdankingen er in de volgende Amerikaanse bedrijven er als volgt uit : AT&T (83.000), Nymex (22.000), Hughes (21.000), G.T.E. (17.000), Eastman Kodak (14.000), Bell South (20.000), Xerox (10.000), U.S. West (9.000), enz... Dit vermeldt Jean Jacques Solomon in zijn boek "Europe Etats Unis, Progrès technique et myopie des économistes".

■ **FRANKRIJK:** In 1991 verleende de Franse economie nog slechts 57 % van de hoeveelheid werk die zij terbeschikking stelde in 1896 of 34,1 miljard uren tegen 60 miljard uren een eeuw geleden. Ondertussen werd het Bruto Binnenlands Product (BBP) met tien vermenigvuldigd en de productiviteit met achttien .

■ **SYNDICALISTEN:** In het jaar 1997 werden in de wereld 300 syndicalisten vermoord waarvan de helft in Colom-

bia, omdat zij de rechten van de arbeiders verdedigden. De Internationale Conferentie van de Vakbonden (CISL) beschuldigt bovendien de mondialisering van de economie dat deze samen gaat met de syndicale repressie. 1681 syndicalisten werden gemarteld, 2329 werden aangehouden en 3669 waren het slachtoffer van intimidaties verklaart het CISL dat 206 organisaties uit 141 landen telt. 79 landen worden beschuldigd zich rechtstreeks te mengen in syndicale aangelegenheden.

■ **MITSUBISHI:** De Japanse elektronische groep Mitsubishi heeft bekend gemaakt dat in de e.k. maanden 3000 arbeidsplaatsen zullen worden geschrapt.

■ **MONSTERFUSIE:** De Britse petroleummaatschappij (BP) en het Amerikaanse Amoco hebben op 11/8 een fusie bekend gemaakt. Het gaat hier om een operatie van 106 miljard dollar (BP 71,3 en Amoco 36,6 miljard dollar). Het uitschakelen van 6.000 arbeidsplaatsen werd in het vooruitzicht gesteld.

De tien belangrijkste petroleumondernemingen, op basis van hun zakencijfer, zijn de volgende:

1. Royal Dutch-Shell (Gr.-Brit.-Ned.)
128,2 miljard dollar
2. Exxon (VS)
120,3 miljard dollar
3. BP-Amoco (Gr.-Brit.-VS)
107,6 miljard dollar
4. Mobil (VS)
65,9 miljard dollar
5. Texaco (VS)
45,2 miljard dollar
6. Elf (Frankrijk)
43,6 miljard dollar
7. Chevron (VS)
40,6 miljard dollar
8. Eni (Italië)
37 miljard dollar
9. Total (Frankrijk)
32,8 miljard dollar
10. Atlantic Richfields (VS)
19,3 miljard dollar

In de komende maanden mogen nieuwe fusies verwacht worden.

■ **FUSIES:** Het is een nieuw verschijnsel. In tegendeel tot de jaren tachtig stelt men minder een verwoede strijd tussen bedrijven (multinationals) vast maar komen er meer fusies voor tussen de reuzen van de finacie, staal, telecommunicatie, chemie, voeding, enz. In het eerste semester van 1998 bedroeg het bedrag van de fusies en opslorpingen niet minder dan 34.000 miljard frank. Bijna zoveel als gedurende het ganse jaar 1997. Hieronder de tien grootste fusieoperaties (in dollar) uit de laatste jaren :

- Citycorp-Treveys (financies)
81,9 miljard op 6 april
- Bank America - Nation Bank (financies)
63 miljard op 13 april 1998

- SBC. Communications - Amertich (télécom)
60 miljard - 11 mei 1998
- AT&T - TCI (télécom)
48 miljard - 26 juni 1998
- Worldcom - MCI (télécom)
37 miljard - 10 nov. 1997
- Daimler Benz - Chrysler (auto's)
35 miljard - 7 mei 1998
- Mitsubishi Bank - Bank of Tokyo (financies)
33,8 miljard - april 1996
- Ciba Geigy - Sandor (farmaceutische nijverheid)
30,1 miljard - 7 maart 1996
- K.K.R. - RJR Nabisco (agroproductie)
26,4 miljard - oktober 1988
- Mitsui Bank - Tziyo Kobe Bank (financies)
23 miljard - april 1989.

Steeds is het de bedoeling om nieuwe markten in te palmen en, door herstructureringen, lees besparingen op het personeel door afdankingen, de winsten op te drijven.

■ **GAZPROM:** De Russische olie en gasproducent Gazprom stelt driehonderdvestigduizend mensen tewerk in veertig maatschappijen. Gazprom verzekert 94 % van de nationale gasproductie (533,8 miljard kubiek meter gas in 1997 en 25 % van de wereldproductie). De maatschappij had in 1997 een zakencijfer van 138,2 miljard roebel en een winst van 38,7 roebel.

Gewezen (!) premier Tjernomirdin was, voor hij eerste minister werd, jaren lang de grote manitoe van Gazprom.

■ DE BEURZEN SINDS EEN JAAR:

De Aziatische crisis heeft belangrijke financiële transfers voor gevolg gehad tussen de verschillende nationale en internationale financiële centra. De westerse markten waren de belangrijkste bevoordeligden. Hieronder de bijzonderste evoluties van de internationale beurzen sinds het voorbije jaar. (juli 98)

Aziatische beurzen en de regio van de Stille Oceaan

Bangkok: (- 46 %)
 Singapoer: (- 46,8 %)
 Kuala Lumpur: (- 54,7 %)
 Hong-Kong: (- 44,9 %)
 Seoul: (- 54,2 %)
 Sydney: (- 4,1 %)

Beurzen uit de omliggende landen

Moskou: (- 78,7 %)
 Warschau: (- 2,45 %)
 Bombay: (- 23 %)
 Sao Paulo: (- 25,5 %)
 Johannesburg: (- 5,4 %)

Beurzen van de westerse geïndustrialiseerde landen

Londen: (+ 25 %)
 New York: (+ 16 %)
 Parijs: (+ 48,1 %)
 Madrid: (+ 40,83 %)
 Frankfurt: (+ 52 %)

Mensenrechten en wapenhandel

Het mensenrechtenconcept dat de internationale gemeenschap in de loop der laatste 50 jaar heeft uitgetekend omvat burgerlijke en politieke rechten, economische, culturele en sociale rechten, en de zogenaamde groepsrechten (ontwikkeling, milieu). Het geheel van deze rechten zijn wezenlijk voor een vreedzame ontwikkeling van mensen en volkeren.

Geweld

Geweld heeft een zeer negatieve invloed op de realisatie van mensenrechten en ontwikkeling van mensen en volkeren. Het structurele geweld van de armoede en honger, de uitbuiting en de onderdrukking belet mensen hun basisbehoeften te bevredigen. Systemen van dominantie houden zich overeind door het gebruik van repressie, geweld, moord. Groepen mensen die een politieke en maatschappelijke verandering voorstaan worden daar dikwijls het slachtoffer van, en zien soms geen andere uitweg dan het gebruik van tegengeweld.

Het structureel geweld wordt in stand gehouden met wapengeweld. Regimes met grote sociale ongelijkheid lossen de maatschappelijke problemen op met gewelddadige repressie. Hongeropstanden na de IMF-maatregel om voedselsubsidies te schrappen leidden in Brazilië, Venezuela, Marokko tot moordend politie-optreden met honderden en duizenden doden.

Hadden de Guatemalaanse of Salvadoraanse regimes de politieke strijd voor sociale rechtvaardigheid niet in bloed gesmoord, dan zouden de bevrijdingsbewegingen niet zijn moeten overgaan naar gerechtvaardigd tegengeweld.

Een wettelijk kader voor het respecteren van de mensenrechten moet precies worden gerealiseerd "om de mens niet te dwingen om als ultiem middel over te gaan tot rebelle tegen tiranie en onderdrukking", aldus de inleiding op de Algemene Verklaring van de Rechten van de Mens. Een impliciete erkenning van het recht op gewapende opstand?

Zo schreef het NCOS ivm met de campagne voedselveiligheid: "De situatie in Somalië kon alleen zover uit de hand lopen omdat de koude-oorlogsmachten het land volgestouwd hadden met wapens. De internationale politieke machtsstrijd en de honger naar steeds meer winst van het rijke Noorden zijn de hoofdoorzaak van de knagende magen in de derde wereld".

Pleitbezorgers voor de mensenrechten zullen zich dus ook met de diepere oorzaken van waaruit conflicten en gewelduitbarstingen voortkomen, moeten bezig houden.

Wapens vs ontwikkeling

Het handvest van de Verenigde Naties stelt onomwonden dat ieder mens recht heeft op een rechtvaardige sociale en economische ontwikkeling.

Wapenproductie en wapenhandel zijn tegengesteld aan opbouw en ontwikkeling, is onze stelling.

In de allereerste plaats omdat ze grote sommen geld opsorpen die nu niet meer voor maatschappelijk nuttige

zaken kunnen gebruikt worden. De wereld geeft naar schatting al jaren tussen de 750-800 en 1000 miljard dollar per jaar uit aan bewapening. In 1995 bedroeg het totaal ervan voor de derdewereldlanden zowat 153,6 miljard dollar, en 643,5 miljard dollar voor de geïndustrialiseerde wereld.⁽¹⁾ Echter, de budgetten voor ontwikkelingssamenwerking van het noorden zijn minimaal, vergeleken met de militaire inspanningen. De ontwikkelingsfondsen van de VS belopen slechts 3% van de bewapeningsuitgaven, dit cijfer klimt naar 19% voor de Europese Unie.⁽²⁾

In 1990-91 vertegenwoordigde het militaire budget van de derdewereldlanden 63% van de gecombineerde budgetten van gezondheidszorg en onderwijs. In de VS is die verhouding 43%, over de wereld in totaal 38%.⁽³⁾

69% van de wapenhandel (1994-1996) gaat naar derdewereldlanden. 95% (1996) van de wapenhandel wordt vanuit de geïndustrialiseerde wereld geëxporteerd.

Bovendien heeft een belangrijk deel van de officiële ontwikkelingshulp steeds betrekking gehad op militaire doeleinden. Daarbij komt nu een nieuwe tendens om de zogenaamde peace-keeping operaties te financieren met ontwikkelingsgelden. In het (verdere) verleden steunde België rechtstreeks de militaire apparaten in Zaire en Rwanda, en werd in Indonesië de oprichting van een fabriek voor vuurwapens met ABOS-geld ondersteund, zij het onrechtstreeks via de opleiding van mensen die in de fabriek moesten werken. ⁽⁴⁾

Wapens doden: het fundamenteel recht op leven wordt door wapens in gevaar gebracht. De enorme hoeveelheden wapens in Afghanistan, Cambodja, Somalië, Sierra Leone, Angola doen (deden) de oorlogen er aanslepen. Waren de contra's in Nicaragua niet bewapend en getraind door de VS zouden ze nooit de basisdemocratie en mensgerichte ontwikkeling van Sandinistisch Nicaragua kapot hebben kunnen maken.

Wapenproductie en wapenhandel dienen voor onderdrukking, in stand houden van dominantie, moord. Het overgrote deel van bewapening dient om leiders in stand te houden, om een maatschappelijk systeem in stand te houden, waarbij de overheersing vanwege het "noorden" - of de afhankelijkheid ten opzichte van dat noorden - wordt bestendigd. De wapens helpen dus de lokale elites om hun bevolking onrechtvaardige structuren op te leggen en elke verandering, die op bevrijding gericht is, in repressie te smoren. Denk maar aan Mobutu of Soeharto.

Bewapening van het zuiden als oplossing voor de economische problemen van het noorden

In de jaren '70 was er een belangrijke financiële reserve gegroeid, o.m. door de zogenaamde petrodollars. Door deze gelden uit te lenen aan derdewereldlanden wilde men kunstmatig de "vraag" stimuleren om de overproductiecrisis in het noorden op te lossen. Er werden grootse projecten gefinancierd, de bewapening steeg met grote sprongen. Door de dalende prijzen van de grondstoffen die de derdewereldlanden uitvoeren, en de stijgende prijzen van afgewerkte producten die ze moeten invoeren, vergrootte het deficit. Het schuldenprobleem is een cruciaal obstakel in de ontwikkeling van het zuiden. De terugbetaling van de in-

tresten alleen al, is een echte aderlating voor heel wat landen. Zo geeft Afrika vier maal meer uit aan de afbetaling van de rente op schulden dan aan de sociale budgetten (onderwijs en gezondheid).(5) De militaire aankopen zijn een belangrijke mede-oorzaak van de schuldenlast. In landen zoals Argentinië, Brazilië en de Filipijnen betalen de nieuwe (iets meer) democratische regeringen - en dus de massa van de bevolking - de prijs voor de hoge defensie-uitgaven van de jaren '70. SIPRI schat dat ongeveer één vijfde van de schuldenlast van de derde wereld bij het begin van de jaren '80 uitsluitend veroorzaakt werd door de invoer van wapens. In 1989 schatte de Wereldbank dat ruim één derde van de schuldenlast van een aantal belangrijke derdewereldlanden was veroorzaakt door de invoer van wapens. Maar zonder de "bereidwilligheid" van de wapenleveranciers uit het noorden zou deze hypotheek thans minder zwaar wegen.(5)

Het einde van de Koude Oorlog en de enorme staatsschulden hebben de wapenmarkt behoorlijk doen slinken. In de wapenindustrie heerst daardoor een moordende concurrentie. Zowel de productiewijze als de wapens en wapensystemen zelf ondergaan voortdurend een enorme technologische vernieuwing, waardoor de grote kost voor onderzoek en ontwikkeling zwaar gaat doorwegen in de totale kostprijs. Om dit prijskaartje betaalbaar te houden bij steeds beperktere defensiebudgetten in de rijke landen, biedt de marktlogica maar één uitweg: meer exporteren. In dit verband blijft het een schande hoe de bewindslui in het noorden zich ontpoppen als de handelsreizigers van hun nationale wapenindustrie.

Met andere woorden, onze leiders duwen andere landen tot uitgaven die de ontwikkeling eigenlijk in de weg staan.

Verantwoordelijkheid van de staat

Volgens het internationaal recht heeft elke overheid de verantwoordelijkheid en plicht ervoor te zorgen dat de mensenrechten worden gerespecteerd en geïmplementeerd.

Echter, door de globaliserende economie, door de inbraak op de nationale souvereiniteit vanwege de grote internationale financiële instellingen, de vrijheid voor buitenlandse investeerders, de schuldenlast en de enorme hoeveelheden wapens die circuleren, verliezen overheden mogelijkheden, werkruimte om een beleid echt door te voeren.

De structurele aanpassingsprogramma's maken dat de overheden overal terug moeten treden: kleiner overheidsapparaat en dus minder ambtenaren, kleinere budgetten voor economische stimulansen, voor controle van de arbeidswetgeving, voor onderwijs, gezondheidszorg. In een reeks landen is dan dikwijls de enig voelbare aanwezigheid van een overheid beperkt tot z'n repressieve "taak": politie, geheime diensten en leger functioneren. Maar ook dat is aan het afkalven.

Door de ongebreidelde markt in (lichte) wapens en ongecontroleerde leveringsstromen - naar schatting circuleren er zo'n 500 miljoen wapens op ongecontroleerde illegale wijze over de wereld - kan het wapenbezit exponentieel groeien. Privé veiligheidsfirma's en huurlingen bieden dan hun diensten aan. Wie kan betalen is gegarandeerd van een efficiënte bescherming of verovering.

Fundamenteel is hier het probleem dat deze groepen niet te controleren vallen in hun praktisch optreden. Als hun acties mensenrechtenschendingen inhouden is het moeilijker om leden van die groepen ervoor verantwoordelijk te stellen, dan gewone leden van de veiligheidsdiensten van een staat. En dat is al niet zo eenvoudig. Zo kan het niet-nationaal personeel van privé veiligheidsfirma's makkelijk het land verlaten om juridische vervolging te vermijden.

Hieromtrent schrijven Misser en Peleman: "De inlichtingendiensten van de grootmachten hebben al interesse betoond voor de nieuwe commerciële variant van de huurlingentraditie: vertegenwoordigers van Executive Outcomes en MPRI zijn al in diverse westerse hoofdsteden gesignaleerd in het gezelschap van hooggeplaatste politici, militairen en gerespecteerde zakenlui. Na een reeks schandalen bij de inlichtingendiensten zien regeringen er wel brood in particuliere militaire bedrijven in te zetten voor geheime missies om geopolitieke of economische belangen in de vroegere kolonies veilig te stellen: geen vervelende parlementaire procedures voor de inzet van eigen troepen, en als er wat fout loopt met de operaties van een privé-commando, pleiten de geheime diensten en politici onschuldig."(6)

GS

Lichte wapens

Op internationaal vlak is er een conglomeraat van hand gesloten landen, de ongebreidelde verspreiding van licht wapens. De Wereld Vredesweek doet daar een roep.

Men gaat erin uit dat de enorme hoeveelheid lichte wapens conflicten als die van Angola, Bosnië, Kosovo, Liberia, Somalië, Sri Lanka, Sudan, Tadzjikistan, Oeganda en de Dons Merenlanden (hebben) onnodig en de mogelijkheid van een politieke oplossing hebben weggevaagd. In Angola is dat bijvoorbeeld duidelijk: het verspreiden van het Bwana-plotter na de verhoorzeging van 1992 door de UNITA troepen bracht een halve miljoen wapenredde op gang. Ook zo'n Sri Lanka. Als de staat al voorziet in het verspreiden van wapens, dan is dat een verslechterende toestand (Somalië, Liberia). De wapens zelf zijn niet de oorzaak van het conflict, maar wel het middel dat de oorlog bruiser maakt en meer doden veroorzaakt, en politieke oplossingen een hansen geeft.

Enkele cijfers:

Naar schatting circuleren er dus zo'n 500 miljoen vuurwapens op ongecontroleerde wijze, waarvan om en om de 100 miljoen machinegeweren (AK-47, M16, GAL & MAG (Heral), G3 (Heckler & Koch) en Chinese type 56 (kopie van de AK47)).

De grootmachten produceren immers een miljoen lichte wapens en geven die ook door aan bovengenoemde landen. Zo leverden de VS tussen 1960 en 1975 (1) 312.000 M16-geweren aan Turkije, 256.000 aan Zuid-Korea, 232.000 aan Frankrijk, 220.000 aan Zuid-Vietnam, 188.000 aan Griekenland, 185.000 aan Iran, 160.000 aan Pakistan, 73.000 aan Noorwegen, 70.000 aan Denemarken, 60.000 aan Israël, 56.000 aan Venezuela, 55.000 aan Indonesië, 47.000 aan West-Duitsland, 40.000 aan Taiwan, 34.000 aan de FRG, 30.000 aan Laos, 28.000 aan Saudi Arabië, 21.000 aan Perzië, 20.000 aan Argentinië, 20.000 aan Jordanië, 21.000 aan El Salvador, totaal: 2.174.000 (2).

Van de machinegeweren AK-47 die verspreid zijn in Afghanistan, machinegeweren leverde in het zuid tegen Kacoec en de Soed-Unie, zijn er nu grote hoeveelheden terug te vinden in Afghanistan zelf, natuurlijk, maar ook in Pakistan, Kashmir, Punjab.

De handel in lichte wapens zou goed zijn voor 13% van de wereldwijde omzet in conventionele wapens, zegt het US Arms Control and Disarmament Agency.

Hoer wat van de landen zijn Regelat. Hoe kan het voormalige Rwanda's leger en de markt in Zaire zich anders durfend wapenhandel dat ze een dreiging (kalken) vormen voor het nieuwe bewind? (3) Om ons tot dit wapenbezit te beperken.

- (1) Sipri Yearbook 1997, Oxford, 1997
- (2) Rapport mondial sur le développement 1997, PNUD, Paris.
- (3) Idem
- (4) *Gülcher Ernst*, Bewapening, militarisme, onderontwikkeling, een drieluik van Ellende, uitg. Vrede 1994
- (5) *Gavilan José*, De sociale gevolgen van de SAP in Afrika, uitg. Vrede 1996
- (5) *Gülcher Ernst*, een drieluik van Ellende, 1994
- (6) *Misser & Peleman*, Huurlingen, veiligheid te koop, in De Wereld Morgen, juni 1996
- (7) *Klare M.T.*, The international trade in light weapons, Hampshire College, Mass. USA, 1997
- (8) *Kassem M.*, Third report of the international commission of inquiry (Rwanda), New York, 1996

De Belgische wapenwet: een waardeloos vod papier?

In artikel 4 van de wet op de wapenhandel van 1991 staan een aantal criteria die restricties opleggen aan de uitvoer van wapens naar derde landen: respect voor mensenrechten, interne conflicten, medeplichtigheid aan drugshandel, etc. Uit onderstaande voorbeelden (Mexico, Turkije en Indonesië) moet blijken dat België het niet zo nauw neemt met de eigen wetgeving en naar believen wapens exporteert naar landen met geen al te goede reputatie voor een of meerdere criteria.

Mexico

Het NAFTA-akkoord doet Mexico steeds meer inpassen in het beleid dat Washington voert: op economisch vlak, maar ook zeker op vlak van migratie, terrorisme-bestrijding, en anti-drugtrafiekprogramma's.

Er zijn nieuwe gezamenlijke patrouilles met de VS-migratiediensten, grootschalige arrestaties van migranten, e.d.m.. Op het vlak van drugs wordt Mexico op het beklaagdenbankje gezet en aangemaand strenger en repressiever op te treden. De derde pijler van dit nieuwe vijandbeeld dat Washington creëert tegenover Mexico is het terrorisme.

Men kan hier spreken van een bi-nationalisering van de nationale veiligheid van de States, waarbij Mexico verplicht wordt uit te voeren wat Washington wil. Zo werd er intussen de Top-contactgroep opgericht die op een steeds militaristischer manier de strijd tegen de drugtrafiek opneemt. (1)

De eng-politionele en militaristische aanpak is onder de nieuwe regering van Zedillo verscherpt. Dergelijke militarisering heeft uiteraard rechtstreekse gevolgen voor de civiele en politieke rechten van de Mexicanen, en onrechtstreeks op de economische, culturele en sociale rechten.

Daarnaast volgden nog nooit zoveel Mexicaanse militairen scholing in de States, en kreeg of kocht Mexico ongezien veel Amerikaans militair materiaal.

Maar ook ons land is aanwezig op dit terrein.

Belgische wapens

In de allereerste plaats zijn er de directe wapenleveringen vanuit België aan Mexico. Het is niet zo eenvoudig om concrete wapenhandeldossiers aan te wijzen. Maar er werd vroeger al gesproken over wapenleveringen aan Mexico. Maar sedert enkele jaren bestaat er het VN-wapenregister voor conventionele wapens, waar de staten vrijwillig melden wat ze verhandelden. Recent krijgen onze volksvertegenwoordigers nu ook informatie over Belgische wapenleveringen per land van bestemming. Het blijkt dat België in 1996 voor 271,977 miljoen frank militair materiaal aan Mexico verkocht.

VN-wapenregister			
	1994	1995	1996
Info België	263 AMX+BDX	97 AMX	136 AMX
Info Mexico	70 BDX	136 AMX	5 AMX

Naar alle waarschijnlijkheid betreft een belangrijk deel van deze 272 miljoen de levering van de pantservoertuigen AMX & BDX van Franse makelij, die het Belgisch leger tweedehands verkoopt. Dergelijke pantservoertuigen gebruikt men nu precies om de troepenontplooiing overal in het land te realiseren. Ze zijn dus ook naar alle waarschijnlijkheid in Chiapas of Guerrero ingezet.

De militarisering van ganse regio's, de banden van de paramilitaire groepen met het leger, de gewelddadige ontzuiming van de "autonome" dorpen in Chiapas, maakten vele slachtoffers bij de bevolking. Deze repressie en gewapende optredens dienen om de strijd voor sociale rechtvaardigheid van de bevolking de kop in te drukken.

Handel met Mexico

Mexico is de tweede belangrijkste handelspartner van België in Latijns-Amerika.

In 1997 voerde België voor 13 miljard frank uit. D.i. 0,10% van de totale Belgische buitenlandse handel. Mexico staat op de partnerlijst van de Belgische Luxemburgse Unie op de 39ste plaats. Enkele belangrijke Belgische ondernemingen op de Mexicaanse markt zijn: Solvay, Magotteaux, Eternit, Bekaert, Structurplas, Alcatel Bell (dat ook defensiesystemen ontwikkelt), Carmeuse, De Nul, Wommelgem Machines Colette.

Een handelsmissie georganiseerd door de Belgische Dienst van Buitenlandse Handel bezocht eind mei 1998 Mexico. Minister Maystadt ondertekende een gezamenlijke intentieverklaring over bescherming van investeringen en het VBO sloot een samenwerkingsakkoord met haar Mexicaanse tegenhanger.

Maar er is ook nog dit.

Het Mexicaanse leger beschikt over grote aantallen FAL-geweren en MAG-machinegeweren, de paradepaardjes van ons aller Fabrique Nationale in Herstal. Deze wapens heeft ze naar alle waarschijnlijkheid niet aangekocht in België. Dat hoeft ook niet. De Mexicaanse Fabrica Nacional de Armas beschikt over een licentie om die wapens in Mexico te fabriceren.(2) Kwestie van risicospreiding zoals dat in het economisch jargon heet. Productieconcentratie maakt té afhankelijk van de regelgeving in dat land waar de activiteit is geconcentreerd. Daarom is een beleid van licentieverkoop aan andere landen bijzonder interessant om de mogelijk te restrictieve wetten van het moederland te omzeilen.

De vredesweek pleit ervoor om ook de technologie-overdracht voor wapenaanmaak - allerlei productielicenties dus ook - aan dezelfde regels te onderwerpen als de gewone wapens. Maar het is niet evident dat de wet op korte termijn zal worden gewijzigd.

Turkije

België verscheeptte in 1996 voor 152,835 miljoen fr. aan wapentuig naar Turkije. Naar aanleiding van zijn nieuw wetsvoorstel voor een betere controle op de wapenhandel in april j.l., liet SP-kamerlid Dirk Van der Maelen zich ontvallen dat wapenleveringen aan Turkije niet uit te sluiten zijn. "We moeten realistisch zijn. Turkije bijvoorbeeld is een Navo-lidstaat waaraan we volgens internationale regels moeten leveren."(3)

Voor die zogenaamde internationale regels moet de Belgische wapenwet passen. Indien de criteria van de Belgische wapenwet normaal zouden worden toegepast is uitvoer naar Turkije niet mogelijk: 1. de wapens kunnen bijdragen tot schendingen van de mensenrechten 2. er zijn behoorlijke interne spanningen die tot gewapende conflicten leiden 3. er zijn meerdere aanwijzingen dat Turkse regeringsfunctionarissen betrokken zijn bij drugstrafieken.(4) Het jaarlijkse rapport dat de Human Rights Foundation of Turkey (HRFT) elk jaar verspreidt laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Het zijn stuk voor stuk kanjers met het hele gamma mensenrechtenschendingen.

Schijndemocratie

Zo alles naar wens verloopt zullen er volgend jaar op 18 april 1999 verkiezingen plaatsvinden. Turkse verkiezingen verlopen, enkele onregelmatigheden niet te na gesproken, vrij correct. Probleem is dat de bevoegdheden van het verkozen parlement zeer beperkt zijn en dat is ook het geval met de opeenvolgende regeringen. De Nationale Veiligheidsraad, waarin de top van het militair establishment zetelt, bepaalt de grenzen van het politieke handelen. Gevoelige kwesties, zoals de oorlog tegen de PKK, zijn een zaak van het leger waar de politieke wereld zich best niet mee moeit. Worden de grenzen toch overschreden, dan volgen onvermijdelijk sancties. In 1994 werd de onschendbaarheid opgeheven van de Koerdische parlementairen van de DEP, omdat ze ijverden voor een politieke oplossing van het Koerdische vraagstuk. Voor de militairen is er helemaal geen vraagstuk en dus moesten de parlementairen opstappen. Vier onder hen kregen zware gevangenisstraffen toegewezen. Tijdens de verkiezingen van december 1995 behaalde islamitische Refah Partisi (RP - Welvaartspartij) een klinkende overwinning. In een klap werd de RP de grootste partij en geraakte ze in het regeringspluche. Dit betekende de militairen niet, na talloze dreigementen, om een defacto staatsgreep te plegen door de RP tot aftreden te dwingen en tenslotte te laten verbieden in een schijnproces.

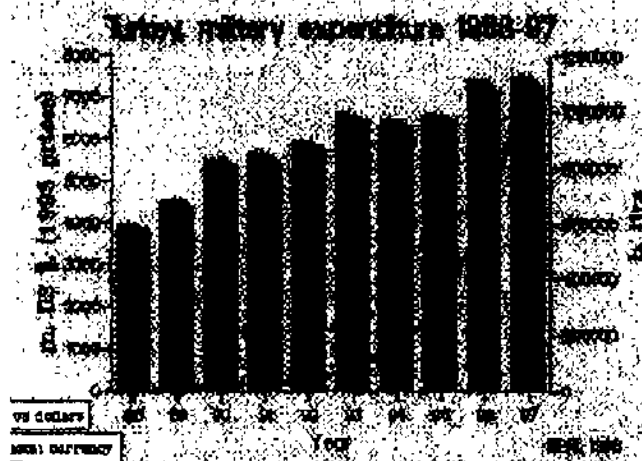
Turkije is eigenlijk niets anders dan een verborgen dictatuur waar mensenrechtenschendingen op grote schaal oogluikend worden toegelaten. De laatste twee jaar zijn allerlei duistere netwerken aan het licht gekomen tussen de (drugs)mafia, politie en leger, enkele hooggeplaatste politici en extreem-rechts. Er waren getuigenissen van standrechtelijke executies van politieke opposanten uitgevoerd door een geheime cel in de schoot van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Maar tot vandaag loopt de voormalige verantwoordelijke minister, Mehmet Agar, op vrije voeten. Meer nog, hij blijft contacten onderhouden met prominente politici, leger- en politiefunctarissen.

NAVO-wapens

Maar er is meer. De berichten over het gebruik van Navo-wapens tegen de Koerdische bevolking zijn niet meer te tellen. De oorlog tegen de PKK kostte al meer dan 30.000 mensenlevens, meer dan 3.000 dorpen zijn vernietigd of ontruimd, waardoor 3 miljoen Koerden op de vlucht zijn. Desondanks kunnen Amerikaanse en West-Europese bedrijven zonder problemen hun wapens slijten aan het Turkse leger. De Turkse wapenmarkt is dan ook een van de meest lucratieve. Vorig jaar werd het defensieplan (OYTEP) van het ministerie van defensie goedgekeurd (5) Tussen 1996 en 2007 plant men investeringen ter waarde van 31 miljard dollar. Het programma voorziet o.m. in de aanschaf van enkele duizenden pantservoertuigen, meer dan 100 aanvalshelikopters, AWACS (radarvliegtuigen), oorlogsschepen, raketsystemen, enz... De lijst is eindeloos. Dit plan is echter nog maar het begin van een reusachtig bewapeningsprogramma: over 25 jaar is de generale staf vragende partij voor investeringen ter waarde van 150 miljard dollar aan wapens en militaire uitrusting.

Turkey, military expenditure 1988-97

in local currency, current prices and in US dollars at 1995 prices and exchange rates

SOURCE: SIPRI Military Expenditure Database, see also SIPRI Yearbook 1998-Chapter 6

Boeken in Vrede

bibliotheeknieuwsbrief

driemaandelijks tijdschrift bibliotheek Jan Verwest

Vrede vzw Galgenberg 29 9000 Gent

tel 09 233 46 88 fax 09.233.56.78 e-mail vrede@ngonet.be

internet <http://www.democratisch-links.be/vrede>

juli '98 3de jaargang nr 3

afgiftekantoor Gent X

v.u. : Georges Spriet F.Bernierstraat 29 1060 Brussel

Ten geleide

Bezocht u ons al op de 'vrede'-website <http://www.democratisch-links.be/vrede>? U vindt er informatie over onze organisatie, de bibliotheek, standpunten, acties, uittreksels uit het tijdschrift, enzovoort.

Onze bibliotheek 'Jan Verwest' kan je ook on-line consulteren via <http://www.cocos.ngonet.be>. Wie in de stadsbibliotheek, op school of universiteit, of thuis kan internetten krijgt dus meteen een zicht op wat de bib te bieden heeft.

Nu, wie bij ons komt hoeft uiteraard niet eerst gezocht te hebben op internet. U kan gewoon bij ons binnen stappen met uw vraag. De meer dan 6.000 titels uit onze verzameling staan op computer en met een handig bibliotheekprogramma zoeken we snel voor u de accurate informatie. Uitleenen is ook mogelijk, uiteraard.

We hebben bovendien ook een **documentatie-centrum** met mappen per land, en per specifiek onderwerp: wapenhandel, nucleaire bewapening, Europese veiligheid, Noord-Zuid, ecologie, extreem-rechts, e.a.. Er wordt hier heel wat energie gestopt in het actueel houden van deze mappen.

U kan er ook rustig **tijdschriften** komen napluizen over internationale politiek, over vredesvraagstukken en ontwikkelingsproblematiek.

Spring even binnen. We helpen graag vinden wat u zoekt.

Elke werkdag open van 13u15 tot 17u15, én op afspraak: Galgenberg 29 Gent.

Nieuw:

Vredescahier 1/98, India een kolkende smeltkroes. Antoine Uytterhaeghe.

Deze nieuwe educatieve uitgave van Vrede vzw hoopt een beeld van India te brengen dat door de vele cijfergegevens én de maatschappelijke analyse duidelijk de clichés doorbreekt die over dit subcontinent de ronde doen. Centraal staat de stelling dat een land zich op zo'n manier moet kunnen organiseren dat het zelf in kan staan voor de welvaart en de ontwikkeling van zijn bevolking. De auteur meent dat India hier elke dag verder van huis is...

De auteur kan bogen op heel wat India-reiservaringen. Hij spreekt dan ook met een zekere autoriteit.

"De ervaringen die ik heb opgedaan tijdens de vele rondreizen in dit reusachtig land hebben mij geleerd dat je het land en zijn volk best niet bekijkt door een Europese bril.(...) Wat ook de kritiek is op het Indisch maatschappelijk bestel, bij ons oordeel moeten we rekening houden met het globaal economische kader op wereldvlak."

(Bestellen bij Vrede 175 Bcf + 35 Bcf porktosten)

Joden en Arabieren: vijftig jaar later

Vijftig jaar Israël staat tegelijk voor vijftig jaar vijandschap tussen de joodse staat en de Arabische buurlanden. In *Israël en de Arabieren* geven Ahron Bregman en Jihan El Tahri een indringend beeld van het Israëlisch-Arabisch conflict. Beiden hebben meegewerkt aan een zesdelige BBC TV-serie over het onderwerp waarin ze belangrijke nieuwe inzichten in de onderhandelingen en intriges achter de schermen brengen. Zij hebben daarvoor heel wat eersterangsgetuigen opgespoord en geïnterviewd. Het boek is de uitgebreide versie daarvan.

Het boek gaat terug tot 1948, het jaar waarin de Joodse staat het daglicht ziet. Terwijl we in de media Joden en Arabieren vooral kennen als partijen die voortdurend in conflict zijn, werpt het boek een heel ander licht op de verhoudingen. De auteurs onthullen met hun interviews een onverwacht hoog aantal vreedzame ontmoetingen aan weerszijden van de officiële vijandelijke linies, zoals de eerste gesprekken tussen Egypte en Israël begin de jaren '50. Voor de eerste maal wordt hier een onderhoud onthuld tussen de Joodse premier Golda Meir en Koning Hoessein van Jordanië waarin deze laatste Meir aan de vooravond van de oorlog van 1973 waarschuwt, dat Syrië en Egypte een gezamenlijke aanval op Israël beramen. Zo staan er nog primeurs in het boek, zoals het interview van de voormalige Minister van Defensie van Egypte, Shams Badran. Die was gevangen genomen na de oorlog van 1967 en spoorloos verdwenen. De auteurs zochten hem op en verkregen zo extra nieuwe gegevens over het verloop van de oorlog. Het boek verloopt chronologisch en eindigt met de laatste vredesinitiatieven.

Ludo De Brabander

Israël en de Arabieren. De Vijftigjarige oorlog.
Utrecht, Het Spectrum, 1998, 320 blz., 795 BEF

pijnlijke feiten

Het 50-jarig bestaan van de staat Israël vormt voor de samenstellers van dit boek aanleiding om stil te staan bij een aantal vergeten aspecten en pijnlijke feiten, die onverbreekbaar verbonden zijn met de staat Israël. Want maar al te vaak wordt vergeten dat in de achterliggende 50 jaar de opbouw van de staat Israël

hand in hand is gegaan met de verwoesting van de Palestijnse samenleving. Ondanks alle verwachtingen die vanaf 1993 met het 'vredesproces' zijn gewekt, gaat de staat Israël op de oude weg voort: nog altijd wordt Palestijnse grond onteigend, worden joodse kolonisten op Palestijnse grond gevestigd en blijft - in een nieuwe verschijningsvorm - de greep op de in 1967 veroverde gebieden gehandhaafd. Dat is mogelijk omdat effectief optreden vanuit de internationale gemeenschap tot op heden is uitgebleven. Daarmee komt er geen eind aan de Palestijnse tragedie en nemen de spanningen in een door veel problemen geteisterde regio toe.

Robert Soeterik (red.). 50 jaar Israël. Vergeten aspecten en pijnlijke feiten. Amsterdam, Stichting Palestina Publicaties, 1998, 170 blz.

Feminisme

"De toekomst van Teiresias, vrouwelijke gestalten van het gemis", is de titel van een boek over feministische filosofie, dat aardig wat aandachtig-zijn van de lezer vergt. Het boek is de uitwerking van de stelling: "t is niet omdat het altijd zo geweest is, dat het niet anders kan". Wetenschap bezit niet altijd alle objectiviteit, wetenschap is niet neutraal waardoor ze ongevoelig zou zijn voor taal, cultuur en ideologie. Begrippen, termen, definities zijn dan ook maar wat ze zijn, en de auteur zegt in het voorwoord: "Ik heb daarom veel redeneringen voorzien van hun algemene filosofische en historische context. Deze methode vraagt van de lezer wel de nodige inspanning. De veelheid van factoren die mogelijk aan de basis liggen van de bestaande sociale hiërarchie tussen de geslachten maakt dat er vanuit heel wat filosofische disciplines aandacht aan werd besteed. Dat maakte een summier verklaring van elk van de behandelde methodieken noodzakelijk."

De feministische filosofie die het begrijpen van de wereld wel enigszins anders invult dan de 'klassieke' wordt niet door iedereen altijd en overal als even opportuun beschouwd. Dit boek wil een poging zijn om die dialoog wel tot stand te brengen.

Margreet van Muytwijk. De toekomst van Teiresias. Vrouwelijke gestalten van het gemis. Brussel, VUBPress, 1998, 198 blz.

Kabila

Herfst 1996: het oosten van Zaïre brandt. Een gevolg van de etnische conflicten die deze regio teisteren sedert de onafhankelijkheid. De massale komst van Rwandese vluchtelingen na de genocide verziekt de situatie pas voor goed. Arm en overbevolkt kan Kivu deze nieuwe druk niet aan. Maar hoe was de plaatselijke crisis in staat om schokgolven teweeg te brengen die tot in Kinshasa reikten?

De Alliantie van Democratische Krachten voor de Bevrijding van Congo-Zaire (AFDL) ziet het licht op 18 oktober 1996. Kabila komt er snel aan het hoofd van en belooft Mobutu te zullen omverwerpen. Op 17 mei 1997, zes maanden later, is Kinshasa in handen van de rebellen. Een behoorlijk snelle evolutie.

Deze scharnierperiode kan maar goed begrepen worden als we het Mobutu-regime opnieuw bekijken, de ineenstorting van het land, de contouren van het einde van een tijdperk. De auteurs beschouwen vervolgens de overwinning van het AFDL: de belissende steun vanwege Rwanda en Oeganda, en van Angola; het opportunisme van de Amerikanen in contrast met de blindheid van de Fransen, de eerste gemiste kansen van de oude oppositie.... Het derde deel kijkt naar het Congo van vandaag. Voor welke uitdagingen staat Kabila? Wat willen de Congolezen? Welke samenwerking vanuit Europa?

Braeckman Colette, Cros Marie-France, de Villers Gauthier, François Frédéric, Reyntjes Filip, Ryckmans François, Willame Jean-Claude. Kabila prend le pouvoir, Brussel, Grip, 1998. 180 blz.

Kemalisme

Ismail Besikçi is één van de weinige Turkse wetenschappers die zich keert tegen de officiële, kemalistische ideologie en het Turkse staatsgeweld jegens de Koerden.

Hij benadrukt het recht op zelfbeschikking van het Koerdische volk. Daarom analyseert hij het kolonialistische karakter van het kemalisme. Daarnaast komt Besikçi op voor de vrijheid van meningsuiting en wetenschap.

In zijn werken onderzoekt hij de rol die de wetenschap in Turkije inneemt en de wijze waarop zij is verworden tot een verlengstuk van de Turkse staat. De auteur werd vanwege zijn publicaties over het kemalisme, de Turkse wetenschapsbeoefening, over de Koerdische kwestie veelvuldig veroordeeld

tot boetes en gevangenisstraffen. Momenteel zit hij vast in de gevangenis van Bursa.

Ismail Besikçi, Hans Alderkamp, Yücel Yesilgöz. Kemalisme, Turkse wetenschapsbeoefening en de Koerdische kwestie. Kurdistan Informatie Centrum, Stichting Initiatiefgroep Kurdistan. 75 blz.

najaarsaanbod Vrede

vredescahier 2/98

Wapens zijn geen bananen.

Wapens dragen op allerlei manieren bij tot mensenrechtenschendingen. Behalve direct fysisch leed, zorgen de enorme wapenuitgaven voor heel wat sociale kosten. In dit cahier wordt uitgebreid ingegaan op het fenomeen wapenhandel, de link met mensenrechtenschendingen, het recht op vrede.

Dan komt een kijk op de Belgische situatie (de wetgeving op wapenhandel), gevolgd door sprekende voorbeelden: Turkije (de Koerden), Mexico (Chiapas) en Indonesië (Oost-Timor).

Vrede vzw, De Brabander L., Elsen B., Spriet G., Vanoost L. 80blz 120 Bcf

verschijnt in september.

diareeks

wapenhandel en mensenrechten

50 dia's over het ontstaan van internationaal recht, mensenrechten, en de wijze waarop ze geschonden worden.

Wapenhandel speelt bij mensenrechtenschendingen een veelkoppige rol.

De diareeks wordt aangeboden met klankband en tekstboekje.

Zaterdag 10 oktober conferentie "De Koerden, een volk zonder staat"

Op zaterdag 10 oktober 1998 organiseert het Koerdisch Instituut in samenwerking met de Coördinatie "Stop de oorlog tegen het Koerdische volk", een pluralistisch en democratisch samenwerkingsverband van Belgische en Koerdische organisaties in België, de conferentie "De Koerden, een volk zonder staat" in het Maria Theresia-College aan de KU Leuven. De conferentie loopt in samenwerking met het departement Sociologie van de KUL en Kon-Kurd en met de steun van het politieke fonds van het NCOS.

Vrede vzw is lid en een van de trekkers van de coördinatie en steekt zeer veel energie in deze volgens ons belangrijke conferentie. Deze conferentie kan een unicum genoemd worden voor België. Grote namen als Eren Keskin (IHD), Medhi Zana (voormalig burgemeester van Diyarbakir) en Mahmut Sakar (een van de leidende figuren van de Koerdische partij HADEP) hebben hun deelname intussen bevestigd. Bovendien zenden nagenoeg alle belangrijke Koerdische partijen uit Turkije (PKK, Hevgerin, PSK, PYSK), Irak (PUK, PDK) en Iran (PDK-I) een vertegenwoordiger om deel te nemen aan een debat over de toekomst van Koerdistan. Als alles meezit sluit Danielle Mitterand (weduwe van de voormalige president) de conferentie af.

Niet te missen dus! Wij verwachten u op 10 oktober in Leuven.

9u: verwelkoming en verloop van de dag

9u30: Thema 1 "Repressie in Turkije"

- A. Mensenrechten algemeen (9u30 - 10u50)
- B. Pers en censuur (11u10 - 12u30)

12u30: lunchpauze

13u30: Thema 2 "De Koerden, een volk zonder staat"

- A. Debat met Koerdische politieke partijen (13u30 - 15u30)
- B. Debat met Belgische politieke partijen (15u45 - 17u)

17u15: Slotmeeting

- A. Op weg naar internationale solidariteit
- B. Slottoespraak Danielle Mitterand (o.v.)

Talen: Koerdisch, Turks, Nederlands en Frans (simultaanvertaling).

Er wordt een kleine deelname in de kosten voorzien.

Ter gelegenheid van het gebeuren verschijnt er een uitgave van het Koerdisch Instituut (waarvan Vrede de redactie verorgt). Het boek, "Turkije, de tol van de oorlog" diept de achtergronden en gevolgen van de oorlog tegen de Koerden uit.

Vanaf 15 september zijn er affiches en folders beschikbaar. Als u mee wilt helpen bij de promotie van het gebeuren kan u altijd contact opnemen met het secretariaat van Vrede (09/233.46.88)

i.s.m. Wereldvredesraad - Europese coördinatie met dank aan Oxfam-Solidariteit en E.U.

Internationale Conferentie: "Vrede is meer dan afwezigheid van oorlog"

18 september 1998 van 9u30 tot 17u30 conferentiecentrum Amazone Middaglijnstraat 10 1030 Brussel
voormiddag : plenum

- * hoe kijkt het zuiden aan tegen de militaire dominanties (M.A.El Rahman - Palestina)
- * bewapening en wapenhandel (L.Mampaey- GRIP)

namiddag : werkgroepen

- * 1. atoombewapening en internationale politiek (L.Alezard Fr. Wereldvredesraad)
- 2. groene conflicten (L.De Brabander Vrede)
- * 1. samenwerking (0.7%), duurzame ontwikkeling als preventie (gevr.K.Vlassenroot RUG)
- 2. geweld en ontwikkeling

zaterdag 19 september 10u tot 17u

discussierond onder Europese vredesorganisaties

uitdagingen voor de volgende eeuw

inschrijvingsstrook:

naam:.....

adres:.....

zal deelnemen aan de conferentie van vrijdag 18 sep 0

aan de discussieronde vd vredesorganisaties zat 19 sep 0

gelieve zo snel mogelijk terug te sturen naar Vrede Galgenberg 29 9000 Gent

samenstelling:

M.J. Vannol

redactieraad: R. Hubo,

W. De Raes, L. De

Brabander, G. Spriet,

A. Uytterhaeghe

Racistische moord in de V.S.

James Byrd, een zwarte Amerikaan die in Jasper (Texas) woonde, een stad op 150 km van Houston, werd bij zijn terugkeer naar huis door dronken blanken aangepakt en zwaar geslagen. Na deze man erg toegetakeld te hebben bonden ze hem met een ketting aan hun wagen en sleepten hem aldus drie kilometer ver over de wegen. Het lijk werd gevonden zonder hoofd en met een arm afgerukt.

De drie daders werden aangehouden. Ze waren lid van de Ku Klux Klan en hadden tatoeages met de symbolen van de racistische organisatie op hun lichaam.

Clinton veroordeelde met klem deze racistische moordpartij en vroeg de Amerikanen met de familie van het slachtoffer te bidden opdat dergelijke feiten zich niet meer zouden voordoen. Het zou echter doeltreffender zijn als hij de moed zou opbrengen om een racistische organisatie als de Ku Klux Klan eenvoudigweg buiten de wet te stellen. De vaststelling dat deze organisatie enkele dagen na de moord niet aarzelden om in Texas een betoging te houden, wijst op de dringende noodzaak van een dergelijk verbod. (ads)

Vijf biljoen dollar voor kernwapens

Volgens de onderzoeksleider Stephen Schwartz van het onafhankelijke Brookingsinstituut hebben de Amerikaanse regeringen sinds 1940 reeds 5.500 miljard dollar aan kernwapens uitgegeven.

Volgens deze wetenschapper, die vier jaar aan het rapport werkte, werd door de overheid 29 procent van alle militaire uitgaven aan de ontwikkeling en het beheer van kernwapens uitgegeven. Zelfs nu de koude oorlog voorbij is gaat het nog steeds om 35 miljard dollar per jaar. Weida, een andere econoom, die aan de studie heeft meegewerkt komt tot de conclusie dat door de V.S. in al de jaren 700.000 kernkoppen werden vervaardigd.

Alles samen betekent dat een waarde van 290 miljoen personenwagens. Schwartz twijfelt er aan of de Amerikaanse kernwapens als afschrikkingmiddel invloed hebben gehad op het uiteenvallen van de Sovjetunie. Volgens James Rubin van het ministerie van buitenlandse zaken zijn kernwapens hun geld waard omdat ze in combinatie met het drukbeleid van de V.S. de val van de S.U. tot gevolg hebben gehad. (ads)

Berlusconi aan de schandpaal

De Italiaanse ex-premier en zakenman Silvio Berlusconi, werd op 13/7 veroordeeld tot twee jaar en vier maanden gevangenis. Berlusconi stond terecht voor omkoperij van politici en illegale partijfinanciering.

De leider van het rechtse Forza Italia, een partij wiens Europese verkozenen door Wilfried Martens werden opgenomen in de Europese Volkspartij, werd veroordeeld omdat hij o.m. 450 miljoen frank had gestort op de rekening van zijn vriend, Bettino Craxi, de toenmalige voorzitter van de Italiaanse Socialistische Partij.

De week voordien werd Berlusconi ook al veroordeeld tot twee jaar en negen maanden gevangenis wegens omkoping van belastinginspecteurs. In een ander proces, vorig jaar, kreeg hij ook als zes maanden.

Al deze straffen betekenen niet dat Berlusconi in de gevangenis terecht komt. Voor wie geld heeft zijn er achterpoortjes. Vooreerst is hij als parlementslid onschendbaar en door het ingezette steekspel zal het jaren duren vooraleer het Hof van Cassatie een definitief oordeel velt. In Italië kunnen sinds kort gevangenisstraffen van minder dan drie jaar worden omgezet in een "gemeenschapsdienst". Bovendien zijn de straffen niet cumulatief en mogen dus niet worden opgeteld. Men kan dus talrijke veroordelingen oplopen van minder dan drie jaar en toch niet de gevangenis ingaan. Naarmate men rijk of arm is natuurlijk... (ads)

Palestijnse delegatie in de V.N. wordt super observator

De algemene vergadering van de V.N. heeft met 124 stemmen, 10 onthoudingen en vier tegen (VS, Israël, Micronesië en Marshall-eilanden) een resolutie goedgekeurd waardoor de Palestijnse delegatie het statuut krijgt van super waarnemer.

De resolutie geeft aan de Palestijnse delegatie het recht resoluties met betrekking tot het Midden-Oosten en resoluties met betrekking tot het Palestijns probleem mede te ondertekenen. Zij zal tevens kunnen deelnemen aan het algemene debat in de Assemblee, punten op de dagorde plaatsen en over het recht op antwoord beschikken.

De Palestijnse delegatie zal echter nog steeds over geen stemrecht beschikken noch kandidaten voor de diverse posten en functies in de V.N. kunnen voordragen.

De lidstaten van de E.U. stemden voor

de resolutie terwijl de V.S. ambassadeur Richardson verklaarde dat het een "slechte resolutie was op een slecht moment". De vertegenwoordiger van Israël schaamde zich niet te verklaren dat deze resolutie in tegenspraak is met de principes van het vredesproces en de geest van Oslo. De grote meerderheid die de resolutie stemde bevestigt dat ze Netanyahu aanwijzen als de verantwoordelijke voor de geblokkeerde situatie. Het is een heel klein stapje vooruit maar er komt slechts een ommekeer als het westen zich meer korदाat gaat opstellen. (ads)

Australië: aanval tegen de Aboriginals

De conservatieve Australische regering van John Howard is er in geslaagd, na achttien maanden polemiek en honderden uren debat, een wet te doen stemmen die de grondrechten van de aboriginals opnieuw in vraag stellen. Met deze wet (400 biz.) wil de rechtse regering eens en voor goed de eis van de aboriginals - 40 tot 70 % van het grondgebied - verwerpen.

Het was slechts in 1967 dat de oorspronkelijke bevolking van Australië, de aboriginals, een bevolking van 310.000 personen op de 18 miljoen inwoners, de Australische nationaliteit verwierven. In juni 1993 erkende het Hoger Gerechtshof, voor de eerste maal in de geschiedenis van Australië, dat sommige gronden door de aboriginals bezet werden en dit vóór de kolonisatie van de Britten. Tot dan administreerde Australië de gronden als een "Terre Nullius", "grond van niemand" zelfs al wist de ganse wereld dat de aboriginals sinds 40.000 jaar in Australië woonden.

In december 1996 kende het Hoger Gerechtshof het eigendomsrecht toe aan de stam van de Wik op talrijke gronden. De grote landeigenaars, gesteund door de regering, voerden sindsdien een heftige campagne tegen deze beslissing. Ze kregen hierbij de steun van de extreem rechtse en racistische partij "One Nation" die kort geleden bij gewestelijke verkiezingen met 25 % van de stemmen een grote overwinning behaalde. (ads)

Gorbatsjov

Eregenodigden bij de herdenkingsplechtigheid van de Dom van Keulen waren, naast de Duitse kanselier Helmut Kohl ook de gewezen sovjet-president Michael Gorbatsjov en zijn echtgenote Raisa. 't Is ver gekomen.

Als je uit je land vlucht...

In deze artikelenreeks over vluchtelingen wil 'Vrede' aandacht besteden aan mensen die omwille van persoonlijke vervolging of omwille van oorlog en armoede, van grove schending van mensenrechten of tengevolge van natuurrampen hun land uitvluchten. Dit nummer besteedt aandacht aan het vluchtelingenverdrag van Genève en aan het Europees beleid t.a.v. van vluchtelingen.

In volgende afleveringen wordt de crisis van het asielbeleid in België nader bekeken. In een ronde-tafel komen mensen aan het woord die vanuit hun praktijkervaring als professioneel of als vrijwilliger de schrijnende gevolgen van deze maatregelen aanklagen. Hun werk is onontbeerlijk omdat de regering minieme belangstelling toont voor een menswaardig onthaal. Zij beperkt zich tot de opvang van de asielzoekers in de opvangcentra en het toewijzen van de kandidaat-vluchteling aan een OCMW eens de asielzoeker ontvankelijk is verklaard. Hun vaststellingen zijn een kritiek op het chaotisch vluchtelingenbeleid in dit land waar sinds 1985 de verworvenheden van het asielbeleid stelselmatig worden afgebouwd ten voordele van politieke en economische overwegingen die het neo-liberale gedachtengoed voorstaan. Immers, het Fort Europa wil zijn grenzen veilig stellen voor de uitbouw van een Europese economische macht en verhindert de vorming van een Europese politieke macht welke een tegengewicht zou kunnen vormen tegen de sociale onrechtvaardigheden, schending van mensenrechten.

In latere bijdragen zal dan aandacht besteed worden aan het wereldwijd probleem van de vluchtelingen waarbij de verantwoordelijkheid van de internationale gemeenschap onder de loupe wordt genomen. Er zal ook speciale aandacht besteed worden aan de vrouwelijke asielzoeker.

Het vluchtelingenverdrag van Genève

Definitie

Het na-oorlogse vluchtelingenprobleem werd aangepakt door de Verenigde Naties. In 1952 werd dan de United Nations High Commissioner for Refugees opgericht (UNHCR). Een commissie van 28 landen heeft vanaf 1950 aan een conventie gewerkt om de status van vluchteling te regelen. In juli 1951 ondertekende een aantal lan-

den het Vluchtelingenverdrag van Genève. Volgens dit Vluchtelingenverdrag werden als vluchteling beschouwd 'zij die zich buiten het land bevinden waarvan zij de nationaliteit bezitten en gegronde vrees hebben in hun land van herkomst vervolgd te zullen worden op grond van politieke overtuiging, ras, godsdienst, nationaliteit of het behoren tot een bepaalde sociale groep.' Het vluchtelingenstatuut is volgens deze conventie een individueel statuut. Elke aanvraag moet individueel onderzocht worden. Elke aanvraag moet beoordeeld worden in functie van de specifieke argumenten die de aanvrager aanhaalt. De belangrijkste bescherming die het Vluchtelingenverdrag biedt is dat de staten die partij zijn bij het verdrag zich hebben verbonden een asielzoeker niet uit te zetten noch hem terug te geleiden naar een land waar zijn leven of vrijheid bedreigd zou worden (non-refoulement principe).

Actualisering

Dit vluchtelingenverdrag was opgesteld met het oog op het rijpende na-oorlogse vluchtelingenprobleem in Europa. Het verdrag sprak alleen van 'gebeurtenissen vóór 1951' in Europa en was dus niet juridisch bindend voor de toekomstige vluchtelingenstromen in Europa (Hongarije 1956) en migratiestromen vanuit Afrika (begin onafhankelijkheidsstrijd in Algerije 1959 die model staat voor de dekolonisatie van het Afrikaans continent) en later in 1975 het bootvluchtelingenprobleem in het Indo-Chinese schiereiland.

De internationale gemeenschap reageerde op twee wijzen op de veranderende aard van de vluchtelingenstromen: door het aannemen van een Protocol bij het Verdrag van Genève in 1967 en door een verdere uitbreiding van de bevoegdheid van het UNHCR. De staten die partij worden bij het protocol aanvaard dat er zich in de toekomst ook vluchtelingen aanbieden uit situaties die op het ogenblik van de ratificatie nog niet bekend zijn en dat de ligging van 'het land van herkomst' niet langer relevant is. Ook wordt het mandaat van het UNHCR uitgebreid door het verlenen van toestemming aan dit internationaal orgaan om zijn diensten aan te bieden aan vluchtelingen die buiten het mandaat vielen.

Verskillend vluchtelingenbeleid

De nationale staten beperken echter hun verantwoordelijkheid tot deze

vluchtelingen zoals bepaald in de Conventie van Genève. Wat betreft 'het land van herkomst' wordt aan de staten de keuze gelaten zich te beperken tot de landen van Europa. De verantwoordelijkheid voor de vluchtelingen die om andere redenen tot emigratie gedwongen worden blijft de taak van het UNCHR. Begin 1997 had dit internationaal orgaan voor de vluchtelingen 22 miljoen mensen onder haar hoede: 13,2 miljoen vluchtelingen, bijna 5 miljoen mensen die binnen hun landgrenzen zijn ontheemd en 3,3 miljoen repatrianten.

Op 13 mei 1986 publiceert de VN haar eindrapport over de huidige oorzaken van massale vluchtelingenstromen. Deze vallen in vier groepen uiteen: conflictsituaties, grove schendingen van mensenrechten, onderontwikkeling en natuurrampen. Het is duidelijk dat de definitie van het begrip 'vluchteling' zoals bepaald in het verdrag van Genève onder zware druk komt te staan. Enkel de vluchteling die aan de definitie beantwoordt kan ontvankelijk verklaard worden. Het grootste deel valt er dus buiten. Hij heeft daarmee nog geen recht op asiel. De asielprocedure met het daaraan gekoppelde recht op verblijf en arbeid wordt een moeilijke en langdurige procedure die nationale materie blijft van de staten die partij zijn bij het verdrag.

Europa en de Schengen-akkoorden

De toegang bemoeilijkt

Op 14 juni 1985 komen de vertegenwoordigers van de regeringen van de Benelux, Frankrijk en Duitsland in Schengen (Luxemburg) samen waar ze een verdrag ondertekenen waarin ze de regels voor een gemeenschap zonder binnengrenzen willen vastleggen en dat op 1 januari 1993 van kracht zou moeten worden. De bedoeling is de migratie van niet-EU onderdanen te beheersen. Het accent ligt op veiligheid, controle en bewaking. Deze intergouvernementele organisaties behandelen de migratie en vluchtelingenproblematiek onder de noemer van criminaliteitsbestrijding en grensbewaking. Bij deze besprekingen zijn niet EU-onderdanen niet vertegenwoordigd. Deze overlegorganen werken achter gesloten deuren zonder zeggingschap van instanties als het Europees Parlement en het Europees Hof van Justitie. De verdragen die hieruit voortvloeien zijn geen

EU-recht. De rol van de nationale parlementen is beperkt tot het al dan niet goedkeuren van deze verdragen.

Voor een menswaardig asielrecht

Nochtans is het Europees Parlement niet inactief. Het keurt immers op 12 maart 1987 een resolutie over het asielrecht voor vluchtelingen goed waarin het de lidstaten aanraadt de internationale overeenkomsten strikt na te leven. Het gaat zelfs verder door te stellen dat de lidstaten in hun beoordeling voor de toekenning van het statuut van vluchteling moeten vertrekken van een actuele definitie. Het sluit daarmee zeer nauw aan bij het rapport dat de VN in mei 1986 publiceerde over de oorzaken van de migratiestromen waarbij de definitie van vluchteling volgens de Conventie van Genève duidelijk tekort schiet. Het wenst ook dat de bepalingen van het vluchtelingenverdrag van Genève moet gelden voor alle personen ongeacht hun geslacht of seksuele geaardheid en dus ook voor vrouwen en homoseksuelen.

Het wenst ook dat de asielaanvragen grondig en snel worden behandeld. Er mogen geen visavoorschriften geëist worden die de vluchtmogelijkheden uitschakelen of beperken. Het toelatingsbeleid moet gebeuren door een centrale instantie die gescheiden moet zijn van de politie belast met toezicht. Het Europees Parlement wil aldus het asielrecht in de lid-staten van de Gemeenschap op een menswaardige wijze waarborgen.

Schending mensenrechten

Op 18 juni 1987, drie maanden later, keurt het Europees Parlement een nieuwe resolutie goed over schendingen van mensenrechten als gevolg van het asielbeleid van een aantal lidstaten. De aanleiding waren de voorstellen van de interministeriële ad hoc-werkgroep TREVI voor de coördinatie van het visum- en asielbeleid. Zo bepaalde deze werkgroep dat asielaanvragers alleen de grens mogen passeren indien zij in hun land van herkomst een geldig paspoort en een visum hebben gekregen. Hierdoor kan van het asielrecht praktisch geen gebruik meer gemaakt worden. Het Europees parlement klaagt schending van mensenrechten aan door de grensautoriteiten die een groter aantal asielzoekers terugsturen naar de landen waar zij eerder doorheen waren gereisd of zelfs de landen waaruit zij moesten vluchten. Deze en nog andere voorstellen en kritieken tonen dat de lidstaten een veel restrictiever beleid voor de vreemdelingen in petto hadden en dit reeds grotendeels toepasten ondanks de internationale en Europese aanbevelingen.

Informatiesysteem

De uitvoeringsovereenkomst van het

akkoord van Schengen bevat een aantal instrumenten ter controle van de immigratie. Een groep deskundigen, voornamelijk hoge politiefunctionarissen, werkten een document uit dat bepalingen bevat over een aantal onderwerpen waaronder visumbeleid, asielbeleid, controle aan de gemeenschappelijke buitengrenzen, samenwerking op het gebied justitie en politie, drugbeleid, wapenhandel en uitwisseling van gegevens. Deze uitwisseling gebeurt in het Schengen Informatie Systeem (SIS), een supranationale gegevensbank.

Conventie van Genève

Op 1 juni 1995 stelt de Liga voor Mensenrechten een rapport voor waarin zij het Belgisch asielbeleid en asielregeling binnen de Schengen-akkoorden kritisch bekijkt. In deze akkoorden geldt het principe dat
 - 'de staat die de asielzoeker een verblijfstitel verleent moet instaan voor de behandeling van zijn verzoek.'

Als je uit je land vlucht, snijd je je wortels af. Dan neemt de wind je mee, soms hier- soms daarvoor, soms naar een opvangcentrum. Ik moet gewoon ergens slapen, eventueel tot rust komen.
Kader Abdolah

En verder :
 - ' Zo de asielzoeker geen documenten bijheeft of stiekem het grondgebied betreedt dan is dit land verantwoordelijk voor de afhandeling van diens asielverzoek.....'
 - ' Wanneer een lidstaat bij de Schengen-overeenkomst een asielverzoek heeft afgewezen moet hij ervoor instaan dat betrokkene het Schengen-territorium effectief verlaat.'
 De asielzoeker krijgt overigens maar één kans: indien zijn asielverzoek afgewezen is en hij dient bij een andere lidstaat een zelfde verzoek in, dan hoeft deze staat het nieuwe verzoek niet te behandelen maar kan hij betrokkene zonder meer naar de verantwoordelijke staat terugwijzen.
De regeling waarbij één staat wordt aangeduid om het asielverzoek te behandelen zonder dat vooraf de criteria om asiel toe te kennen geharmoniseerd zijn schendt het Verdrag van Genève..... De interpretatie die de lidstaten aan het Verdrag geven is immers zo uiteenlopend dat eigenlijk van zeven verschillende soorten vluchtelingenrecht gesproken kan worden.'

Over een uniform asielbeleid wordt sinds 1990 gepraat wat geresulteerd heeft in de asielconventie van Dublin die sinds 1 september 1997 in voege is getreden. Uit het rapport 'Mind the Gap' van de ngo's Refugee Council en Immigration Law Practitioner's Associa-

tion blijkt dat in de praktijk de lidstaten zeer verschillende criteria hanteren bij de beoordeling van de asielaanvragen.

Non-refoulement - principe

De verstrenging van de wetten doet het aantal legale vluchtelingen dalen en het aantal illegalen stijgen. Voor degenen die toch binnengeraken wordt het leven zeer moeilijk gemaakt zodat een deel op zijn minst vrijwillig repatrieert en anders gebeurt het manu militari. Een groot deel verdwijnt in de clandestiniteit: mannen, vrouwen, kinderen. Eenmaal uitgeprocedeerd worden ze in het supranationaal SIS-informaticasysteem voor elk Schengenland als ongewenst en gevaarlijk gerepertorieerd. Het restrictieve Europees vluchtelingenbeleid reikt ook tot ver buiten haar gemeenschappelijke grenzen. Het invoeren van de visumverplichting -van korte duur en afhankelijk van de beslissing van de consul- en de boetes voor de vervoermaatschappijen die mensen zonder geldige documenten vervoeren

zijn een schending van de bepalingen van de Conventie van Genève en het principe van non-refoulement. Half augustus jl. berichtten de kranten dat de EU Turkije wou betalen om kampen voor vluchtelingen op te richten om te beletten dat ze Europa zouden bereiken. Turkije weigerde het financieringsaanbod omdat het geen toezicht wou van UNCHR en de EU zoals bepaald in het verdrag. Nick Harwick van het Refugee Council: 'De EU is meer bezig met het ontdekken van manieren om potentiële vluchtelingen buiten te houden dan met hen te beschermen. Het resultaat leidt bijna zeker tot het terugsturen van echte politieke vluchtelingen.' Turkije, dat de conventie van Genève niet ratificeerde werd begin dit jaar niet toegelaten tot de wachtkamer van de EU wegens de slechte mensenrechtenreputatie.

M J Vanmol

Bronnen
 Europa kent zijn grenzen. Gevolgen van de Europese éénwording voor migranten, vluchtelingen en asielzoekers. ESMV Utrecht 1992
 Vluchtelingenbeleid in de naoorlogse periode. Frank Caestecker, VUB press, 1992.
 Nieuwsbrief Liga voor Mensenrechten jg 14 5-6 1995 Persconferentie over het asielbeleid in België
 Binnen en Buiten Vluchtelingen op zoek naar recht. Tegenspraak Cahiers 7. Kluwer, Antwerpen 1988.
 De adelaars, Kader Abdolah, De Geus 1993.
 Mensenrechten bijvoorbeeld .. De Internationale Rechtsorde na 1945 Carel H. Jansen, 1992.
 Odyssee illegalen stopt bij Fort Europa. Hans van Scharen, De Morgen, 14/08/1998
 Klein Kasteeltje. Jaarrapport 1997

Wat is er veranderd? En wie wil wat veranderen?

"De democratische atmosfeer in dit land is bedrieglijk. De militairen hebben het hier nog steeds voor het zeggen," waarschuwt mij een student van de Universitas Indonesia in Jakarta. Inderdaad 25.000 militairen zijn alom aanwezig in de straten van de hoofdstad. Maar achter de schermen begeleidt de legerleiding nauwgezet de democratische hervormingen van de Habibie-regering. Een gedachte overheerst dit proces: tactische toegevingen doen om de dominante positie van het leger (ABRI) opgebouwd over 40 jaar te kunnen handhaven en de belangen van de Suharto-clan te vrijwaren. Die centrale rol van het leger in de politiek en de economie van het Indonesische archipel wordt samengevat in het begrip "Dwifungsi" of dubbele functie: een vanzelfsprekende militaire rol gekoppeld aan een soort civiele interventieplicht. Het onderzoek naar de verantwoordelijkheid van speciale legereenheden in de repressie van de studentenbetogingen van de maand mei, de vrijlating van sommige politieke gevangenen, het gedwongen ontslag van generaals, de operatie in West-Papoua, Oost-Timor en Aceh waarin soldaten het geweer ruilen voor de spade, de stetoscoop en de ploeg kaders allemaal in deze overlevingsmanoeuvres van een gediscredeerde instelling en regime. Habibie (de opvolger van de president Suharto) is slechts "Suhartoïsme zonder Suharto" luidt het harde oordeel van Dita Sari, gevangene vakbondsleidster. Habibie's oproep om 2 dagen per week te vasten om krimpende rijstvoorraden te sparen in een context van rijzende hongersnood bewijst toch dat hij noch het Internationaal Monetair Fonds, over een oplossing beschikt voor de problemen van de bevolking.

De schrik is eruit

Is er dan niets veranderd? Toch wel. Het ontslag van Suharto is een ernstige nederlaag voor de dictatuur die 32 jaar lang tot één van de meest meedogenloze ter wereld behoorde. De belangrijkste verworvenheid van de laatste maanden is de massabeweging van studenten, de zogenaamde "urban poor", de opkomende arbeidersbeweging, en de landbezettingen en collectieve plunderingen door de verarmde boeren. De schrik is eruit. Onrust is alom aanwezig in het land. Niet alleen als gevolg van de uitbarsting van veel

te lang opgekropte frustratie over corruptie en nepotisme (in de maand juli bijvoorbeeld telden we 4 betogingen, lokale opstanden enz per dag tegen plaatselijke potentaten, corrupte gouverneurs) maar ook tegen de sociale gevolgen van de vrije val van de Indonesische economie (de economische activiteit is met meer dan 10% gekrompen, het aantal werklozen bedraagt naargelang de berekeningswijze tussen 20 en 50 miljoen mensen - op een actieve bevolking van 83 miljoen, en het aantal armen is gestegen tot het niveau van 20 jaar geleden). Een nieuwe veralgemeende sociale explosie zoals in de lente behoort dus tot de reële mogelijkheden. De nationale onderdrukking die nooit werd aanvaard in Irian Jaya (West-Papoua) of Oost-Timor wordt nu helemaal ondraaglijk: deze gebieden zijn nu als het ware in permanente opstand. Iedereen praat over "reformasi" of "totaal reformasi" en zelf meer en meer over "revolusi". De studentenleiders die we ontmoet hebben op de verschillende universiteiten van Java, zijn het hierover eens: "onze beweging heeft veel andere sociale groepen eveneens in beweging gebracht". Brede politisering is één van de gevolgen van de dit proces: 56 nieuwe partijen werden geregistreerd sinds eind mei. Het zijn arbeiderspartijen, volkspartijen, partijen met lokale inslag of religieus getint. Onder Suharto werden slechts 3 partijen erkend: Golkar (de regeringspartij), de PPI en de PDI (de Democratische Partij van Indonesië, geleid door Megawati Sukarnoputri, dochter van de eerste president van het onafhankelijke Indonesië). Allemaal satellietpartijen van de dictatuur. De PDI had als satellietpartij echter de vervelende neiging om meer en meer uit de vastgelegde baan te vliegen.

De "elite-oppositie"

De nepverkiezingen van 1987 en 1992 waren reeds de gelegenheid voor de verarmde stedelijke jeugd om haar ongenoegen te uiten met het regime, door massaal de PDI in de stembus te steunen maar vooral door tot twee keer toe met 1 miljoen jongeren, gekleed in rode T-shirts, deel te nemen aan de meetings van Sukarno's dochter. Ondanks een interne coup, die de PDI-leiding weer in het gareel bracht 2 jaar geleden en Megawati uit de partij heeft gesloten, hebben de laatste maanden de militanten en middenkaders van de PDI in

heel Indonesië honderden partijlokalen bezet en de marionetten van het regime dikwijls letterlijk uit de gebouwen gevoerd. De PDI blijft genieten van het aureool van Sukarno als iemand die bekommerd was om het lot van de armen en ook voor hen opkomt tegen onrecht. Haar sociale basis is de verarmde stedelijke jeugd en de middenklasse. De PDI heeft echter niet de minste rol gespeeld in de gebeurtenissen van maand mei. Megawati heeft toen gewoon stilzwijgend toegekeken en hoopte dat de macht als een rijpe vrucht in haar handen zou vallen. Tezamen met Amin Rais, de moslim leider, vertegenwoordigt zij wat velen de "elite-oppositie" noemen, die samengewerkt heeft met het regime en die nu tot de democratie bekeerd is. Nieuwe vrienden van de democratie en van hervormingen zijn nu legio bij deze elite. Een dikwijls onbetrouwbare en inkonsequente oppositie. Een soort morele kracht die evenveel of zelf meer terugdeinst van de opkomende massabeweging dan van het regime. Desalniettemin zal de PDI waarschijnlijk met de parlementsverkiezingen voorzien in mei 1999 als de grootste politieke kracht op het electorale terrein verschijnen. Ondanks de oprichting van een politieke partij door de 2de grootste moslimbeweging, de Nahdlatul Ulama, blijken de Indonesiërs in hun grote meerderheid godsdienstige partijen de rug te willen keren.

De PRD, een jonge linkse kracht in opgang

De politieke kracht, nog steeds illegaal, die echter een belangrijke rol heeft gespeeld in de mei-revolutie, is de PRD of Democratische Volkspartij. Een uitgesproken linkse en revolutionaire partij, gegroeid uit het radicalisatieproces van de jaren 80 onder studenten, NGO medewerkers, arbeiders enz. en die zich duidelijk wil losmaken van de stalinistische politieke erfenis die de linkerzijde overheerste 40 jaar geleden. Een piepjonge partij, in 1996 opgericht, maar waarvan de belangrijkste leiders allemaal in de gevangenis zitten. Het leger beschouwt de PRD als haar persoonlijke vijand en als de herboren communistische partij van Indonesië (PKI) die in de jaren 60 de grootste KP was in de kapitalistische wereld. Het leger geeft de volgende, zeer lovende, beschrijving van de activiteiten van deze partij: "Ze zijn actief in strategische gebieden, onder studenten en arbeiders, ze vor-

men de publieke opinie via pamfletten en publicaties. Daar waar er pamfletten zijn en een actie met meer dan 1000 mensen, zit de PRD erachter. Ze zijn zeer intelligente jonge mensen. Ze zijn theoretisch niet alleen zeer briljant en kunnen elke universiteitsprofessor aan, maar gooien zich ook tenvolte in de strijd. Ze zijn niet alleen schitterende sprekers die het volk kunnen geestdriftig maken, maar begrijpen het volk tot in het kleinste detail. Dit is de PRD (Berita Yudha - Oorlogsberichten). De PRD studenten, de SMID, hebben in talrijke universiteiten van het land met succes de strategie verdedigd van het bondgenootschap met de arbeiders in de strijd tegen de dictatuur en de noodzaak van massa-actie om het regime omver te werpen. Indien er één partij is die kan beweren een belangrijke bijdrage geleverd te hebben tot de val van Suharto dan is het wel de PRD. De PRD staat voor de vorming van een

doelstellingen als de PPBI. Het leger is alom aanwezig rond de bedrijven en arbeiderswijken en halen dikwijls de trekker van hun geweren over naar aanleiding van stakingen en betogingen. In de context van aanhoudende repressie is één NGO, de Legal Aid Foundation zeer aanwezig in de verdediging van syndicale militanten en ook andere politieke activisten. De andere onafhankelijke vakbond, die nu door Habibie werd gelegaliseerd is de SBSI, de Indonesische Welvaartsvakbond, opgericht door Mughtar Pakpahan, een advocaat bekend voor zijn verdediging van de mensenrechten. Bij zijn vrijlating in juni kwam hij vrij radicaal uit de hoek met de dreiging van een nationale staking en massa-betogingen indien Habibie de macht niet zou overhandigen aan een overgangsregering samengesteld uit de oppositiepartijen, maar draaide snel bij. "Onder druk van de publieke opinie en de bedrijfswereld

overgangsregering samengesteld uit de "echte vertegenwoordigers van het volk die echt leiding hebben gegeven aan de massaopstand van mei en die verkozen moet worden door Volksraden in de arbeiderswijken, campussen, dorpen enz." Deze visie is in schril contrast met de voorstellen van de "elite-oppositie" die zichzelf wil coöpteren tezamen met andere academici, technocraten en religieuze leiders in een nieuwe regering. De PRD is ook de enige politieke groep die zich ondubbeltzinnig uitsprekt voor het zelfbeschikkingsrecht van Oost-Timor, en die de IMF-interventie in het land verwerpt.

De SMID-militanten liggen ook aan de basis van de oprichting in 1994 van een onafhankelijke vakbond de PPBI, het Indonesisch Centrum voor Arbeidersstrijd. Eveneens buiten de wet gesteld, moeten deze syndicalisten ondergronds werken. Ze zijn nu actief bezig de arbeiders op fabrieksniveau te organiseren rond hun eisen maar verbinden dit werk met de noodzaak aan een democratische politieke verandering. In het industriële cordon rond Jakarta werken de studenten rond de PRD aan de oprichting van KOBAR, Arbeiderscomités voor Hervormingsactie op fabrieksniveau, rond dezelfde

heb ik beslist de acties op te schorten" verklaarde Mughtar Pakpahan. De SBSI krijgt de steun van de belangrijkste vakbonden uit het Zuidoost-Aziatische bekken tezamen met een uitdrukkelijke aandacht van de Amerikaanse syndicale federatie AFL-CIO. De kaders van SBSI worden onder andere ook opgeleid door niet minder dan het Belgische ACV... Tegenover de massale werkloosheid pleit de SBSI voor regulering van de afdankingen en voor een beter sociaal opvangnet. Niet weinig kaders van de voormalige regeringsvakbond sluiten nu bij Mughtar Pakpahan's vakbond aan. Een proces is nu ingezet in Indonesië dat alle gevestigde waarden, modellen (het zgn. Aziatische model), organisaties, politieke ideeën en zelf religies onderste boven aan het keren is, is op zoek naar een oplossing voor de nijpende problemen van de bevolking. Niet voor niets beschouwen de Verenigde Staten, deze "Gordel van Smaragd" als een sleutelement in hun regionale militaire, economische en politieke strategie. De Europese linkerszijde die zich ook een globale visie moet geven zou daarom in de volgende maanden haar blikken en steun naar het oosten moeten keren.

Mark Slane
(net terug uit Indonesië)

Indonesië in ontbinding

In Westerse regerings- en mediakringen heeft men steeds beweerd dat de Aziatische crisis slechts plaatselijke en tijdelijke gevolgen zou hebben. Niets is minder waar gebleken. Zoals de "grote experts" uit de internationale organisaties de Aziatische crisis niet hadden voorzien, moet men nu vaststellen dat evenmin rekening gehouden werd met het domino-effect. Want wat blijkt. Japan blijft met aanzienlijke moeilijkheden worstelen op financieel en economisch vlak, de Russische roebel devalueerde, de Latijns-Amerikaanse munten worden bedreigd en ook de Westerse markten beginnen negatieve invloed te ondervinden. Met Zuid-Korea kent Indonesië de zwaarste gevolgen van de financiële krach. President Suharto, de dictator-miljardair, stapte wel op onder druk van de openbare opinie maar zijn plaatsvervanger, de gewezen vice-president Habibie, heeft wel beloften afgelegd maar niet voor een merkbare koerswijziging gezorgd.

In zijn kabinet van 36 ministers zitten zo maar 20 gewezen medewerkers van ex-president Suharto. De inflatie is, ondanks de tussenkomst van het Internationaal Muntfonds (IMF) opgelopen tot 60 %. De buitenlandse schuld bedraagt reeds 80 miljard dollar en de publieke schuld daar bovenop 53 miljard dollar.

Volgens de, niet betrouwbare, officiële bronnen zijn er 15 % werklozen die tegen eind 1998 zullen oplopen tot 17 %.

Slechts één op de drie kinderen was aanwezig bij de opening van het schooljaar in juli j. De helft van de Indonesiërs leeft met een inkomen dat onder het armoedepijl ligt.

De bidonvilles groeien van dag tot dag en de arme boeren zonder land trachten de vele golfbanen te recuperen die op hun gronden werden opgericht.

De sexindustrie breidt zich zienderwijze uit. Onderzoekers schatten dat deze reeds een opbrengst benadert van 2 % van het bruto binnenlands product (BBP). Het jaarlijks zakencijfer van deze industrie bereikt 3,3 miljard dollar. In de regio van Djakarta brengt deze "handel" jaarlijks 9%1 miljoen dollar op. Zo heeft het gemeentebestuur van Krma Tunggal een complex van bordelen met massage salons, strip-tease, clubs, enz. gelegaliseerd om zijn programma voor de ontwikkeling van de stad te financieren. Ondertussen opende president Habie op 11/8 een aantal bruggen tussen de eilanden van de Ria archipel. Tevens komt hij de wens uit te drukken omj een wegen- en spoorwegbrug te bouwen, 32 km lang, tussen het grote eiland Sumatra en dit van Java. Rendez-vous in het jaar 2006 heeft hij er aan toegevoegd zonder maar enigszins te spreken over de prijs en waar hij het geld zal halen.

Om iets te doen aan de noden van de grote meerderheid van de bevolking te verhelpen is er echter geen sprake. Wat er ook van zij. De door het westen en de financiële machten geprezen "vrije markt" economie en hun wetwillende steun aan de dictator, de miljardair Suharto, hebben voor de Indonesische bevolking zware gevolgen.

A.D.S.

Martelaars voor de vrede en democratie

De Oranje Parades

De maand juli is elk jaar het hoogtepunt voor de Oranje Parades, de herdenking van de Slag aan de Boyne, waar de protestantse Willem van Oranje de katholieke Jakob II versloeg in 1685. Een deel van de Ierse adel koos de zijde van Jakob, een deel koos de zijde van Willem van Oranje. De slag werd grotendeels uitgevochten door huurlingen, zoals dat destijds gebruikelijk was. De adellijke aanhangers van de verslagen pretendent namen de benen naar Europa, waar ze hun diensten aanboden aan de katholieke vorstenhuizen in Frankrijk, Spanje, Oostenrijk, en zelfs tot aan het Hof van de Tsaren in St.-Petersburg. Ze zijn hier gekend onder de naam van de 'Wild Geese', de wilde ganzen, en waren terug te vinden op al de slagvelden van Europa waar absolutistische monarchen hun onderdanen of hun buren over de kling dachten te jagen, ter verwezenlijking van hun dynastieke, imperialistische en kolonialistische avonturen.

De Oranje Loges, die pas in de 19de eeuw opgericht werden vieren de verjaardag als een overwinning van de "protestanten" op de "katholieken" ("roomsen"), en in het verleden gaven de parades doorgaans aanleiding tot rellen en intimidatie van niet-protestanten. Een laatstijdige oprisping van de godsdienstoorlogen van de 16de en 17de eeuw. Een Ierse 'Slag der Gulden Sporen'?

In de loop van de laatste jaren heeft het beeld zich tamelijk sterk gewijzigd. 25 jaar troebelen hebben geleid tot een soort etnische zuivering, waarbij katholieken uit overwegend protestantse wijke gepest of verdreven werden, terwijl hetzelfde scenario zich afspeelde in overwegend katholieke wijken. Het resultaat is, dat Ulster zich ontpopt heeft tot een lappendeken van protestantse en katholieke getto's, waar in gelijke tred met de toename van het geweld, de respectieve paramilitaire organisaties hun greep op de gemeenschap hebben bevestigd, en de lakens uitdelen. Dat levert nu problemen op voor de orangisten: langsheen hun traditionele 'routes' werden in de loop der laatste jaren nieuwe wijken gebouwd, die vlug een 'ethnisch-zuiver' karakter aannamen. In de 'nationalistische wijken' vooral die waar vooral 'kansarmen', ongeschoolden en werklozen wonen, stelt Sinn Fein/IRA de wet. In

die buurten werden nu wijkcomités opgericht onder leiding van Sinn Fein/IRA activisten. Hun doel is, de doortocht van de parades door, of nabij, hun buurt te verijdelen. Dat gaf in de vorige paar jaren aanleiding tot ernstige conflicten, tot en met het werpen van molotov cocktails. Een stap te meer op het reeds vertrouwde beeld van Klein-Bosnië, Unionisten en Nationalisten/Republikeinen, hebben zich ingekapseld in hun eigen kleine staatjes, waar paramilitaire "Blockführers" zich gedragen als leiders van extra-territoriale eilandjes. Ze zijn gemakkelijk te herkennen: over de 'republikeinse' wappert de Ierse driekleur, en de boordstenen zijn groen-wit-geel geschilderd, in de 'loyalistische' is het de 'Union Jack', en de kleuren rood-wit-blauw.

In het kader van het recente akkoord van Belfast werd getracht een oplossing te vinden voor het netelige probleem van de Parades. Een onafhankelijke commissie werd opgericht, waarvan de leden door Westminster werden

benoemd, ze zijn bijgevolg niet representatief en worden door beide partijen met argwaan bekeken. Het komt er zowat op neer, dat beslissingen worden aanvaard door de partij die voldoende krijgt en verworpen door de andere partij. Het was te voorzien, dat dit systeem grotere problemen zou opwerpen, eerder dan een kalmerend effect uit te oefenen.

Het was dan ook met spanning dat uitgekeken werd naar de meest controversiële van de parades, die van Drumcree waar al twee keer na mekaar ernstige rellen uitbraken toen de Orangisten verhinderd werden op de terugweg traditiegetrouw langs de Garvaghy Road naar hun vertrekpunt terug te keren.

Maar de Garvaghy Road loopt langsheen een nationalistisch/republikeins 'eiland' waar op elke elektriciteitspaal de vlag van de republiek wappert. Het symbool van confrontatie bij uitstek, dat werkt als de rode lap voor de oranje-stier. Van lang vooraf klonk uit de Garvaghy Road buurt robuuste taal: geen oranje voet zou nationalistische bodem bezoedelen. Gemaskerde jongelui werden opgemerkt, en voorraden lege flessen en petroleum werden aangelegd op strategische punten. Het wijkcomité onder leiding van een gewezen (?) IRA man, die veroordeeld werd voor terroristische acties, wou geen duim toegeven. De orangisten waren wel bereid om met het buurtcomité te praten, maar niet met een veroordeelde terrorist. In die patsituatie duurde voort. De Parade commissie besloot de Orangisten geen toelating te verlenen om langs de Garvaghy Road terug te keren naar Portadown. Het leger blokkeerde de straat, groef een diepe gracht en legde prikkeldraad versperringen aan. De scène was gezet, en het spektakel kon beginnen.

Statistieken van FAIT (families tegen intimidatie) geven voor de eerste helft van dit jaar 30 republikeinse schietpartijen (meestal IRA), en 17 voor rekening van UDA en UVF (loyalist). Verder waren er 27 republikeinse en 36 loyalistische afzendingen, waarbij de slachtoffers soms erger toegetakeld werden dan deze met schotwonden. In Derry dwong het IRA 7 personen de stad te verlaten op straf van dood zo ze terugkeren. FAIT en een andere anti-intimidatie groep 'Outcry', zijn de enige organisaties die het opnemen voor de slachtoffers van dat veemgericht. Beide organisaties herhalen keer op keer dat de reden voor de aanval in de meeste gevallen is, dat het slachtoffer het pad heeft gekruist van paramilitaire figuren.

De parade stopte aan de versperringen, er werd geroepen en getierd en een verklaring afgelezen dat de Orangisten daar zouden blijven tot ze toelating kregen om door te marcheren, zo nodig tot Kerstmis. Tenten werden opgericht, en die avond verzamelden zich naar schatting een tienduizend Orangisten en sympathisanten voor de barricade. Dat was 10 juli. De volgende dag kwam dominee Paisley, de Unionistische Le Pen, de verzamelde getrouwen toespreken, op de hem eigen, opruiende, populistische manier. Die avond werd een aanval in de regel gelanceerd op de barricade, gemaskerde paramilitairen losten enkele vuurschoten, en brisantbommen werden geworpen in de richting van het politiecordon. Vier politiemannen werden ernstig gewond. Inmiddels kwam in de rest van de provincie het gepeupel op de straat: wagens en autobussen werden in brand gestoken, molotovcocktails geworpen naar woningen van katholieken. 172 gezinnen moesten hun huis verlaten, waar

ze jarenlang ongestoord naast hun protestantse bureaus hadden geleefd. 300 woningen werden in brand gestoken. De schade wordt op 300 miljoen £sterling geraamd. De toestand liep uit de hand. Britse versterkingen werden ingezet om de politie te helpen om de orde te herstellen. Niet voor het eerst dreigden politieke kwakzels een kwetsbaar akkoord te ondermijnen.

Inderdaad, de vrees dat het nu wel gedaan was met het Vredesproces, en het Akkoord van Belfast leek nooit meer actueel dan op 11 juli. Maar de voornaamste protagonist, Ulster Unionist leider David Trimble, verkozen tot eerste minister van de nieuwe Assemblee, en Seamus Mallon, van de SDLP, zijn adjunct, hielden voet bij stek en konden vooralsnog de schipbreuk vermijden.

Frans Frison,
Dublin,
10 augustus
1998.

Ingekort door de
redactie.

NASCHRIFT

Op 12 juli werden in de overwegend protestantse wijk Carnary van het stadje Ballymoney drie kinderen gedood door een brandbom. De Orangisten werden er verantwoordelijk voor gesteld.

Op zondag 19 juli stierf de katholieke Andy Kearney door het optreden van een "IRA-strafexpeditie". De "real IRA" zorgde midden augustus voor een ongemeen hoog aantal slachtoffers door een bomaanslag in een winkelcentrum in Omagh 28 doden. Een catastrofe inderdaad.

Enkele dagen nadien kondigde het "real IRA" een wapenbestand aan. Ook het INLA zegt de wapens neer te leggen.

De laatste nog actieve loyalistische paramilitaire organisatie (Loyalist Volunteer Force) had al eerder een definitief en onwederroepelijk bestand afgekondigd.

Dat betekent dat, indien deze situatie zich kan bestedigen, na de recentste harde confrontatie en terreur nu de meeste gewapende actoren een bestand zijn aangegaan. (redactie)

TOP...PUNT

In vorige nummers vestigden we in Vrede reeds de aandacht op het geval van de zwarte Amerikaanse journalist, Mumia-Jamal die in de V.S. tijdens een gemanipuleerd proces ter dood veroordeeld werd. Desondanks de door zijn advocaten bijeengebrachte nieuwe getuigenissen en het profast in de ganse wereld heeft de rechtbank een herziening van zijn proces steeds geweigerd.

In zijn editie van zondag 14 juni heeft de bekende krant, de "New York Times", men noemt ze een kwaliteitskrant, een "advertentie" geplaatst van een ganse bladzijde waarin opgeroepen wordt, opdat gezegd gerechtigheid zou geschieden, Mumia Abu-Jamal terecht te stellen.

Dat een krant met een internationale bekendheid zich zo verlaagt om een dergelijke advertentie te publiceren - alleen omdat het duizenden dollar opbrengt - getuigt van de desintegratie van de Amerikaanse moraal waarop Clinton zo fiet is.

Wist je dat

... de 27 luchtvaartmaatschappijen (waaronder Sabena) die lid zijn van de Association of European Airlines (AEA) vorig jaar hun gezamenlijke winst meer dan verviervoudigden, en dat hun winst steeg van 17,4 miljard frank in 1996 naar 68 miljard frank vorig jaar.

... van alle kinderen in de wereld er vijftientig procent in de ontwikkelingslanden (Afrika, Azië en Latijns-Amerika) leven.

... ons land in de jaren dertig nog meer dan duizend spoorwegstations telde en dat deze vandaag geslonken zijn tot 412. Tevens dat de lengte van de Belgische spoorwegen toen 5000 km bedroeg en nu nog slechts 3.200 kilometer.

... van 1970 tot 1992 de economie in de Europese Unie groeide met 73 procent terwijl de werkgelegenheid slechts toenam met 7 procent.

... van januari tot april van dit jaar er in het Braziliaanse Amazonegebied, tussen Venezuela en Guyana 34.181 km² (ongeveer de oppervlakte van België) regenwoud in rook zijn opgegaan.

... de hersenen van een volwassen olifant vijf kg wegen, dat een olifant slechts na acht jaar volwassen is en deze van 100 tot 150 kg gras en bladeren eet.

... de korf van de waren waarvoor onze grootouders 100 fr. betaalden in 1914 vandaag een waarde heeft van 16.602 fr.

... terwijl 5000 extremistische joden, beschermd door 4000 soldaten 40 % van de vruchtbaarste grond van Gaza bezetten er op de 60 % overige gronden één miljoen Palestijnen moeten trachten te overleven en dat de Israëlische regering verbiedt om de luchthaven en de haven die door de Europese Unie in Gaza werden gebouwd te openen.

... Israel in de loop van de vijf laatste jaren slechts 2,7 % van de door haar bezette westelijke Jordaanoever aan de Palestijnen heeft overgedragen en weigert om in een tweede fase een bijkomende 13,1 %, zoals ook hun Amerikaanse vrienden vragen, aan de Palestijnse regering terug te geven.

Nigeria: op weg naar nog meer chaos?

Op 1 maand tijd verdwijnen de twee belangrijkste figuren van het Nigeriaanse politieke toneel. Zowel dictator Sani Abacha als de gevangene oppositieleider Moshhood Abiola, wiens autoriteit steunt op het winnen van de verkiezingen in 1993, zouden zijn geveerd door een hartaanval. Over beide sterfgevallen doen geruchten de ronde dat het gaat om moord door vergiftiging.

De dood van beiden maakt het er niet gemakkelijker op. De bevolking wacht met een bang hart op de plannen van de nieuwe machthebber Abdulsalam Abubakar, net als velen van zijn voorgangers een man van het leger.

Crisis

Het is al lang geleden dat er nog iets positief te vertellen viel over het dichtst bevolkte land van Afrika. Zowel op politiek als economisch vlak sukkelde Nigeria van de ene crisis in de andere. Met een productie van 109 miljoen ton (1996) of 3,3% van de wereldolieproductie staat het land nochtans op de twaalfde plaats van de wereldranglijst van olieproducerende landen (vijfde van de OPEC-leden en belangrijkste producent van Afrika). Desondanks kampen Nigerianen dagelijks met een tekort aan petroleumderivaten. De olie, die goed is voor 98% van de vreemde deviezen, heeft niet verhindert dat het land economisch aan de grond zit. De schuldenlast bedraagt meer dan 30 miljard dollar, de industriële capaciteit is met meer dan de helft gedaald, het aantal werklozen loopt op tot boven de 10 miljoen (op ca. 100 miljoen inwoners) en de koopkracht van de bevolking daalt elk jaar met meer dan 50%.

Veel geld verdwijnt in de zakken van corrupte militairen, politici en zakenlui, die een groot deel van de olie-inkomsten afromen nog voor ze de schatkist bereiken. Wat overblijft gaat naar het instandhouden van de macht. In de begroting voor 1997 was niet minder dan 12% of 17,5 miljard Naira (1\$ = 22 N begin 1997) van de totale uitgaven gereserveerd voor defensie, een stijging met 1,1% ten opzichte van 1996.

Abacha

Sani Abacha greep de macht op 17 november 1993. Kritiek op de militaire dic-

tatuur pareerde hij door de bekendmaking van een zogenaamd 'transitieprogramma' waarmee het land op het spoor van de democratie zou worden geholpen. Abacha liet echter niets aan het toeval over: slechts een beperkt aantal partijen mocht meedingen, er niet werden de mond gesnoerd of vliegen zonder proces in de gevangenis (zie Vrede nr. 326). Met democratisering had dit alles weinig van doen. Zo schoof hij zich naar voor als enige presidentskandidaat.

Om zijn plotsse dood 7 juni jl zijn er weinig tranen gevallen. De wreedheden van zijn regime maakten hem bijzonder onpopulair. Bij zijn dood die pas een dag later werd bekend gemaakt, dansten de mensen van blijdschap in de straten van Lagos. Officieel heet het dat Abacha is bezweken aan een hartaanval. Maar het lijkt er eerder op dat hij uit de weg is geruimd. In The Irish Times (15 juli 1998) verklaart een diplomaat met goede contacten in het Nigeriaanse leger, dat hij is vergiftigd. Zijn ongewoon snelle begrafenis op het geheimzinnige gedoe daar rond, geeft voedsel aan die bewering.

Leger houdt touwtjes in handen

Het is nog gissen wat de nieuwe sterke man, Abdulsalam Abubakar (56), Abacha's loyale (?) staichef van defensie, van plan is. Van hem wordt gezegd dat hij in tegenstelling tot zijn voorganger, geen politieke ambities koestert. Maar hij komt uit het gevolg van Abacha en had zelfs de hand in het militair tribunaal dat de voormalige nummer twee, generaal Olapido Diya, en vijf andere hoge officieren tot de dood heeft veroordeeld voor een poging tot staatsgreep eind vorig jaar. Abubakar is vriend en buurman van voormalig dictator Babangida, die zelf met harde hand regeerde van 1985 tot 1993. Abubakar wordt nu zwaar gesteund door Babangida en is wellicht een soort compromisfiguur binnen het leger. Zijn belangrijkste bekommernis lijkt het land uit het internationaal isolement te halen. Kort na zijn aanstelling liet hij een aantal prominente politieke gevangenen vrij, onder wie Olusegun Obasanjo de enige voormalige militair die de macht daadwerkelijk aan een burgerregering overdroeg en Boko Ransom Kubi, een bekend mensenrechtenactivist. Maar hij lijkt ook te blijven vasthouden aan het 'democratiserings-

Het land wil geen militairen meer aan de macht

Hoé groot de kloof tussen oppositie en regering ook moge zijn, minstens op 1 vlak lijkt een consensus te groeien. Uit verschillende hoeken is men het er over eens, dat het tijdperk van de militairen afgelopen is. De kans dat de toekomst inderdaad aan civiele politici toebehoort, is vrij reëel. Heel wat hooggeplaatste militairen willen zelf een einde maken aan de opeenvolgende reeks militaire dictaturen die het land sedert de onafhankelijkheid besturen.

De G-18, een groep van 18 eminente politieke leiders uit het noorden, onder wie tal van militairen en oud-ministers (wat hun gewicht onderstreept), bracht de bal aan het rolen met de verspreiding van een memorandum met een opsomming van 19 argumenten tegen de deelname van Abacha aan verkiezingen. Het initiatief kreeg al gauw opvolging door een verklaring van een andere oppositiegroep, de G-34, geleid door voormalig vice-president Alex Ekwueme. Die verklaarde dat volgens de door Abacha zelf ontworpen wet 'militaire officieren geen kandidaat kunnen zijn voor het presidentschap. Meteen wordt aangegeven dat de toekomstige president een burger moet zijn.

Ook de oude garde laat van zich horen. Ernest Shonkan, invloedrijk voormalig hoofd van de interimregering in de periode voor Abacha, wil dat er een einde komt aan het militaire regime. Zelfs generaal Ibrahim Babangida, ex-president en vermoedelijk de mentor van Abubakar, zegt dat een militaire regering internationaal niet meer wordt geaccepteerd. En nog een voormalig dictator, generaal-majoor Buhari, zegt dat het tijd is voor democratische verkiezingen. Inlussen hebben een aantal actieve hooggeplaatste militairen gerikaardige geluiden laten horen.

Het lijkt er op dat Abubakar geen andere keuze rust dan plaats te maken voor een burgerregering. Dit sluit niet uit dat de militairen achter de schermen verder aan de touwtjes zullen trekken in een nep-democratie vergelijkbaar met pakweg Turkije. Wie over politieke macht beschikt, controleert ook de olie-inkomsten. Bovendien blijft de schrik van de militairen er in zitten dat een burgerregering niet in staat zal zijn een uiteenvallen van het land te voorkomen. Leger, maar ook politici uit het noorden, vrezen een herhaling van de Biafra-oorlog. Verkiezingen zouden het land wel eens kunnen opdelen langs etnische scheidslijnen en aan einde maken aan de dominante van het islamitische noorden.

LDB

programma' van Abacha, dat oorspronkelijk zijn finaliteit kende op 1 oktober 1998, dag waarop een nieuwe president zou worden verkozen. De timing is wat bijgestuurd: de verkiezingen worden verschoven naar mei 1999. Voor de rest is het nog koffiedik kijken. Meteen na zijn intrek in Aso Rock, het presidentieel verblijf in de hoofdstad Abuja, heeft hij de vijf officiële partijen die gezien worden als creaties van Abacha, geconsulteerd. Pas nadien volgden enkele schuchtere pogingen naar de oppositie toe. Hij heeft daarbij ontmoetingen gehad met een aantal belangrijke oppositieleiders. Een aantal onder hen spreekt zich hoopvol uit.

Abiola

In het hart van de Nigeriaanse politieke crisis, speelt de rivaliteit tussen noord en zuid. In het islamitische noorden leven de Hausa-Fulani. In het zuidwesten vormen de overwegend christelijke Yoruba en in het zuidoosten de christelijke en animistische Ibo de grootste groep. De machtsbasis van het leger ligt in het noorden. Terwijl de belangrijkste oppositiebeweging veel

aanhangers telt in het zuidwesten. Maar de oppositie is over zowat alles verdeeld. Alleen rond de figuur Moshood Abiola bestond enige consensus, zowel in noord als in zuid. Abiola, die de verkiezingen van 12 juni 1993 zou hebben gewonnen (de uitslag werd nooit officieel bekendgemaakt), is nochtans een Yoruba en bovendien geen onbesproken figuur. Deze miljonair en voormalig vice-voorzitter van de multinational ITT zou zich onder meer hebben verrijkt door corruptie. Met de dood van Abiola, vlak voor zijn mogelijke vrijlating, valt ook de laatste overeenstemming tussen de grote etnische groepen weg. Het valt te verwachten dat de oppositie verder verdeeld geraakt.

De voorzitter van NADECO (de nationale Democratische Coalitie; de grootste oppositiekoepel met vooral aanhangers onder de Yoruba in het zuidwesten), Abraham Adesanya, die door Abacha nog beschuldigd werd van achter een reeks van aanslagen te zitten (zie Vrede nr. 326), heeft intussen een onderhoud gehad met generaal Abubakar. Hij suggereerde de machthebber om de verkiezingsplannen te

laten vallen en eerst een regering van nationale eenheid te vormen. Volgens NADECO zijn onder de huidige omstandigheden geen ernstige verkiezingen mogelijk. In de overgangsregering zouden 24 "gerespecteerde Nigerianen" moeten zetelen uit de 6 hoofdregio's. Zij zouden zelf hun voorzitter kiezen. Het is hun taak om een soevereine nationale conferentie op te zetten die een nieuwe grondwet in mekaar moet boksen en tenslotte nieuwe verkiezingen voorbereidt. Maar dit NADECO-plan valt niet in goede aarde bij een deel van de oppositie in het noorden. Een van de leiders aldaar, Umaro Dikko, een voormalig minister, ziet meer heil in nieuwe verkiezingen en blijft daarmee vasthouden aan het oorspronkelijke verkiezingsplan. Dat tijdschema lijkt nochtans moeilijk vol te houden. Ook de pas vrijgelaten opposant Olusegun Obasanjo, van oorsprong nochtans Yoruba, is niet te vinden voor een overgangsregering. In een interview met het blad *Jeune Afrique* stelt hij dat er best zo vlug mogelijk verkiezingen worden uitgeschreven.

Ludo De Brabander

Economie

Nike, Adidas, Ronaldo en de slavenarbeid van vrouwen in El Salvador

Rosa Virginia Hernandez is een syndicaliste uit El Salvador. Om op 8 april 1995 een zestien uren durende staking te hebben geleid tegen de uitbuitingspraktijken in de textielbedrijven (meestal buitenlandse o.m. uit Taiwan) die gevestigd zijn in een vrijhandelszone, werd ze op de zwarte lijst gezet.

Zo is er het bedrijf Formosa waar jonge vrouwen van twaalf tot dertig jaar worden tewerkgesteld. De wettelijke leeftijdsgrens in El Salvador is nochtans vijftien jaar. Sinds september 97 worden er T-shirts gemaakt voor Nike en sinds december van hetzelfde jaar eveneens voor Adidas.

Het gaat hier om T-shirts die de replek zijn van deze die door de voetbalsterren van de nationale ploegen gedragen worden en die bestemd zijn voor de Europese markt in bijzonder met betrekking tot de Mondial die in Frankrijk doorging.

Voor de vervaardiging van 33 T-shirts betalen de Taiwanese bazen 144 frank.

Ze hebben veertien tot zeventien uren om deze klus af te werken en dit in een drukkende warmte. Tweemaal per dag

mogen ze naar de toiletten gaan.

De derde maal moeten ze de toelating vragen aan de opzichter, een interne politie, die hen dan zelf vergezelt. Het zelfde betreft de drank, slechts toegelaten tweemaal per dag te drinken.

De lijst van de bijkomende misbruiken is lang: maandelijkse testen of ze niet zwanger zijn, afdanking indien dit het geval is, drie weken niet betaalde vorming om de door Nike en Adidas opgelegde normen te leren, afwezigheid voor ziekte verboden, enz., enz.

Rosa Hernandez, die reeds achttien jaar actief is in de syndicale wereld, was in juni naar Parijs gekomen om deze mistoestanden in de voetbalwereld aan de kaak te stellen.

Groot was haar verbazing toen ze in een sportwinkel in Nantes, "Go Sport", een replek zag van het T-shirt nr. 9 van de Braziliaanse voetbalster Ronaldo dat verkocht werd aan 2.400 fr.

Een T-shirt dat in het bedrijf Formosa, in San Bartelo in de vrijhandelszone in El Salvador was gemaakt en waarvoor de arbeidsters een hongerloon krijgen en als slaven moeten werken.

De logica van deze marketingmethode is echter zonder genade. Om enerzijds de 36 miljoen fr. per jaar te vergaren die aan Ronaldo wordt toegekend voor een promotiecampagne en anderzijds om zijn tien jaar lange verbintenis als sponsor van de nationale Braziliaanse voetbalploeg te kunnen samenbrengen, moet Nike over enorme winstmarges beschikken.

Hierover te Parijs ondervraagd verklaarde de topleiding van Nike een onderzoek te zullen instellen en dat desgevallend maatregelen zouden getroffen worden.

Het is moeilijk, zeggen ze, te weten waar onze verantwoordelijkheid eindigt en deze van de lokale regering begint. Nike en Adidas kwamen reeds in opspraak in 1992 en 1995 rond de vervaardiging van voetballen door kinderen in Pakistan.

Maar als men weet dat Nike over 20 personen beschikt om de 343 fabrieken die voor Nike werken te controleren dan merkt men reeds dat Nike ongeloofwaardig is.

André De Smet

De Aziatische crisis en zijn gevolgen

Een jaar geleden brak in Thailand een economische en financiële crisis los die verschillende Oost-Aziatische landen zou meesleuren.

Noch de westerse regeringen, noch de internationale financiële organisaties hadden dit voorzien. Ondanks de tussenkomsten van het Internationaal Munt Fonds (IMF) ziet de situatie er in

de regio alles behalve rooskleurig uit Integendeel.

Japan blijkt eveneens, op zijn beurt, met aanzienlijke moeilijkheden te worstelen.

Wat zeker duidelijk is, en te voorzien was, is dat in de verschillende betrokken landen de regeringen de crisis op de rug van de burger afwentelen. Het

IMF, met zijn drastische soberheidsprogramma's, steekt hierbij een handje toe.

Ondertussen neemt de werkloosheid aanzienlijk toe en daalt de koopkracht van de bevolking.

De hieronder gepubliceerde gegevens geven een duidelijk beeld van de huidige situatie in de regio.

DE GEBROKEN GROEI

GROEI

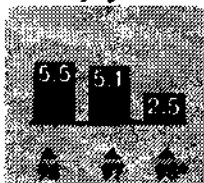
Thailand

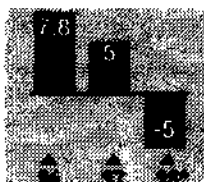
Zuid-Korea

Filipijnen

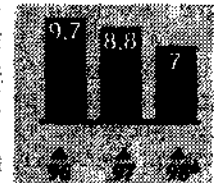

Indonesië

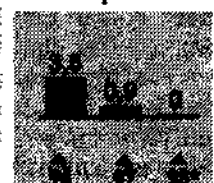

IN PROCENTEN

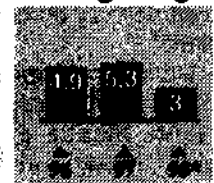
China

Japan

Hongkong

Maleisië

uit "Le Monde" 1/7/98

Personalia

- Te Hoboken overleed onze vriend Herman Vermeiren, gekend als een actief militant in de sociale en progressistische middens in het Antwerpse.
- Aan de familie en vrienden bieden we onze oprechte deelneming aan in het zwaar verlies dat hun treft.
- Op 5 augustus overleed te Gent Nelly Mijts, echtgenote van Eric Grijp, gewezen senator van Agalev.
- Aan Eric en de familie bieden we onze gevoelens van innige deelneming aan.
- Op 20 augustus overleed te Brasschaat, Albert Eyckerman, gewezen dienstweigenaar en militant van V.O.S., het Forum voor Vredesacties en VAKA.
- Ons oprecht medeleven aan familie en vrienden.

België in de wereld

In deze rubriek brengen we markante initiatieven, stellingnames en dergelijke die op een of andere wijze verband houden met het buitenlands beleid van België, of met het optreden van België in het buitenland.

Kernwapens

In zijn antwoord aan Abolition 2000 Belgium, netwerk voor de afschaffing van alle atoomwapens, schreef premier Dehaene onder meer het volgende :

"De uiteindelijke eliminatie van kernwapens en non-proliferatie zijn immers prioritaire doelstellingen van het Belgische buitenlands beleid. België heeft steeds een aanmoedigende steun verleend aan de inspanningen van de kernmogendheden om de START-onderhandelingen verder te zetten. België hoopt dat deze onderhandelingen op termijn mogen uitmonden in multilaterale negotiaties om tot een wereldwijd verbod op nucleaire wapens te komen. Een realistische houding dringt zich evenwel op. Zoals terecht wordt opgemerkt in uw brief met begeleidend commentaar, heeft een onderhandeling over een verdrag inzake nucleaire ontwapening maar zin indien alle nucleaire mogendheden eraan deelnemen. De kernmogendheden, evenals trouwens de niet-kernmogendheden, moeten het artikel VI van het non-proliferatieverdrag respecteren. België zal blijven pleiten voor een concrete uitvoering van dit artikel in de verschillende internationale fora. De Ontwapeningsconferentie te Genève, spijs haar beperkingen, lijkt het meest voor de hand liggend forum om nucleaire ontwapeningsvraagstukken te bespreken. België heeft er in lijn met artikel VI van het non-proliferatieverdrag, een initiatief genomen om de impasse te doorbreken die er thans bestaat voor nucleaire ontwapening. België stelt voor dat de Ontwapeningsconferentie een ad hoc reflectie- en studiegroep zou oprichten over de methoden voor het openen van een informatieve dialoog over de vraagstukken betreffende artikel VI. België onderzoekt of hierover een consensus kan gevonden worden binnen de Ontwapeningsconferentie.

België verwelkomt dan ook het in juni jongstleden hernieuwde engagement door de vijf kernmogendheden van hun verbintenis overeenkomstig artikel VI."

GS

Transatlantisme

Op het Transatlantisch Forum van 30 juni 1998 zette minister JP Poncelet zich af tegen de Amerikaanse idee dat Europa te weinig militaire lasten op zich zou nemen.

Europese regeringen betalen meer dan tweederden van de miljarden dollars van de NATO-operaties in Bosnië, en leveren het gros van de troepen aldaar. De Europese bijdrage aan de NATO-budgetten en internationale instellingen is ook groter, en de economische bijstand aan Rusland en Oekraïne valt voor het grootste deel ook op Europa, aldus de minister.

Verder meent hij dat de VS-politiek de politieke verdeeldheid in Europa zeker niet helpt opheffen, omdat Washington de landen steeds afzonderlijk benadert, of 'contactgroepen' opzet waarin alleen bepaalde Europese landen zeten, e.d.m..

GS

Geld voor Bosnië

In antwoord op een parlementaire vraag van dhr Bourgeois (VU) zei minister Derycke dat op de begroting van het ministerie van buitenlandse zaken een staatslening zal worden uitgetrokken van 100 miljoen frank voor Bosnië. Ons land gaf ook in 1996 en 1997 telkens 100 miljoen frank in internationale fondsen. In het totaal gaf België meer dan 1,5 miljard frank aan gouvernementele en niet-gouvernementele financiële en militaire hulp.

GS

Goedkeuring NAVO-uitbreiding

Het zou het zomernieuws kunnen geweest zijn in volle komkommertijd, maar de Belgische kranten besteedden er amper aandacht aan. In alle stilte werden in de maand juli de protocollen van 16 december 1997 over de NAVO-uitbreiding met Polen, Tsjechië en Hongarije goedgekeurd in Kamer en Senaat. Fundamentele kritiek was er nauwelijks, hoewel er toch een aardig kostenplaatje aan vasthangt. Enkel de Groenen en de Volksunie stemden tegen op een uitzondering na, in de senaatscommissie maakte Ecolo bekend zich te onthouden.

Een overzicht eerst uit de kamer (op basis van beknopt verslag van de plenaire Vergadering). De bevoegde kamercommissie weigerde de budgettaire weerslag van de NAVO-uitbreiding

door het rekenhof te laten becijferen. Rapporteur Geert Versnick (VLD) stelt laconiek: "Het financiële aspect mag niet overwegen. De aanvankelijke kostenramingen bleken trouwens overdreven. De kosten blijven beheersbaar." In een reactie stelt Hugo Van Dienderen (Agalev): "Zouden we niet veel meer werk moeten maken van de economische en politieke integratie in plaats van kandidaten te dwingen Amerikaanse bewapeningssystemen aan te kopen?" En Alfons Borginon (VU): "Voor ons is de NAVO een concept uit het verleden, gebaseerd op een in tweeën gedeeld Europa. Waarom zo een organisatie nog uitbreiden? Wij verwachten veel meer heil van een degelijk uitgebouwd OVSE." Mark Eyskens (CVP) heeft net als de SP vooral lof voor de NAVO en het project tot uitbreiding. De NAVO is voor hem nodig want er "...blijven overal nog gevaren loeren, waarvoor we op onze hoede moeten zijn."

Bij de senatoren zijn er een aantal opmerkelijke uitspraken gedaan (verslag van plenaire zitting 8 juli 1998). Rapporteur Hatry (PRL-FDF) stelt zonder blozen dat de NAVO het accent legt op een "hele serie democratische waarden, meer bepaald het respect voor de mensenrechten" (!). En verder: "Het feit dat deze landen de dictatuur hebben kunnen afwerpen is natuurlijk te danken aan de vrijheidstrijders maar ook aan de economische toestand waarin deze landen zich bevonden." Senator Hostekint (SP) zegt dat zijn partij altijd voorstander is geweest van de uitbreiding van de NAVO naar het oosten toe. Hij verbindt het succes van de uitbreiding aan drie voorwaarden: ten eerste, er mogen geen eenzijdige beslissingen worden genomen, ten tweede, moet er een herziening komen van het verdrag over de conventionele bewapening in Europa, ten derde, Centraal-Europa moet een kernvrij-staats krijgen. Even overtuigd pro NAVO-uitbreiding is Bourgeois (CVP). Toch maakt hij volgende opmerking: "Wij mogen de financiële last voor de nieuwe leden niet onderschatten. Wij moeten erover waken dat deze jonge overbelaste economieën niet tot het uiterste moeten gaan (...) Zal de bevolking van deze landen bereid zijn zware financiële offers voor de NAVO te brengen?" Jürgen Ceder van het Vlaams Blok citeert Willy Claes: "Secretaris-Generaal Willy Claes wees vroeger al op de dreiging van de islam en op de rol die de NAVO kon spelen in het afwerpen van die dreiging. De militaire uitgaven van de islamitische landen blijven stijgen en

de moslimlanden hebben ook grotere legers dan de westerse landen." Hij gaat verder tekeer tegen Turkije, niet omwille van de mensenrechtenschendingen, maar omdat het een moslimland is. Hij krijgt daarvoor aan het eind van zijn betoog overigens applaus vanop de PRL-banken. Bert Anciaux (VU) trok fel van leer tegen de NAVO: "De NAVO is geen democratische organisatie. Zij staat paraat om de Amerikaanse belangen te verdedigen, bijvoorbeeld in Irak, maar aan andere ondemocratische regimes wordt niet

geraakt." Hij laakt ook het feit dat de NAVO-uitbreiding onderworpen zou zijn aan het respect voor de democratie. "Ik heb niet de indruk dat die waarden door alle NAVO-landen worden gedeeld." Volgens De Decker (PRL-FDF) houdt de uitbreiding een engagement in van de NAVO om de drie nieuwe leden te beschermen middels de nucleaire afschrikking. En hij bedoelt het positief. Minister van buitenlandse zaken Derycke doet tenslotte nog een boekje open over de kosten. De nodige logis-

tieke investeringen in het NAVO-hoofdkwartier zullen 9,3 miljard fr kosten. België zal daarvan 300 miljoen fr dragen. De totale investeringskosten zullen 47 miljard fr. bedragen voor de periode 1998-2002. Vanaf het jaar 2000 kan er evenwel een stijging zijn. Op de begroting van landsverdediging voor 1998 is voor het militaire luik van de NAVO een krediet van 854 miljoen fr. vrijgemaakt en voor het luik infrastructuur 980 miljoen fr.

LDB

25 jaar geleden vrede

Het "economisch wonder" van de kolonels

Het economisch beleid dat door de kolonels wordt gevoerd is globaal beschouwd *ten voordele van de zakenmijns*. In bepaalde sectoren van de economie is vooruitgang merkbaar maar *wat de inkomensverdeling betreft wordt de ongelijkheid vergroot*.

De regering heeft verplichte prijzen ingevoerd voor de landbouwproducten waardoor *de landbouwers heel hard worden getroffen*. Hun winstmarge is zo gering dat vele boeren niet eens hun productiecosten kunnen dekken. Zij zien geen andere uitweg dan hun gronden te verlaten waardoor de landbouwproductie voortdurend daalt. Op het eiland Rhodos werd dit jaar slechts één derde van de oppervlakte van de wijngaarden in gebruik genomen. In 1964

bedroeg de bebouwde oppervlakte 144.000 hectare. In 1972 is dat cijfer tot 85.000 gedaald. In dezelfde periode verminderde het aantal uitbaters van 210.000 tot 120.000. Het vijftienjarig plan (1967/1972) dat een jaarlijkse productieverbetering van 5,2 t.h. voorzag bleek een schromelijke overschatting te zijn. In werkelijkheid, althans volgens de officiële gegevens, bedroeg die slechts 1,8 t.h. Onafhankelijke economen beweren dat er zelfs een *achteruitgang in de landbouwproductie* merkbaar is.

In tegenstelling met de landbouw vertonen *de industrie, de handel en het toerisme een gunstiger evolutie*. Dit is voornamelijk te danken aan) enorme staatsinvesteringen (zij vervierdubbelen in 6 jaar tijd), bankkredieten tegen een lage intrest, speciale toelagen en reeksen privileges die aan de privé-ondernemingen worden toegestaan (zie later).

In de kleine periode dat de Griekse kolonels de macht in handel hebben zijn zij er in geslaagd een *nooit geziene Griekse schuld aan het buitenland* te verwerven: 6 jaar tijd een stijging van 1,1 miljard dollar tot 3 miljard dollar. Iets wat de Griekse regering niet belet 20 t.h. van het staatsbudget los te maken voor militaire uitgaven.

De enorme staatsbestedingen en de kredietfaciliteiten confronteren de Griekse economie met een *sterk inflatoire prijzenstijging*. Sinds de zomer van 1972 zijn de prijzen snel de hoogte in gegaan. Bepaalde basisproducten,

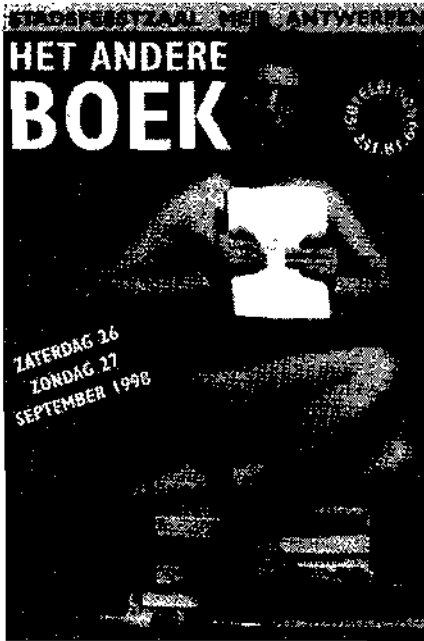
zoals voedingswaren, kenden prijsstijgingen van 50 tot 200 t.h. De *zwarte markt*, die na de Duitse bezetting was verdwenen, verspreidt zich snel. Volgens officiële cijfers steeg de levensduurte met 8,5 t.h. Onafhankelijke economen stellen veel hogere percentages.

De stijging van de prijzen wordt niet door een gelijkmatige loonsstijging gevolgd

De arbeiders mogen niet staken, in naam van de sociale vrede, en de syndicaten staan onder controle van de regering.

De ondernemers zijn steeds in de mogelijkheid niet te moeten ingaan op de looneisen van hun tewerkgestelden daar looneisen storend zijn voor het "stabilisatieplan" van de staat. Met uitzondering van arbeiders die zijn tewerkgesteld in sectoren waar er een gebrek heerst aan arbeidskrachten, b.v. de bouwsector, is de koopkracht van de arbeiders uit de steden en het platteland sterk verminderd. Uit dit alles spruit een verhoogde emigratie voort, vnl., naar de landen van de Europese Gemeenschap. In de periode 1968/1972 verlieten 225.000 personen Griekenland tegen 150.000 personen in de vijf jaren voor de staatsgreep van 1967.

september 1973

Dialogogavonden

Oostende

vrijdag 9 oktober om 20u

Eric Van Helsen van het comité Global March met als thema:
Een globale kijk op de kinderarbeid in de wereld

zaal "Den Anklap" Culturele Raad
Leffingestraat 82 Oostende

vrijdag 13 november om 20u

Guido Everaert, die jaren in de Filipijnen woonde, *over de toestand aldaar vandaag*
zaal "Den Anklap" Culturele Raad
Leffingestraat 85 Oostende

Gent

dinsdag 15 september 1998 om 20u

Algerije . vrouwenrechten zijn ook mensenrechten

met **Marie-Jeanne Vanmol**, medewerkster van Vrede, en **Helima Guerra**, begeleidster van vrouwen in België en in Algerije

zaal: vredescentrum Galgenberg
Galgenberg 29 9000 Gent

dinsdag 6 oktober om 20u

video het feest der beulen deel II uit de filmcyclus "weten waarom"
van **Frans Buyens** en **Lydia Chagoll**

commentaar door prof em **Rudolf Boehm**
zaal. vredescentrum Galgenberg
Galgenberg 29 9000 Gent

Oostende

een cyclus van 6 informatieavonden over "de magie van het geld" in de feestzaal "Hertendale" Ieperstraat 22 om 20u15

1. economie van de 21ste eeuw
maandag 28 september

met Paul Verbraeken, comité Kodewes

2. val van de Aziatische tijgers
maandag 12 oktober

met Koen Steel, KWB

3. klooft ussen armen en rijken
maandag 26 oktober

met Marc Maes, Oxfam-Wereldwinkels

4. botsing van culturen
maandag 16 november

met Georges Spriet, Vrede vzw

5. de machten achter de schermen
maandag 30 november

met Xavier Declercq, Oxfam-Solidariteit

6. er zijn alternatieven
maandag 30 november

met Eric Coryn, VUB

een initiatief van Democratisch Overleg Oostende met medewerking van CSC, Vandaag & Morgen, Ruimte, Volkshogeschool, Masereelfonds, Oxfam-Wereldwinkels, VUB-IPV en Vredesbeweging regio Oostende.

Opening van een geslaagde Cuba-tentoonstelling in de Oxfam-Wereldwinkel te Oostende. Schepen voor Onderwijs en Ontwikkelingssamenwerking Marina Willems, André De Smet, prof. dr. Michel Vanhoorne en Erwin Wils.

Geschenkenbeurs Gent: 5 & 6 december '98 – Vredeshuis

De gevangenis "Litoral" in Guayaquil (Ecuador) is een hel op aarde

Willekeur, onbewoonbaarheid, niet verzorgde epidemieën en een algemene corruptie is daar het lot van 2.800 gevangenen. Deze hel is het beeld van een rechts-systeem, dat in naam van de strijd tegen de drughandel, meer onschuldigen dan schuldigen laat opsluiten.

Alain Abellard, reporter van Le Monde beschrijft die gruwelijke hel op een pakkende wijze.

Mensen, eigenlijk levende geraamten, te vergelijken met de overlevenden van de nazikampen, bevolken de Litoral gevangenis in Guayaquil, een havenstad in Ecuador.

Een bezoeker dient eerst smeergeld, 100 Franse fr. te betalen, vooraleer hij toegelaten wordt. Zwartjes hebben er het zwaarst te verduren

Het "castigo" is een plaats van ongeveer 80 m², waarin een 50-tal gevangenen zitten opgesloten. Er is slechts een armzalige verluchting en er is helemaal geen licht, noch water. Een gat in de bodem dient als w.c. Daar langs komen de ratten binnenvallen.

Een 39-jarige Fransman, Daniël Tibi, die daar ook heeft vastgezeten gedurende 28 maanden, weet ervan mee te spreken.

Tegenover het "castigo" bevindt zich de quarantainezaal, die ongeveer 20 x 8 m groot is. Vensters of verluchtingsopeningen zijn er niet.

De stank is er nog ondraaglijker dan de verpeste lucht van de 22 gebouwen en de talrijke gangen

Volgens verschillende bronnen zijn er meer dan vijftig gevangenen die lijden aan tuberculose. Tenminste 300 gedetineerden hebben longproblemen. En zeker nog eens zoveel hebben darminfecties, dysenterie en kolieken. Het gebrek aan vitaminerijk voedsel, opent de weg voor stafylococci, infecties (bacteriën). Dokter Washington Cruz, één van de gevangenisdokters die een inventaris aanlegde van seropositieve aidspatiënten, deed de volgende onthutsende uitspraak: "Het is een ware ramp, waarvan de omvang het toelaatbare ver overschrijdt".

De polikliniek is haar naam totaal onwaardig, want ze lijkt eerder op een lijkenhuis. Een 20-tal gedetineerden hokken er samen in de stank van hun uitwerpselen, terwijl er onophoudend gerocheld wordt. Een beeld dat men liefst zo spoedig mogelijk vergeet, zo afschuwelijk!

Het centrum voor Sociale Integratie

Dit is de administratieve naam voor een instelling, waar geen enkel geneesmiddel te vinden is. Dokter Cruz steekt wanhopig de armen in de lucht. De weinige apotheken in enkele paviljoenen worden opgehouden door gevangenen. Ze hebben er goed voor moeten betalen. In het kader van de algemene corrup-

tie, ook en vooral in de administratie, blijven de armen in de kou staan. Ongedierte en ratten houden zich kalm overdag, om het 's nachts de gevangenen lastig te maken. Overal huizen wilde, ruige katten. Vooral dan in de cantine, een gebouw in gestampte aarde met een opengescheurd dak. De zwarte, dunne soep, waarin poten, vleugels en koppen van kippen zwemmen, wordt in een paniekerige sfeer bedeeled. De meeste van de 2.860 gevangenen komen er echter nooit eten. Ze bevoorraden zich in de talrijke winkeltjes. Indien ze de middelen hebben gaan ze eten in de gevangenisrestaurants. Gans dit commerciële gedoe wordt beheerd door gevangenen, maar zit stevig in handen van de corrupte administratie en cipiers.

Vele andere gedetineerden kunnen zich voeden dankzij het meegebrachte voedsel van familie of vrienden, tijdens de bezoeken. Een 5 à 600 gevangenen hebben geen dergelijke bevoorrading. Met veel honger en angst verbruiken ze het gevangeniseten. De bewakers delen dan stokslagen uit, niet zozeer om de orde te handhaven, maar wel om er een klimaat van terreur te creëren.

De "biombos"

Omheen de ruime zaal, het "castigo", bevinden zich de "biombos", vuile ruimten, die beheerd worden door gevangenen. Na betaling kan men er slapen in een betonnen stapelbed met drie of vier lotgenoten. Wie niet de betaalmiddelen heeft, smeergeld voor de bewakers, slaapt tussen de ratten op de met afval en viezigheid besmeurde grond. Men loopt gevaar bestolen te worden of er het hachje bij in te schieten. Daar tegenover staan dan de bemiddelde gevangenen, die 1.000 dollars kunnen neertellen voor een cel voor 2 personen in het paviljoen genaamd "aatenudo alto", wat een zeker comfort biedt. Slechts een 75-tal gevangenen kan zich die luxe permitteren. Er zijn echter nog

andere, minder dure cellen "atenuado bajo" genaamd. Kortom, geld speelt hier de hoofdrol. De corruptie is er schrijnend.

In juli '97 deed de onderstaatssecretaris Edith Garcia van sociale zaken de volgende uitspraak na het bezoek aan zo'n gevangenis: "Zestig procent van de vastgehouden personen zijn illegaal aangehouden".

Onder druk van de Verenigde Staten heeft Ecuador een onverbidelijke strijd aangeboden tegen de drughandel. Het Amerikaanse Antidrugagentschap (DEA) schenkt premies aan de politie voor elke aanhouding, wat aanleiding geeft tot lukrake arrestaties. Erger nog, folteringen zijn schering en inslag. Het betreft hier verkrachting van de mensenrechten op grote schaal.

Ode aan een molenaar

*O, vriendlijk morgenlicht,
als door een lans doorbroken
staat de molen, als een vergezicht,
zijn wieken in glans ontstoken.*

*De molen was de fierheid mijner jeugd.
Ik ben er geboren en getogen.
In gedachten droeg ik je beeltenis mee
tot aan mijn laatste levensdagen.*

*De molen zal ik niet meer zien
ook niet het land waar ik geboren ben.
Alleen de wind zal verder zingen
Ons blijft alleen herinneringen.*

*Het leven slijt, net als de molen in de wind,
Nu staan de wieken roerloos stil.
Maar hoog boven de wolken
blijf ik het lied van de molen vertolken.*

Jozef Vandromme

René Van Nerum
naar Alain Abellard

De filmacteur Charlton Heston, die op het witte doek Mozes vertolkte in de film "De tien geboden" werd tot voorzitter verkozen van de National Rifle Association de bekende Amerikaanse wapenlobby. Heston wil de organisatie die in 1995 nog 3,5 miljoen leden telde maar na de aanslag in Oklahoma City terugviel op 2,8 miljoen nieuw leven inblazen. De nieuwe voorzitter verklaarde de invloed van zijn organisatie op de openbare opinie en op de beleidsmensen te zullen doen toenemen en voegde er aan toe persoonlijk een twaalfal wapens te bezitten.

Georges Orwell, de auteur van het pamflet 1984 waarin hij voor dat jaar de ineenstorting van de Sovjet-unie aankondigde, heeft op het einde van de jaren 40 een lijst met 150 namen - alfabetisch gerangschikt - overgemaakt aan het bureau van het Foreign Office dat als opdracht had te strijden tegen het communisme. In deze informatie die kort geleden werd bekend gemaakt wordt er eveneens op gewezen dat de filmartiest Charlie Chaplin en de auteur Georges Bernard Shaw in deze lijst vermeld stonden.

Pas benoemd heeft Joseph Estrada, de nieuwe Filipijnse president, de toelating verschaft om het lijk van de gewezen dictator Ferdinand Marcos naar de begraafplaats van de helden in Manila over te brengen. "Het recht is aan zijn kant want de wet voorziet deze plaats aan de gewezen presidenten zonder te bepalen of ze goede presidenten worden", bevestigt men in de kringen van Estrada. Dat Marcos van het Filipijnse volk miljarden dollar gestolen heeft schijnt Estrada geenszins te hinderen.

Uit een onderzoek naar het verloop over de privatiseringen in de ex-DDR is nu gebleken dat zo maar eventjes 60 tot 200 miljard D. Mark fraude werd gepleegd. Kortom aan de vingers van zekere heren, oorlijke verdedigers van de "vrije markt economie" zijn dus heel wat centen blijven plakken. Wat zeg ik centen? Neen tientallen, laat staan honderden miljoenen.

De Britse Anglicaanse kerk weet van aanpakken. In 1997 schafte ze zich voor een miljoen pond aandelen aan van de farmaceutische firma Pfizer. Het is juist deze firma die met succes in de V.S. de erectiepil Viagra op de markt bracht. Gods wegen zijn ondoordringelijk, moeten de bisschoppen gedacht hebben

De dag dat de Franse regering een verhoging van het minimumloon met 2% bekend maakte publiceerde het maandblad "Challenges" zijn palmares van de grootste Franse fortuinen. Bovenaan staat Liliane Bettencourt, de dochter van de oprichter van Oréal, die dank zij de beurs met de jackpot ging lopen. Haar fortuin steeg van 42 naar 65 miljard Franse frank in één jaar tijd.

De Afghaanse fundamentalistische Taliban hebben, na hun vernederende wetten tegenover de vrouwen, nu ook het bezit van t.v.-toestellen, videorecorders, videobanden en satellietshotels verboden. Mohammad Qualamuddin, de tweede rang in rij van het ministerie van godsdienst, heeft voor de radio bekendgemaakt dat t.v. en video tot verder leiden. Bezitters van dergelijke toestellen krijgen vijftien dagen om ze weg te doen. Daarna zal ieder toestel vernietigd worden en de overtreders zullen gestraft worden overeenkomstig de principes van de sharia.

De Duitse minister van financiën Theo Waigel, een man van de Beierse CSU, de zusterpartij van de CDU van kanselier Kohl, heeft aangekondigd dat bij een overwinning van de huidige regeringscoalitie er een belastingverlaging komt van 30 miljard mark die de hogere inkomens en de bedrijven zal ten goede komen. Als gedeeltelijke compensatie voorziet hij de verhoging van de BTW. Met andere woorden deze daling van de belasting voor de grollen zal in hoofdzaak door de massa van de kleine inkomens betaald worden. Over de meer dan 4 miljoen werklozen die Duitsland telt wist Waigel niets aan te kondigen.

Op weg naar de macht merkt men dat ook in Vlaanderen een financiële en economische elite op de voorgrond treedt. Kortom een club van de Vlaamse rijken. Het ledental van vijftienhonderd bestaat uit politici, academici maar vooral uit industriëlen. Door het hoge lidgeld wordt deze elite goed afgeschermd. Een kandidaatlid betaalt 90 000 fr. voor een proefperiode van drie jaar waarna een jaarlijks lidgeld van 25 000 fr. tot 45 000 fr. blijkt te volstaan.

Volgens artikel 88 van de Grickse verkeerswet moeten alle fietsen door de overheid geregistreerd worden. Dit gebeurt door het voorleggen van een aankoopbon. Een Noorse dame die in het land woont en haar fiets uit Noorwegen had meegebracht werd zo op de bon gezet. Volgens de media werd in de laatste twintig jaar de wet niet toegepast. Over bureaucratie gesproken.

Met de slogan "France d'Abord" sluit het Front National van J.M. Le Pen nauw aan bij het "Eigen volk eerst" van het Vlaams Blok. Uit de feiten blijkt echter dat het "France d'Abord" vertaald wordt in "Eigen familie eerst". Toen Bruno Mégret, de tweede man van het Franse F.N. geen kandidaat kon zijn in de gemeente Vitrolles, schoof hij zijn vrouw vooruit. Zij werd burgemeester maar het is hij die aan de touwtjes trekt. Op het ogenblik dat de burgemeester van Orange de F.N. man Chevalier, niet kon deelnemen aan de parlementsverkiezingen was werd zijn echtgenote, die reeds schepen was, als kandidaat voorgedragen door het F.N. J.M. Le Pen, die zich om zijn racistische uitspraken en zijn brutaal optreden tijdens de voorbije verkiezingen, geen kandidaat kan stellen voor de Europarlementsverkiezingen in 1999, heeft reeds aangekondigd dat zijn vrouw hun als eerste kandidaat op de lijst zal vervangen. Ondertussen prijken zijn dochter en zijn schoonzoon ook reeds aan de kop van de lijst in verschillende departementen bij verkiezingen.

Enige tijd geleden liet J.M. Le Pen zich misprijzend uit over de aanwezigheid van nietblanken in de Franse nationale voetbalploeg. Het blijkt dat hij nu razend is te moeten vaststellen dat het dankzij Truhams, Zidane, Karambeu, Henry, Lizarazu, Djokaeft e.a. de wereldbeker voetbal door de Fransen werd gewonnen.

Meer dan twintig miljoen Russen een op vier worden laat-tijdig, in natura of helemaal niet betaald. In 1997 moest de regering van president Jeltsin reeds 10 miljoen dollar aan achterstallige lonen betalen en in de voorbije maanden kwam daar nog vijf miljard dollar bij. Ondertussen worden Jeltsin en zijn acolyeten door de westerse regeringen en de media als "democraten" omschreven en al diegenen die het met deze schandalige situatie niet eens zijn als "conservatieven".

De gewezen Franse eerste minister, de RPR Eduard Balladur, heeft een tijdje geleden voor de Franse TV verklaard voorstander te zijn van een nationaal debat over de "nationale preferentie". De man stelde zelf voor het Front National van J.M. Le Pen bij dit debat te betrekken. Meteen doorbreekt hij het "cordon sanitaire" dat de linkse maar ook de rechtse partijen voorstaan en vervoegt hij de vier leden van de rechtse oppositie die in vier regio's dank zij de steun van de verkozenen van het F.N. de meerderheid behaalden.